

İLLER&Belediyeler

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ DERGİSİ

MAYIS-HAZİRAN 2023 • SAYI: 901-902

AFET YÖNETİMİ

TÜRKİYE'DE AFET
YÖNETİMİ

AFET SONRASI
İYİLEŞTİRME PLANI
HAZIRLANMASI

TÜRKİYE 13.
CUMHURBAŞKANINI
SEÇTİ

YÜCEL YILMAZ
TBB BAŞKANI
SEÇİLDİ

AHH 2023 BAŞVURULARI BAŞLADI

TBB

“Birlikte Belediyecilik”

www.tbb.gov.tr

@tbb1945

@TBB1945

@TBB

@tbb1945

@tbb1945

@TurkiyeBelediyelerBirligi

Türkiye Belediyeler Birliği Kamu Tüzel Kişiliğini
Haiz Bir Kamu Kuruluşudur.

Türkiye Belediyeler Birliği adına sahibi
Yücel YILMAZ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Dr. Hayri BARAÇLI

Yayın Kurulu
Dr. Hayri BARAÇLI (Başkan)

Dr. Ahmet KAZAN

Ahmet OKAY

Cemal BAŞ

Cenk KADIOĞLU

Ebubekir ŞENGÖZ

Fatih IŞIK

Gülfem KIRAÇ KELEŞ

Halil İbrahim AZAK

Kayhan ÖZÜM

Nuraydın ARİKAN

Dr. Ramazan Özcan YILDIRIM

Zeliha DİKYOL

Yönetim Yeri

Tunus Caddesi No :12
Kavaklıdere - ANKARA
Tel: (0312) 419 21 00(pbx)

Yayın Türü

Dergimiz ayda bir yayımlanan
yaygın süreli yayındır.
Mayıs-Haziran 2023 Sayı:901-902
Basım Tarihi:31/07/2023
ISSN 1308-6707

Baskı

Ofset Fotomat Tasarım Matbaacılık Yay.
İvedik Organize San. Sit. 24. Cad. 729 Sok. No:17
İvedik Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 394 48 63-64

www.tbb.gov.tr

TBB Dergi Yayın ve Yazım İlkeleri Madde 8

Dergide yayımlanan çalışmalarındaki fikirler ve
görüşler tamamıyla yazara aittir.
Görüş ve önerileriniz için:
dergi@tbb.gov.tr

Yücel Yılmaz

Türkiye Belediyeler Birliği ve
Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı

Değerli Okurlarımız,

1945 yılından günümüze yayın hayatını aralıksız sürdüren ülkemizin en kıdemli yayını İller ve Belediyeler Dergisi'nin Mayıs/haziran sayısını okurlarıyla buluşturmanın heyecanı ve mutluluğu içerisindeyiz. Elbette bu heyecanıma Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı seçilmiş olmaktan duyduğum büyük onur da eşlik ediyor. Öncelikle, Türkiye Belediyeler Birliği başkanlığı görevindeyken yerel yönetimlerimiz için büyük bir özveriyle çalışarak belediyelerimizin güçlenmesine katkı sağlayan Sayın Fatma Şahin'e hizmetleri için teşekkür ediyorum.

İlk dönemimde, belediyelerimizi daha da güçlendirmek, Türkiye Yüzyılı'nda ülkemizin ve belediyelerimizin kalkınmasına katkı sağlamak için elimden gelenin en iyisini yapacağımı ifade etmek isterim. Ayrıca, 28 Mayıs Pazar günü yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın halkımızın teveccühü ile tekrar göreve seçilmesini yürekten kutluyor, ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum.

İlgiyle takip ettiğiniz dergimizin yeni sayısında Birliğimizden ve belediyelerimizden gelişmeler ile belediyeçilerimize rehber olacak nitelikte makaleleri buluşturmaya özen gösterdik. Takdir edersiniz ki dünya her geçen gün değişiyor, beklentiler farklılaşıyor, hizmetler çeşitleniyor. Vatandaşımıza en iyi hizmeti sunmaya çalışan belediyelerimiz de bu yenilikleri ve güncel gelişmeleri takip etmek, çağı yakalamak için azami gayret sarf ediyor. Biz de Türkiye Belediyeler Birliği olarak belediyelerimizin ihtiyaç duydukları her alanda onlara rehberlik etmek ve destek olmak için çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Birliğimiz ulusal ve uluslararası düzeyde iş birliklerini tesis etmeye, bilgi ve deneyimleri paylaşmaya, çevresel, sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmayı sağlamaya yönelik ortak projeler geliştirmek için çeşitli etkinliklerde yer aldı ve dünyanın dört bir yanındaki ülkelerin yerel yöneticileriyle bir araya geldi. Avrupa Konseyi (AK) tarafından Belçika'nın başkenti Brüksel'de düzenlenen Şehircilik Zirvesi, Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR) Siyasi Komite toplantısı ve UITP Küresel Toplu Taşıma Zirvesi bu etkinlikler arasındaydı. Bu etkinliklerle ilgili haberlerimize dergimizde geniş yer ayırdık. Dergimiz sayfalarında yerini alan önemli bir gündemimiz de Avrupa Hareketlilik Haftası lansmanı oldu. Bu yıl 'Şehrini Keşfet-Gelecek Enerjini Korum' sloganıyla gerçekleştirilecek olan etkinliği tüm Türkiye'ye coşkulu bir toplantıyla duyurduk. Bildiğiniz üzere, artık iklim değişikliği tüm dünyanın öncelikli müşterek gündemi. Sıfır emisyonu destekleyen çabalar giderek önem kazanıyor. Biz de TBB olarak bu çabaya katkı verecek çalışmalarda aktif yer alıyoruz. Belediyelerimizin bu farkındalığın artması için şimdiden hazırlıklara başlaması bizleri mutlu ediyor. Her yıl olduğu gibi bu yıl da haftaya en çok katılım gösteren ülke olacağımıza inanıyorum.

Değerli Okurlar, büyük bir özenle hazırladığımız dergimizin yeni sayısından birkaç içeriği sizlerle paylaşmak istedim. Tüm bu gelişmelerin yanı sıra, Birliğimizin diğer faaliyetleri, uzmanlar tarafından kaleme alınan güncel makaleler, belediyelerimizden iyi uygulama örnekleri ve hukuk alanındaki soru ve cevap köşemiz okurlarımızın ilgisine sunuldu. Bu vesileyle, tüm belediye başkanlarımıza ve yerel yönetim çalışanlarımıza sevgi ve saygılarımı sunuyorum. Hepinize, Türkiye'mizin geleceği için yapacağımız çalışmalarda başarılar diliyorum.

içindekiler

04

Türkiye 13. Cumhurbaşkanı'nı Seçti

08

Yücel Yılmaz TBB Başkanı Seçildi

10

Türkiye'de Afet Yönetimi

/ Prof.Dr. Şakir ŞAHİN

26

Afet Sonrası İyileştirme Planı Hazırlanması

/ Hasan ÇOBAN

20 AVRUPA YEREL DEMOKRASİ HAFTASI

22 AVRUPA'NIN EN BÜYÜK DOĞAL YAŞAM PARKI

23 HALK EĞİTİM MERKEZLERİ EĞİTMENLERİNİN
MÜLTECİ UYUMUNA YÖNELİK
DESTEKLENMESİ PROJESİ

24 AVRUPA HAREKETLİLİK HAFTASI
2023 BAŞVURULARI BAŞLADI

49 BAĞCILAR BELEDİYESİ ENERJİ KAYNAKLARI
ETKİ AZALTMA PROJESİ

50 TÜRKİYE ÇALIŞMA GRUBU VE
GENİŞLEME GÜNÜ TOPLANTILARI

55 "GÜVENLİ OKUL YOLLARI PROJESİ"

56 GENEL SEKRETER DR. BARAÇLI BASIN
MENSUPLARIYLA BULUŞTU

57 "BİLİNÇLİ ANNELER, SAĞLIKLI NESİLLER"

58 TBB BAŞKANI YILMAZ BRÜKSEL
ŞEHİRCİLİK ZİRVESİ'NE KATILDI

34

Askeri Personelin Memur Kadrolarına Atanma Koşulları ve Hakları / Abdullah YILDIRIM

42

Dünyada Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları / Şenay YILMAZ

52

Avrupa Hareketlilik Haftası Şehri Keşfetmeye Çağırıyor

72

Adli Bilimler Bağlamında Yerel Yönetimler ve Suç Önleme / Bert CANBOLAT

59 OKULDA ELEKTRİKLİ OTOMOBİL ÜRETEN LİSELİLER, TOGG'LA BULUŞTU

60 45 ŞEHİRDE DİJİTAL GENÇLİK MERKEZİ KURULACAK

63 BELEDİYE AKADEMİSİ EĞİTİMLERİNE KATILIM 2,5 MİLYONA ULAŞTI

64 CEMR GENEL SEKRETERLER VE DİREKTÖRLER TOPLANTISI

65 "BELEDİYECİLİĞİN HAFIZASI" ÇEVİRİM İÇİ ERİŞİME AÇILDI

66 SKUP TÜRKİYE'NİN İLK POLİTİKA DİYALOĞU TOPLANTISI

67 CEMR SİYASİ KOMİTE TOPLANTISI TİFLİS'TEYDİ

68 TBB'DEN 5 ŞEHİRDE EŞZAMANLI İTFAİYECİLİK EĞİTİMİ

69 TÜRKİYE'NİN BELEDİYECİLİK TECRÜBESİ KKTC'YE AKTARILACAK

70 TBB HEYETİ UFM - UITP ORTAK ETKİNLİĞİNE KATILDI

71 'KENDİ YEMİNİ KENDİN ÜRET'

78 SORU / CEVAP

TÜRKİYE 13. CUMHURBAŞKANINI SEÇTİ

Türkiye geneli 28 Mayıs Pazar günü yapılan Cumhurbaşkanlığı 2. tur seçimlerinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan yeniden göreve seçilerek 13. Cumhurbaşkanı oldu.

Birinci turunda 53 milyon 993 bin 714 seçmenin, ikinci turda ise 52 milyon 89 bin 286 seçmenin oy vermek için sandığa gittiği seçimlerde Cumhurbaşkanlığı adayı Recep Tayyip Erdoğan yüzde 52.14 oy alırken, Millet İttifakı adayı Kemal Kılıçda-roğlu ise %47.86'da kaldı.

"85 milyonun tamamı kazanmıştır."

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan seçim sonuçlarının belli olmasının ardından Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde yaptığı konuşmasında Türkiye tarihinin en yüksek katılımlı seçimlerinden birinin yaşandığının altını çizerek; "Bugün kimse kaybetmemiştir. 85 milyonun tamamı kazanmıştır. Kimseye kırgın, küskün öfkeli değiliz. Bu yolda beraber yürüdük. Sizler bu görevi yine bize verdiniz. Türkiye Yüzyılı'nı beraber inşa ve ihyaya devam ediyoruz." ifadelerini kullandı.

"Milletimiz kararını Türkiye Yüzyılı'ndan yana kullanmıştır."

Gerek 14 Mayıs'ta gerek 28 Mayıs'ta tercihini hangi partiden hangi adaydan yana kullanmış olursa olsun sandık başına giderek iradesine sahip çıkan her vatandaşın teşekkür

ettiğini belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Bu süreçte seçimin sağlıklı şekilde yürümesi için görev yapan müşahitleri, emniyet mensuplarını ve herkesi tebrik ediyorum. Çok partili siyasi hayatımızın en önemli seçimlerinden birinde milletimiz kararını Türkiye Yüzyılı'ndan yana kullanmıştır." şeklinde konuştu.

28. Dönem Milletvekilleri Belli Oldu

14 Mayıs'ta yapılan 28. Dönem Milletvekili Genel Seçimi'nin sonuçlarına göre; AK Parti çıkardığı 268 milletvekili ile Meclis'te en çok sandalyeye sahip parti olurken; CHP 169, Yeşil Sol Parti 61, MHP 50, İYİ Parti 43, Yeniden Refah Partisi 5 ve Türkiye İşçi Partisi ise 4 milletvekili ile Meclis'te temsil edilecek.

Milletvekili Genel Seçimi'nde yurt içi, yurt dışı ve gümrük kapılarında kayıtlı 64 milyon 145 bin 504 seçmenden 55 milyon 835 bin 895'i oy kullandı. Seçilen 600 milletvekili 2 Haziran Cuma günü Meclis'te yemin ederek göreve başladı.

Yerel Seçimler 31 Mart 2024'te

Türkiye Genel Seçimleri ve Cumhurbaşkanlığı Seçimi'nin tamamlanmasının ardından gözler yerel

seçimlere çevrildi. Her 5 senede bir gerçekleştirilen yerel seçimler 31 Mart 2024 tarihinde yapılacak.

Gerçekleştirilecek olan 2024 belediye seçimlerinde; büyükşehir belediye başkanları, il belediye başkanları, ilçe belediye başkanları, belde belediye başkanları, köy muhtarları ve ihtiyar heyeti üyeleri, mahalle muhtarları, il genel meclis ve belediye meclis üyeleri belirlenecek.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Bugün kimse kaybetmemiştir. 85 milyonun tamamı kazanmıştır. Kimseye kırgın, küskün öfkeli değiliz. Bu yolda beraber yürüdük. Sizler bu görevi yine bize verdiniz. Türkiye Yüzyılı'nı beraber inşa ve ihyaya devam ediyoruz" ifadelerini kullandı.

YÜCEL YILMAZ TBB BAŞKANI SEÇİLDİ

Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel Yılmaz Türkiye Belediyeler Birliği Başkanlığına seçildi. TBB ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin, 31 Mayıs 2023 tarihinde Ankara’da düzenlenen Türkiye Belediyeler Birliği Olağan Meclis Toplantısı’nda Birlik Başkanlığı görevini Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel Yılmaz’a devretti.

Şahin: “Bu bir bayrak yarışı, şimdi bayrağı Başkanımıza devrediyoruz.”

6 Şubat’ta meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremlerle ilgili duygularını dile getirerek bölgeye yapılan destekler için teşekkür eden Şahin, “Çok zor bir dönemden geçiyoruz. Ben 6 Şubat’tan bu yana ilk kez TBB’ye geliyorum. Bu deprem sürecinde hem TBB’nin Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ile yaptığı çalışmalar hem afet bölgesindeki belediyelerimizin sorun çözme kapasitesi hem de kardeş belediyelerimizin oradaki belediyelere yaptıkları desteklerden dolayı bizim ne kadar büyük bir millet olduğumuzu, birlikten kuvvet doğduğunu, birlikte rahmet olduğunu gördük. Her birinize bir kardeşiniz olarak çok teşekkür ediyorum. Allah sizden razı olsun.” dedi.

Türkiye Belediyeler Birliği ve Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı
Yücel YILMAZ

Yılmaz: “Sorumluluğumuzun farkındayız.”

2023 Mayıs Ayı Olağan Meclis Toplantısında gerçekleştirilen seçim ile TBB Başkanı olarak seçilen Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel Yılmaz, her belediye başkanının ve meclis üyesinin üzerinde ona oy verenlerin emeği ve beklentisi olduğunu söyleyerek; bu ağır görevi yaparken herkesin şehrine sahip çıkması ve şehirlerin sakinleriyle birlikte geliştirilmesi gerektiğini ifade etti.

TBB'nin Türkiye'nin en köklü kurumlarından biri olduğunu hatırlatan Yılmaz konuşmasında şu sözlerle yer verdi: “TBB, 1945'ten bu yana bütün belediyeleri tek çatı altında toplayarak beraber iş yapabilmek, onları koruma, onların beklentilerini, ihtiyaçlarını karşılamak için kurulmuş Cumhuriyet'in en köklü kuruluşlarından biri. Burada onurlu bir şekilde görev yapan, birçok çalışmaya imza atan, en zor dönemde pandemi gibi zor süreçleri başarıyla yöneten Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Fatma Şahin'e ve Encümenimize teşekkür ediyorum. Sorumluluğumuzun farkındayız. Ülkemize ve belediyelerimize hizmet etmeye çalışacağız.”

Teamüller gereği Birlik Başkanlığı görevini en fazla iki dönem sürdürdüklerinin altını çizen Fatma Şahin, “Bizde sen-ben yok, biz varız. Yücel Başkanımız daha genç. Bugün Birleşmiş Kentler ile Yerel Yönetimlerde (UCLG), Avrupa Konseyinde bizi çok güzel ağırlayan, Balıkesir'in kalkınmasında ilçeden büyükşehir geldiğinde emeklerine ben şahidim. Şehadet önemli. Uluslararası vizyona da ben şahidim. Bu bir bayrak yarışı, şimdi bu bayrağı Başkanımıza devrediyoruz. Yeni dönem hayırlı uğurlu olsun.” şeklinde konuştu.

Başkan Yılmaz, “TBB, Cumhuriyet'in en köklü kuruluşlarından biri. Burada onurlu bir şekilde görev yapan, birçok çalışmaya imza atan, en zor dönemde pandemi gibi zor süreçleri başarıyla yöneten Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Fatma Şahin'e ve Encümenimize teşekkür ediyorum. Sorumluluğumuzun farkındayız. Ülkemize ve belediyelerimize hizmet etmeye çalışacağız.” dedi.

Yel Yönetim Politikaları Kurulu Başkanvekili
Prof. Dr. Şükrü KARATEPE

TBB Genel Sekreteri
Dr. Hayri BARAÇLI

Karatepe: “Şimdi sizin yarışınız, sizin şöleniniz başlıyor. Nitekim Cumhurbaşkanımız talimatı verdi.”

Mahalli idareler genel seçimlerine az bir zaman kaldığını hatırlatan Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Kurulu Başkanvekili Prof. Dr. Şükrü Karatepe yerel yönetimlerin demokrasinin vazgeçilmez unsuru olduğunu altını çizerek; “Türkiye’de ve dünyada demokrasinin kaynağı, esas zemini, oturduğu sağlam mekân yerel yönetimlerdir. Demokrasi yerelde yerleşmiş ise yerelde gerçek manada hayata geçirilmiş ise o zaman merkezde de demokrasi olabilir. Şimdi sıra size geldi arkadaşlar. Bir seçimi, bir demokrasi yarışını, bir demokrasi şölenini bitirdik. Şimdi sizin yarışınız, sizin şöleniniz başlıyor.” ifadelerini kullandı.

TBB Encümen Üyeleri Seçildi

Konuşmaların ardından gündem maddelerinin görüşülmesine geçildi. TBB 2022 Yılı Faaliyet Raporu’nun sunumu TBB Genel Sekreteri Dr. Hayri Baraçlı tarafından yapılırken Birlik Başkanlık, Meclis

Başkanlık Divanı Üyelikleri ile Encümen Üyeleri Seçimi, 2022 Yılı Bütçe Kesin Hesabı, Kadro İhdası ve Derece Değişikliği, AB Programları ve Projeleri Eş Finansman Onayı ve Avrupa Proje Yönetim Metodolojisi Ortaklığı Kurumuna Üyelik gibi gündem maddeleri görüşülerek karara bağlandı.

Toplantı çerçevesinde yapılan seçimlerde Birlik Başkanı Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel Yılmaz, Meclis Başkanlık Divanı 1. Başkanvekili Kepez Belediye Başkanı Hakan Tütüncü, Meclis 2. Başkanvekili Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanı Zeynel Abidin Beyazgül, Katip Asil Üye Menemen Belediye Başkanı Aydın Pehlivan şeklinde belirlenirken Encümen Üyeleri ise şu şekilde belirlendi: Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanı Murat Zorluoğlu, Denizli Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Zolan, Malatya Büyükşehir Belediye Başkanı Selahattin Gürkan, Şırnak Belediye Başkanı Mehmet Yarka, Giresun Belediye Başkanı Aytekin Şenlikoğlu, Nevşehir Belediye Başkanı Mehmet Savran, Zonguldak Belediye Başkanı Ömer Selim Alan, Muş Belediye Başkanı Feyat Asya, Çankırı Belediye Başkan

kanı İsmail Hakkı Esen, Yalova Belediye Başkanı Mustafa Tutuk, Marmak Belediye Başkanı Murat Köse, Silivri Belediye Başkanı Volkan Yılmaz, Nazilli Belediye Başkanı Kürşat Engin Özcan, Erdemli Belediye Başkanı Mükerrrem Tolu.

TBB 2022 Yılı Faaliyet Raporu’nun sunumu TBB Genel Sekreteri Dr. Hayri Baraçlı tarafından yapılırken Birlik Başkanlık, Meclis Başkanlık Divanı Üyelikleri ile Encümen Üyeleri Seçimi, 2022 Yılı Bütçe Kesin Hesabı, Kadro İhdası ve Derece Değişikliği, AB Programları ve Projeleri Eş Finansman Onayı ve Avrupa Proje Yönetim Metodolojisi Ortaklığı Kurumuna Üyelik gibi gündem maddeleri görüşülerek karara bağlandı.

TÜRKİYE’DE AFET YÖNETİMİ

Prof. Dr. Şakir ŞAHİN

Süleyman Demirel Üniversitesi / Mühendislik Fakültesi / Jeofizik Mühendisliği Bölümü

Toplumun tamamı veya belirli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan, etkilenen toplumun baş etme kapasitesinin yeterli olmadığı doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olay’a Afet denmektedir (AFAD 2014).

Herhangi bir doğa olayının afet olarak tanımlanması için, ölüm ve yaralanma ile belli bir maddi değer üzerinde kaybın olması gerekir. Afetler yavaş veya ani gelişen olaylardır. Hasara neden olan deprem, çığ, heyelan, kaya düşmesi, volkan patlaması, tayfun, sel gibi olaylar aniden olduğundan afet şeklinde tanımlanmaktadır.

Küresel ısınma ile birlikte kuraklık, çevre kirlenmesi, orman tahribatı, erozyon, atmosferik olaylar zamanla geliştiği için tehlike olarak görülürken, ancak deniz suyu yükselmesi gibi ortaya çıkardığı sonuçlar afete dönüşmektedir. Olayın büyüklüğü, nüfus yoğunluğu ve yerleşim alanına olan uzaklık, az gelişmişlik afetin boyutunu belirlemektedir. Bununla birlikte nüfus artış hızı, afet riskinin yüksek olduğu alanlarda hızlı ve kontrolsüz yapılaşma, sanayileşme, ormanların tahribi, bilgisizlik, ve eğitim eksikliği ve toplumun duyarsızlığı afetin şiddetini artırmaktadır. Bu çerçevede afetlerin etkisi, çoğunlukla insan kaynaklı faaliyetlerin doğru veya yanlış yönde gelişmesine göre şekillenmektedir (Ergünay 1996).

1999 yılında meydana gelen Gölcük ve Düzce Depremleri, ülkemizde çağdaş ve bütünlük bir afet yönetim planının oluşturulmasının gerekliliğini ortaya koymuştur (Ertürkmen 2006). Buna yönelik yapılan yasal düzenlemeler ve oluşturulan kurumlar özellikle kriz yönetiminde başarı sağlanmasında bir bilincin oluşmasına vesile olmuştur. 23 Ekim 2011 Van Depremi ise bu alanda bir miladın adı haline gelmiştir. 2009 yılında Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının (AFAD) kurulması ve 15/12/2012 tarihinde yürürlüğe giren 6306 sayılı Kentsel Dönüşüm Kanunu bu bilincin ürünüdür. 2019 yılı Temmuz ayında TBMM tarafından kabul edilen On Birinci Kalkınma Pla-

nında Afet Yönetimine ilişkin 2023 hedefleri sıralanmıştır (On Birinci Kalkınma Planı 2019).

Bu çalışma ile ülkemizde mevcut afet yönetiminin durumu incelenmiş, bu bağlamda eksik olduğu düşünülen risk yönetimi konusunu içerecek şekilde bütünlük bir afet yönetiminin ülkemiz için nasıl olması gerektiği konusu ele alınmıştır. Bu çerçevede afet yönetiminde 2023 hedefleri irdelenmiştir.

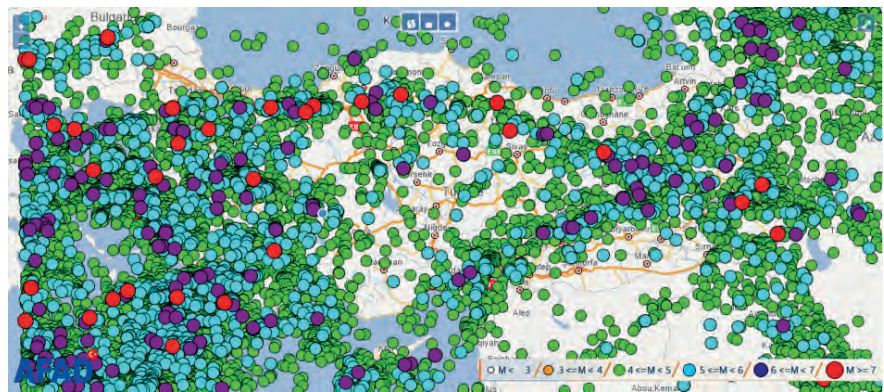
Doğa Kaynaklı Afetler

Toplumun tamamı veya bir kısmını fiziksel, ekonomik ve sosyal açıdan etkileyen ve kayıplar oluşturan, normal hayatı kesintiye uğratan doğal (deprem, volkan patlaması, heyelan çığ, sel baskını vb.) kaynaklı olaylara doğa kaynaklı afetler denir (Keçici 1994). Afetlerde can ve mal kaybı söz konusudur. Can ve mal kayıplarının meydana gelmesi, afetin sosyal bir olgu olarak karşımıza çıkmasına neden olur. Kayıp ya da hasar söz konusu olmadığı takdirde olay, afet değil doğa olayı olarak adlandırılmaktadır (Ertürkmen 2006). Afetler aynı zamanda toplumun sadece kendi imkânları ile üstesinden

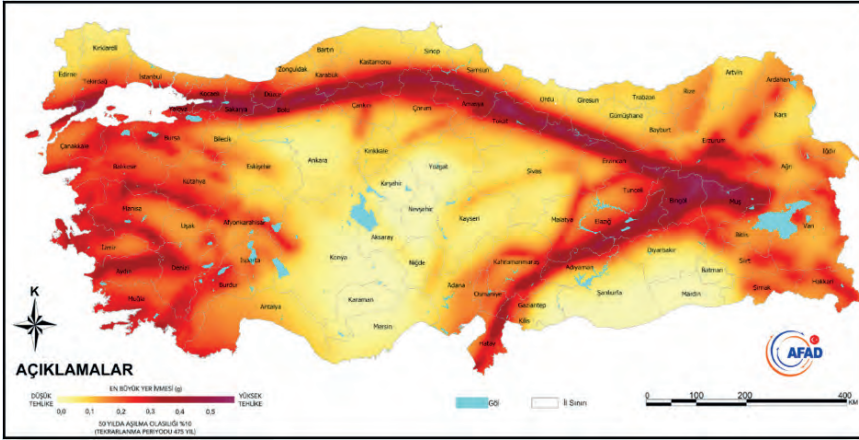
gelebilmesinin mümkün olmadığı, çevre ve toplumda büyük kayıplara yol açan ve toplumun faaliyetlerini ciddi manada kesintiye uğratan durumlardır. Birleşmiş Milletler Afet Yardım Komisyonu Bürosunca 1974 yılında hazırlanan “Türkiye’de Acil Yardım Teşkilatları” başlıklı raporda Türkiye’de meydana gelen doğa kaynaklı afetler: depremler, toprak kaymaları, kaya düşmeleri, su baskınları, çığ düşmeleri şeklinde sıralanmıştır (Ertürkmen 2006).

Deprem

Yer kabuğunda fay düzlemi boyunca kırılmaya bağlı ani yer değiştirme sonucu oluşan dalgaların geçtikleri ortamı ve yer yüzeyini sarsma olayına deprem adı verilir (Erkoç ve diğ 2000). Sismotektonik açıdan aktif bir bölgede yer alan Türkiye’de günümüze kadar çok sayıda hasar yapıcı deprem meydana gelmiştir. Aletsel dönemin başlangıcı olarak kabul edilen 1900 yılından günümüze geçen süreç açısından değerlendirildiğinde her yıl 2 adet can kaybı ya da hasar yapıcı deprem olan veya her 6 yılda bir adet 7,0 ve daha üzeri büyüklükte bir

Şekil 1: 1900-2018 Yılları Arasında Büyüklüğü 4,0 ve Daha Büyük Olan Depremlerin Genel Dağılımı (AFAD 2019)

Şekil 2: Türkiye Deprem Tehlike Haritası (AFAD 2018)

depremin meydana geldiği ülkemizde günümüze kadar 240 adet can kaybı ve hasara neden olan deprem meydana gelmiştir. Her yıl ülkemiz topraklarında küçük-büyük ortalama 22.000 deprem meydana gelmektedir (AFAD 2019) (Şekil 1).

Türkiye’de toplam nüfusun %98’i depremden az ya da çok etkilenmektedir. 2018 yılında yayınlanan Türkiye Deprem Tehlike Haritası’na göre deprem tehlikesinin yüksek olduğu alanlarda nüfus yoğunluğu fazladır (Şekil 2). Bu da deprem riskinin ülkemiz için önemli bir konu olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda kırsaldan kente yoğun göç nedeniyle her geçen gün daha fazla vatandaşımızın deprem tehlikesi ile karşı karşıya kaldığı söylenebilir. Enerji santrallerinin ve sanayi bölgelerinin büyük bir kısmı bu riskli bölgelerde bulunmaktadır. Bu gün vergi gelirlerinin % 45’inin İstanbul ve çevresinden toplandığı düşünüldüğünde olası İstanbul depreminde kayıp durumunun dikkate alınarak afete hazırlık yapılması gerektiği ortadadır. Zira bu yapılmadığı takdirde, binlerce kişinin hayatını kaybetme riskinin yanı sıra nasıl 1999 depremi 2001 ekonomik krizini tetikledi ise bu durum yeni ve

daha büyük bir krizi tetiklemesi söz konusu olabilecektir (Şahin ve Üçgöl 2019).

Örneğin, Kuzey Anadolu Fay Zonu’nun 1999 Gölçük depremi kırığı üzerinde yer alan bir otomobil fabrikası bu depremde çok büyük hasar almıştır. Hatta fabrikanın yerinin değiştirilmesi gündeme gelmiş, ancak zemin iyileştirilmesi yapılarak fabrikanın yerinde kalması ve deprem gibi doğa kaynaklı afetlere karşı direnci artırılmıştır. Deprem yapısal hasara neden olduğundan hem ilave maliyet oluşturmuş, hem de üretime geçişi geciktirerek ekonomik kaybın katlanmasına sebebiyet vermiştir. Bu da ülke ekonomisine katkının sektöre uğramasına neden olmuştur. Tüm bu anlatımlardan depremin sosyo-ekonomik ve sosyo-psikolojik hayatı etkilemesi açısından ne kadar önemli olduğu da ortaya çıkmaktadır.

Sel ve Heyelan

Bir akarsu yatağındaki debinin yatağın bulunduğu havzaya normalden fazla yağmur yağması ya da havzadaki karların hızlı bir şekilde erimesinden dolayı suyun yatak çevresinde can ve mal güvenliğini tehdit edecek kadar hızla artmasına

sel ya da su baskını adı verilir. Diğer bir ifade ile doğa kaynaklı afet olan sel, bir akarsuyun yatağından taşarak, yatak çevresindeki arazilere, yerleşim birimlerine, altyapıya ve canlılara zarar vererek etkilediği bölgelerde sosyo ekonomik faaliyetlere sekte vuracak şekilde bir akış oluşturma olayı olarak ifade edilmektedir. Bu tanım içerisinde, deniz sahillerinde dalga hareketi kaynaklı sahil baskınları, göl seviyelerindeki değişime bağlı olarak gelişen göl taşkınları da girmektedir (Ertürkmen 2006).

Su baskınları, doğal olarak oluşmuş yatağından taşan suyun etkilediği alanda can ve mal kayıplarına neden olabilmektedir. Bu da akarsuyun havzasında hızlı akmasına bağlı olarak yatağın aşınması, hızın azaldığı yerlerde taşkınların olması ve taşınan malzemenin çökmesi ve bundan dolayı akarsu yatağının değişmesi ile alt ve üst yapı tesislerine zarar vermesi ile hasarlara sebep olmaktadır. 2019 yılı Temmuz ayı içerisinde Düzce’de meydana gelen aşırı yağış sele dönüşmüş ve çok sayıda vatandaşımızın can kaybına ve milyonlarca lira mal kaybına neden olmuştur.

Kayıpların ve hasarın oluşmaması veya en aza indirilmesi için dere yataklarının ıslah edilmesi gerekmektedir. Ayrıca kentlerde havza iyileştirmesi, özellikle yağmur suyu kanallarının maksimum yağışa ve su toplama havzalarının büyüklüğüne bağlı olarak projelendirilmesi ve uygulanması gerekmektedir. Özellikle küresel iklim değişikliğine bağlı olarak bu hususlar ülkemiz gündeminde daha sık yer alacaktır. Yerel yönetimler bu alanda strateji geliştirmek durumundadırlar.

Dünyanın birçok yerinde aşırı bölgesel ve yerel yağışlara ya da hızlı kar erimelerine bağlı olarak su baskınları yaşanmaktadır. Sel olduğu

bölgenin iklim şartlarına, jeoteknik ve topografik özelliklerine bağlı olarak gelişmektedir. Ancak sel veya su baskınının afete dönüşmesi, doğrudan yapılaşma faaliyetlerinin doğaya müdahalesi neticesinde olmaktadır. Özellikle dere yatakları ve akarsu havzalarında plansız ve kontrolsüz yapılaşma dünyanın her tarafında sel felaketinin ana nedenidir.

Ülkemiz özellikle yağışın yoğun olduğu bölgelerinde zaman zaman heyelan oluşmaktadır. İzmir'in Bornova ilçesine bağlı Eğridere Mahallesi'nde 2019 yılı Şubat ayında meydana gelen heyelan, adı geçen mahallenin yerinin değiştirilmesine neden olmuştur.

Çığ

Genel olarak kar kütlelerinin iç ya da dış etkenlere bağlı olarak yüksekten aşağı doğru akmasına çığ adı verilir. Bu akma bitki örtüsünün olmadığı ya da zayıf olduğu, eğimli vadi yamaçlarında gravitasyonun da etkisiyle gerçekleşmektedir. Çığ olayı bitki örtüsünün yanında, bölgenin topografyasına, jeomorfolojik ve jeolojik yapısına, meteorolojik durumlara göre gelişir. Başta İsviçre, Avusturya, Fransa (Alpin Ülkeleri) olmak üzere, İtalya, Amerika, Kanada ve bazı Asya Ülkeleri çığ felaketinin sıklıkla yaşandığı ülkelerdir. Bu ülkelerin çoğu gelişmiş olmalarından dolayı çığ, yerleşim yerlerinden daha ziyade kayak merkezleri, bazı iletişim hatları ve ulaşımı etkilemektedir (Gürer ve Yavaş 1994). Bu ülkelerde yerleşim alanlarında çığ riski, erken uyarı sistemi, gözlem noktaları, planlı ve önlemleri yapılaşma ve sürdürülebilir kentleşme ile büyük ölçüde bertaraf edilmektedir. Ancak, kış sporuna ilgi duyan insan sayısının artması ile kayak merkezlerinde oluşan yoğunluk nedeniyle son yıllarda can kayıplarında ciddi bir artış söz konusudur (Ertürkmen

2006). Diğer taraftan dağcılık faaliyetleri kapsamında çığ olayına bağlı olarak can ve mal kayıpları yaşanmaktadır.

Ülkemizin kuzey-kuzeydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerinin dağlık alanlara sahip olması nedeniyle eğimin yüksek olmasından dolayı zaman zaman çığ oluşmaktadır. Son yıllarda ülkemizde de kayak merkezlerinde ve dağcılığın yoğun yapıldığı bölgelerde çığ afetine bağlı kayıplar yaşanmaktadır. Hatta bu durum yukarıda sayılan bölgelerin yanı sıra Orta Anadolu'da da görülmektedir. Ülkemiz topraklarının üçte birinden fazlası çığ afetinin yaşanma riskine sahiptir (Ertürkmen 2006). Ancak ülkemizde yaşanan çığ afeti az da olsa yerleşim birimlerini etkilemekte, ulaşım ve haberleşme ağlarına zarar vermektedir.

Çığ olayı toplumu sadece sosyo-ekonomik açıdan etkilememekte, çığ riskine bağlı olarak yerleşim birimlerinin yerleri değiştirilmekte ve nüfusun göç etmesine neden olmaktadır. Ayrıca aşırı kar yağışının oluşturduğu mağduriyet durumu insanların daha rahat yaşayabilecekleri bölgelere taşınmalarına neden olmaktadır. Ancak terkedilen bu bölgelerin sosyal ve ekonomik açıdan faydalanılabilecek özelliklerinin de göz ardı edilmesine sebep olunmaktadır (Ertürkmen 2006). Bu tür bölgelerin turizm potansiyeli gün geçtikçe azalmaktadır.

Fırtına

Rüzgârın 55 km/saat ve üzeri hızla ulaşması ile oluşan hava hareketine fırtına denir (Ertürkmen 2006). Fırtına başta deniz taşımacılığı olmak üzere, kıyılarda su baskınlarına, iç bölgelerde çatı uçması, ağaç devrilmesi ve baca basması diye tabir edilen soba dumanının mekân içine dolması sonucu karbon monoksit zehirlenmesine yol açmaktadır. Ayrıca enerji nakil ve iletişim

hatlarına zarar vermekte, başta havayolu olmak üzere ulaşımı sektöre uğratmaktadır.

Özellikle okyanus ve denize kıyısı olan ülkelerde basınç ve sıcaklık farklarına bağlı olarak cephesel fırtınalar görülmektedir. Deniz suyu sıcaklığının yüksek olduğu bölgelerde atmosferik olaylar ile meydana gelen tropikal fırtına, kasırga, tornado, hortum ve tayfunlar denizden karaya doğru ilerledikçe ciddi boyutlarda can ve mal kaybına yol açmaktadır.

Son 30 yılda dünya genelinde meydana gelen 16 büyük kasırga sonucu binlerce kişi hayatını kaybetmiş ve milyarlarca dolar maddi kayıp oluşmuştur. 1988'de Bangladeş'i vuran kasırgada 1500'den fazla kişi ölmüş; kasırga, Hindistan'ın Batı Bengal sahillerini de etkilemiştir. Filipinler'deki Mike tayfunu 1990 yılında 750 kişinin ölümüne, çok sayıda kişinin kaybolmasına neden olmuştur. Yine bu olaylara 1991 ve 1997 yıllarında Bangladeş; 1991 ve 1995 yıllarında Filipinler; 1998 yılında Hindistan; 1998 yılında Honduras ve Nikaragua; 1999 yılında Hindistan; 2004 yılında Haiti; 2005, 2012, 2015 ve 2017 yıllarında Amerika Birleşik Devletleri (ABD); 2008 yılında Myanmar; 2015 yılında Meksika ve 2016 yılında Haiti kasırgaları örnek olarak sayılabilir.

1971 yılında Dünya Meteoroloji Teşkilatı tarafından, tropikal fırtına kaynaklı zararların minimize edilmesi ve zarar gören ülkelerin bilgi alış verişini sağlamak amacıyla "Tropikal Siklon Çalışma Programı" adlı bir program uygulamaya konulmuştur (Ertürkmen 2006).

Özellikle küresel ısınma sonucu meydana gelen El Nino, okyanus kaynaklı tayfunları oluşturmaktadır. Bu tayfunların yıkıcı etkileri başta Amerika Birleşik Devletleri, Haiti, Güneydoğu Asya ülkele-

ri olmak üzere son yıllarda birçok ülkede can ve mal kaybına sebep olmaktadır. 2018 yılında 100 yılda bir gerçekleştiği yetkililerce ifade edilen ve İtalya'nın Sicilya Adası'ndan başlayıp Mora yarım adası üzerinden İzmir kıyılarına kadar ulaşan fırtına, bundan sonra bu tür doğa olaylarına hazırlıklı olmamız gerektirdiğini göstermektedir. Ayrıca ülkemizde Akdeniz ve Ege'de deniz suyu sıcaklığına bağlı olarak oluşan hortumlarda mal kaybı artışı ve yaralanmalı olayların meydana geldiği görülmektedir.

Tsunami

Okyanus ya da deniz tabanında, daha çok dalma batma zonlarında meydana gelen deprem sonucu taban çökmesi ile oluşan uzun periyotlu deniz dalgasına tsunami denir. Ayrıca tsunami olayı deniz tabanında yer değiştirme ve heyelan ile de oluşabilir. Japonya'da 15 Haziran 1896'da meydana gelen deprem sonucu 21.000 kişinin ölümüne neden olan Büyük Meiji Tsunami'sinden sonra dünya dillerinde doğrudan yerini almış bir kavramdır. Daha çok liman bölgelerinde zarara yol açtığı için Japonca'da "liman dalgası" anlamına gelmektedir. Tsunami diğer deniz dalgalarından farklıdır. Deniz tabanının çökmesi ile boşalan alana çekilen su, fiziksel özelliğinden dolayı tepkime ile sahile doğru ilerlemeye başlar. Bu süreçte hızı ve dalga yüksekliği artar. Bundan dolayı da önüne ne gelirse süpürme biçiminde sürükler. Denizin derinliklerinde hissedilmeyen tsunami, sığ kesimlere gelindikçe şiddetli akıntılara dönüşür. Bu akıntının dik yamaçlarda 30 m'ye kadar tırmandığı ifade edilmektedir (Ertürkmen 2006).

26 Aralık 2004'de Büyük Okyanus'taki dalma batma zonunda meydana gelen 8,9 büyüklüğündeki deprem sonucu oluşan ve Güneydoğu

Asya'da yedi ülkede etkili olan tsunami, 11 binden fazla insanın hayatını kaybetmesine neden olmuştur. Yine 11 Mart 2011'de Japonya açıklarında meydana gelen 9,0 büyüklüğündeki depremde yapısal hasardan 2 kişi ölürken, tsunami nedeniyle 15.866 kişi yaşamını yitirmiştir. Her iki bölgede de depremden hemen sonra denizde cıvız bir dalga oluşmuş ve sular kıyından uzaklaşmıştır. Daha sonra gelen ikinci dalga denizde ve karada önüne ne gelse sürüklemek suretiyle yerleşim birimlerini basmıştır. Tsunami dalgasından kaçamayanlar yerleşim birimlerinde hayatlarını kaybetmişlerdir (Koshimura ve diğ 2014).

Tsunami genellikle okyanuslarda ve açık denizlerde meydana gelir. Türkiye'de yapılan çalışmalarda Akdeniz'de Afrika levhasının Anadolu levhası altına dalması neticesinde oluşan Dalma-Batma zonu boyunca meydana gelen deniz tabanı çökmesi ile geçmişte tsunamiler meydana gelmiştir (Yolsal ve diğer 2007; 2008). 2017 yılında meydana gelen 6,6 büyüklüğündeki Bodrum depreminde kısmen tsunami oluşmuştur. 1963 Marmara depreminde de deniz tabanındaki kütle hareketinden kaynaklı dalga yüksekliği küçük de olsa tsunami oluşturduğu kayıtlarda görülmektedir.

Bütünleşik Afet Yönetim Sistemi ve Evreleri

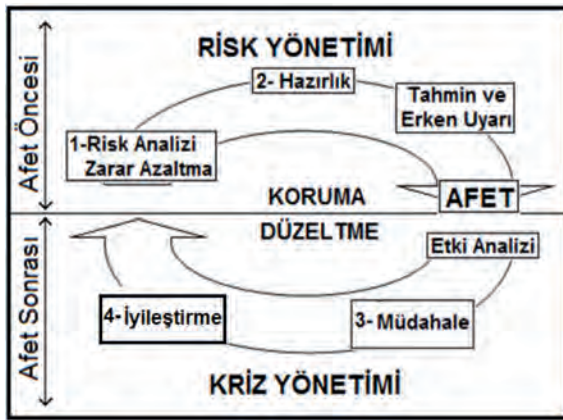
Bütünleşik afet yönetimi, afet zararlarının önlenmesi ya da azaltılması için, risk analizi ve zarar azaltma, hazırlık, ilk yardım ve müdahale ile yeniden inşa evrelerini içerecek şekilde afet olayının yönetilmesine denir. Afet sonucunu oluşabilecek can ve mal kayıplarının önlenmesi veya en aza indirilmesi için tüm afet yönetimi evrelerinin bütünleşik olarak yürütülmesi gerekir. Afet yönetim planının toplumun bütün

kesimlerini içerecek biçimde planlanması, desteklenmesi, organize edilmesi, gerekli mevzuat düzenlemelerinin yapılması ve kurumsal yapıların oluşturulması veya revize edilmesi, etkili ve verimli uygulamalar için gereklidir. Özetle afet riskinin en aza indirilmesi, zararlarının azaltılması, oluşturacağı olumsuz sonuçların önlenmesi veya azaltılması, olası hasarın tahmin edilmesi ve ihtiyaç durumunun tespiti, acil durum müdahale planının oluşturulması, buna yönelik eğitim ve tatbikatların gerçekleştirilmesi gibi faaliyetlerin tümü afet yönetiminin kapsamında yer alır. Ayrıca erken uyarı sistemlerinin kurulması, varsa mevcutların iyileştirilmesi, öngörü, afet sonrası için etkili ve hızlı ihtiyaç analizinin yapılması, yeniden inşa ve iyileştirme, iyileştirme faaliyetleri de afet yönetimi kapsamına dâhil edilmelidir (Ergünay 2005).

Afet yönetiminin amacı, afetin yol açacağı can ve mal kaybı riskini en aza indirmek ve afete en fazla maruz kalanları kurtarmaktır. Ayrıca, doğal çevreyi, kültür ve tabiat varlıklarını koruma altına almak, sosyal hayatın bir an evvel normale dönmelerini sağlamak ve öncesinden daha ileri götürmek, toplumun ihtiyaç duyduğu kamu ve özel sektör menşeli hizmetlerin devam etmesi ve sürdürülebilirliğini sağlamak şeklinde ifade edilebilir. Dolayısıyla afet yönetimi sadece afet anı ve sonrasında yapılacak faaliyetlerle sınırlı değildir. Afet öncesi planlamanın, en az anı ve sonrasındaki müdahale kadar önemli olduğu, hatta afet zararlarının azaltılmasında çok daha büyük etki ettiği bir gerçektir (Geray 1997; Ergünay 1998; Ertürkmen 2006; Kadioğlu 2008; Kadioğlu 2017).

Afet Planının Evreleri

Afet planı evrelerini "afet öncesi, afet sırası ve afet sonrası" olarak

Şekil 3: Modern ve Bütünleşik Afet Yönetim Sistemi ve Evreleri
(Ergünay 1996; Kadioğlu 2008 ve Türkoğlu 2014'ten yararlanılarak çizilmiştir)

üç başlık altında toplamak mümkündür (Geray 1978). Bu evrelerin beşli olarak sınıflandırılması gerektiği yönünde görüşler de vardır. Buna göre Ergünay (1996) bu safhaları, önleme ve zarar azaltma, afetlere karşı hazırlık, kurtarma ve ilkyardım, iyileştirme ve yeniden inşa şeklinde sınıflamıştır. Türkoğlu (2014) afet planı evrelerini risk ve zarar azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme olarak açıklamıştır. Risk yönetiminin birinci aşaması risk analizi ve zarar azaltma, ikinci aşaması ise hazırlıktır. Birinci aşamada afet olmadan önce tahmin ve erken uyarı sistemlerinden faydalanılmalıdır. Kriz yönetiminin birinci aşaması ilk yardım ve müdahale, ikinci aşaması ise yeniden inşadır. Afet sonrası müdahaleden önce etki analizinin yapılması gerekmektedir. Afet planı çerçevesinde yürütülen faaliyetlerin birbirini tamamlaması nedeniyle bu evrelerin birbirini takip etmesi gerekir.

Dünyadaki mevcut durumdan hareketle afetlerin tümüyle önlenmesi mümkün değildir. Bu nedenle

afet zararlarının en aza indirilmesi amaçlanmakta ve afet yönetim planları da ona göre hazırlanmaktadır (Geray 1978). Bunun gerçekleşebilmesi için doğal ve teknolojik afetlerin evrilme durumları da dikkate alınarak ülkemizde bütünleşik ve günün şartlarına göre çağdaş normlarda hazırlanmış afet yönetim planlarına ihtiyaç vardır.

Risk Yönetimi

Belli bir zaman veya mekânda var olan tehlikeli bir unsurun hasar ya da kayıp verme olasılığına risk denir. Riskin büyüklüğü, tehlikenin boyutu, maruziyet durumu ve savunma durumundaki güçlü ya da zayıf olmaya bağlı olarak değişir (Şekil 4). Riskin iyi yönetilmesi afetin oluşturacağı hasarın azaltılmasında çok önemli rol oynar. Bu evre Şekil 3'te gösterilen zarar azaltma ve hazırlık evrelerini oluşturmaktadır. Burada asıl amaç zararın minimize edilmesidir. Toplumun afetten etkilenmesinin önüne geçilebilmesi için afet öncesi teknik, yasal düzenlemelerin yapılması ve organizasyon planlarının hazırlanması gerekir. Hazırlık

aşamasında ise tahmin ve erken uyarı sistemlerinin etkin bir biçimde kullanılmasında fayda vardır.

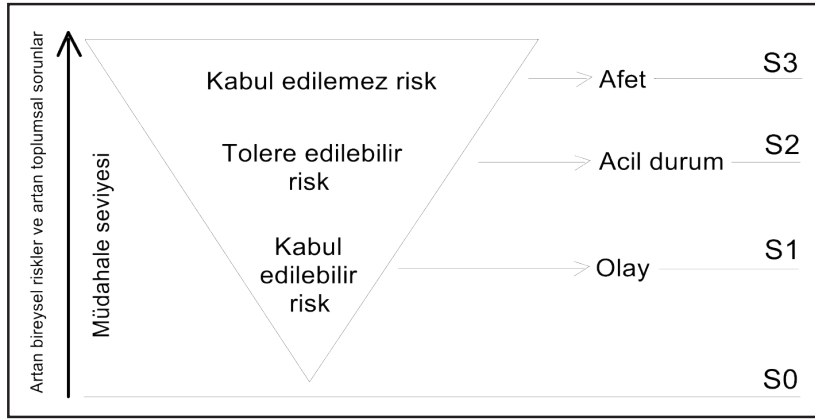
Risk Analizi ve Zarar Azaltma

Bu evre afet yönetim planının ilk aşamasını oluşturur. Bu aşama afet yönetimi açısından çok önemlidir (Şekil 3). Yürütülen çalışmalar ülke ve bölge bazında yapılmakta olduğundan çok geniş bir alanı, dolayısıyla çok sayıda yerleşim birimini ve nüfusu ilgilendirmektedir (Ergünay 1999). Risk analizi ve zarar azaltma evresi, afet için uygulanacak yasal düzenlemelerin ülke ihtiyaçlarına göre oluşturulması, yapılanma ve afetlere ilişkin yönetmeliklerin yeniden düzenlenmesi, afet oluşma riskinin yerel ve bölgesel hatta ülke bazında yeniden belirlenmesi ve tehlike haritalarının hazırlanmasından oluşmaktadır (Ergünay 1996). Afet riskini önleyici ve afet zararını azaltmaya yönelik mühendislik tedbirlerinin uygulanması ve sürdürülebilir kılınması risk analizi ve zarar azaltma safhasında yürütülmesi gereken ana faaliyetler olarak sayılabilir. Buradan da görüleceği üzere afet yönetim sisteminde hadiseler, "olay, acil durum ve afet" olarak sınıflandırılabilir (Şekil 4).

Afetin oluşturduğu risk savunmasızlık, tehlike ve maruziyetin kesimidir (Şekil 4). Afet zararlarının azaltılması için tehlikeler tamamen bertaraf edilemeyeceğine göre, toplumun maruziyet düzeyini azaltmak ve savunma gücünü artırmak gerekir (Kadioğlu 2017).

Hazırlık

Hazırlık evresi, yerleşim merkezi bazında afet olmadan önce, risk analizi ve zarar azaltma evresi çalışma sonuçlarından hareketle afetin olası sonuçlarına yönelik ihtiyaçların belirlenmesi, acil eylem planının hazırlanmasını kapsamaktadır. Ayrıca

Şekil 4: Makul Bir Havuç Diyagramına Göre Farklı 3 Risk Seviyesi (S1, S2, S3) ve bu seviyelere göre olay, acil durum ve afetyönetimi aşamaları (Kadioğlu 2017)

tahliye sürecinin şekillendirilmesi, toplanma merkezi belirlenmesi, il düzeyinde müdahale planlarının hazırlanması ve gelişen şartlara göre güncellenmesi, afete müdahale ve ilk yardım aşamalarında duyulacak ihtiyaç malzemelerinin yer alacağı bölge teçhizat merkezlerinin kurulması ve kritik ihtiyaç malzemelerinin stoklanması çalışmalarını içermektedir. Ek olarak erken uyarı sistemlerinin, çalışır olup olmadığının kontrol edilmesi, işletilmesi ve değişen koşullara göre güncellenmesi faaliyetleri bu evrenin kapsamına girmektedir (Ergünay 1996, Ergünay 1999).

Kriz Yönetimi

Bu aşama, afet yönetim planının afet sırası ve sonrasında yürütülecek faaliyetleri dahilinde arama kurtarma, sosyal hayatın normale döndürülmesi ve iyileştirme faaliyetlerinden oluşan evredir. Ayrıca olağanüstü koşullar altında uygulanacağı için bu faaliyetlerin çok iyi planlanmış olması, koordinasyonun sağlanması gerekir (Ergünay 1998). Afetin hemen sonrasında alınan acil önlemler ve yapılan çalışmaların amacı mümkün olan en kısa zamanda en fazla hayat kurtarmak ve yaralıların sağlığına kavuşmalarını sağlamaktır (Şekil 3).

Müdahale

İlk yardım ve müdahale evresi, afet yönetim planının afetin oluşmasıyla başlayan afetin türü, büyüklüğü ve afetin meydana geldiği alanın özelliklerine göre azami 2 aylık bir süreyi kapsayan faaliyetlerin bütünüdür (Ergünay 1996, 1998). Bu aşamada yürütülen faaliyetlerin amacı, mümkün olan en kısa sürede olaya müdahale etmek, arama-kurtarma faaliyetleri çerçevesinde azami sayıda can kurtarmak ve ilk yardımla yaralıları tedavi etmek, toplumun

gıda, barınma, ilaç, güvenlik gibi zaruri ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamaktır (Şekil 3). Bu safha ile iletişim, ulaşım, çevre ve insan sağlığı, hasar tespiti, yıkılan binaların kaldırılması, yangın, patlama ve bulaşıcı hastalıkların oluşturacağı ve afetin olumsuz etkilerini artıracığı durumlara karşı yürütülecek faaliyetleri de içermektedir (Ergünay, 1996).

İyileştirme

Bu aşamanın amacı, afete maruz kalmış bölgelerin haberleşme, ulaşım, temel ihtiyaçlar, elektrik, kanalizasyon, eğitim, kalıcı konut yapımı, ekonomik ve sosyal hayatın normale dönmesi için gerekli tüm çalışmaları yapmaktır (Şekil 3). Sosyal ve ekonomik hayatın normale dönmesi yeniden yapılanma faaliyeti kriz yönetiminin yıllar bazında en uzun süren evresidir (Ergünay 1996). Yeniden inşa evresinin iyi uygulandığı örneklerden birisi 23 Ekim 2011 Van depremi olup, 1999 Gölcük depreminde görülen panik havası çok kısa bir sürede atlatılmış ve hasar tespit çalışmalarının ardından en kısa sürede yeniden inşa evresine geçilmiştir.

Şekil 5: Afet riski tehlike, maruziyet ve savunmasızlığın bir kesişimidir. Afetin etkilerini azaltmak için tehlikeler tamamen bertaraf edilemeyeceğine göre, toplumun maruziyetini azaltmak ve savunma unsurlarını güçlendirmek gerekir (Kadioğlu, 2017).

Bütünleşik Afet Yönetimi ve Türkiye’de Mevcut Durum

Afetten önce ve afet sırasındaki uygulamalar 18/12/2013 tarihinde yürürlüğe giren Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği (AADMHY) hükümlerine göre yürütülmektedir. Bu yönetmelik kapsamında yapılan çalışmalar Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) ve Ulusal Deprem Strateji ve Eylem Planına (UDSEP) göre yürütülmektedir. Buna göre, günlük hayatı önemli ölçüde etkileyen afetlere yönelik tedbir almada AFAD bünyesinde oluşturulan “Afet ve Acil Durum Danışma Kurulu” sorumludur. Kurul, afet ve acil durumlardan korunmak, risklerini azaltmak, afet ve acil durum sonrası yapılacak faaliyetler hakkında öneriler sunmak, politikaları ve öncelikleri belirlemek amacıyla AFAD Başkanı veya belirleyeceği başkan yardımcısının başkanlığında, Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü (KRDAE), Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA), Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Türkiye Kızılay Derneğinden daire başkanı düzeyindeki birer temsilci ile afet ve acil durumlar konusunda çalışmaları bulunan ve Yükseköğretim Kurulu tarafından bildirilecek en az on üniversite öğretim üyesi arasından başkan tarafından belirlenecek beş üyenin de dâhil olduğu yetkili organdır. Kurul, yılda en az iki kez toplanır. Ayrıca ihtiyaç halinde Kurul, başkanın çağrısı üzerine olağanüstü toplanabilir. Kurulun sekretaryasını başkanlık yürütür. Afet konularında alınacak tedbirler konusu “İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi AFAD Başkanlığının görev alanı içerisine girmektedir.

Türkiye’de afet müdahale aşamaları ile bütünleşik afet yönetimi

evreleri Tablo 1’de verilmiştir. Bu planlar “İl Afet Müdahale Planı” olarak hazırlanmış olup, ilin afet ve riskleri tanımlamış ve müdahale evreleri, görev tanımları yapılmıştır (TAMP-Isparta 2018).

2023 Afet Yönetimi Hedefleri

Ülkemizde afet zararlarının en aza indirilmesine yönelik çalışmalar On Birinci Kalkınma Planı’nda “Politika ve Tedbirler” başlığı altında sıralanmıştır. Buna göre, bölgelerin sosyo-ekonomik ve fiziksel özellikleri dikkate alınarak farklı afet türleri için planlamalar yapılarak, ülkemiz genelinde afet risk ve zarar azaltma çalışmalarının önelemesi amaçlanmaktadır (On birinci Kalkınma Planı 2019). 2019-2023 yılları kapsayan planda Afet risk ve zarar azaltma çalışmalarına yönelik “Türkiye Afet Risk Azaltma Planının”

hazırlanması öngörülmektedir. Afet türleri dikkate alınarak Afet tehlike ve risklerin belirlenmesi ile iller bazında afet risk azaltma planlarının hazırlanması düşünülmektedir. Oluşmuş veya oluşması muhtemel afetler için yerel afet önleme projeleri hazırlanarak uygulanmaya konulması planlanmaktadır. Doğal afet sigortasının bütün afet türlerini içine alacak şekilde kapsamı genişletilerek, zorunlu deprem sigortası beyanı ve ödemesinin etkin bir şekilde uygulanması ve takibinin yapılması hedeflenmektedir. 2018 yılında 8.9 milyon zorunlu deprem sigortasına dâhil olan konut ve işyeri sayısının 2023 yılında 12.1 milyona çıkarılması amaçlanmaktadır (On birinci Kalkınma Planı 2019). Öncelikle risk azaltmaya ve afetlere hazırlık amacıyla uluslararası işbirliği faaliyetlerinin artırılacağı ifade edilmektedir. Türkiye genelinde kü-

1. RISK YÖNETİMİ
1.1. Risk Analizi ve Zarar Azaltma
- Mevzuat düzenleme ve güncelleme (FEMA tür)
- Afetleri tanımlama (deprem, heyelan, yangın vb) ve oluşma risklerini belirleme
- Erken uyarı ve kontrol
- Toplumun afet konusundaki eğitimi
- Afet zararlarının azaltılması için mühendislik tedbirlerinin uygulanması
1.2. Hazırlık
- Acil eylem planlarının hazırlanması
- Riske göre müdahale yöntemi geliştirme
- İhtiyaçların belirlenmesi
2. KRİZ YÖNETİMİ
2.1. Müdahale
- Afet göre acil eylem planının uygulanması, müdahale
- Arama kurtarma faaliyetleri
- Tahliye
- İhtiyaçların karşılanması
- Koordinasyon
- Destek İl Grupları
- Hasar tespit çalışmaları
2.2. İyileştirme
- Maddi yardım
- Haberleşme, ulaşım, konut vb.
- Afet güvenli yerleşim alanı oluşturma
- Toplumsal rehabilitasyon

Tablo 1 : Türkiye’de Bütünleşik Afet Yönetim Aşamaları

Risk yönetimi yerine kriz yönetiminin öne çıkması can ve mal kaybını artırmaktadır. Zira afetin türü, büyüklüğü, nerede ve zaman oluşacağı ve nasıl etkileyeceği bilinmediğinden ve ona göre hazırlık yapılmadığından dolayı dünya ölçeğinde orta büyüklükte bir afette bile ülkemizde toplumu sarsacak düzeyde can ve mal kaybı meydana gelebilmektedir.

resel iklim değişikliğinin etkilerinin belirlenmesi ve buna ilişkin senaryoların hazırlanması ile afet tehlike ve risk haritalarının oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu durumun tüm afetleri kapsamı öngörülmektedir. Afet tehlike derecesi yüksek olan bölgelerde, afet türlerine göre risk haritaları öncelikle hazırlanacaktır. İstanbul'da olması muhtemel depremin oluşturacağı can ve mal kaybının asgari seviyede tutulabilmesi için gerekli risk azaltma ve güçlendirme çalışmalarının devam ettirilmesi planlanmaktadır. Bu çerçevede İstanbul'daki kritik alt yapı tesislerinin afetlere karşı dayanıklılığı kontrol edilecek ve gerekli tedbirlerin alınması sağlanacaktır. Afet ve acil durumlarda kullanılması planlanan geçici barınma alanlarının kapasiteleri ihtiyaca göre artırılacaktır. İstanbul'da bulunan tabiat ve kültür varlıkları afet zararlarına karşı dayanıklı hale getirilecektir. Afet öncesi hazırlık ve afet sonrası müdahalede özel öne-

me sahip hastane, okul, yurt gibi ortak kullanım mekânları ile ulaştırma, su, enerji ve iletişim gibi kritik altyapı tesislerinin öncelikle güçlendirilmesi planlanmaktadır. Her depremde gündeme gelen Kamu hizmet binalarının envanterinin çıkarılması ve afetlere karşı güçlendirme çalışmalarının devam ettirilmesi amaçlanmaktadır. Afet sonrası iyileştirme çalışmaları için kapasite artırımının gerçekleştirilmesi ve iyileştirme planı hazırlıklarının usul ve esasları belirlenerek ulusal düzeyde planlama çerçevesinin hazırlanması düşünülmektedir. Afet yönetiminin daha etkin bir şekilde uygulanması amacıyla kurumlar arası sürdürülebilir iletişim altyapısının geliştirilmesi ile afet yönetimi bilgi ve karar destek sistemleri geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Afetlere daha etkin müdahale için kesintisiz ve güvenli haberleşme altyapısı kurulmasına yönelik çalışmalar tamamlanması düşünülmektedir. Afetlerin daha etkin şekilde yönetilmesi için coğrafi bilgi sistemlerinden (CBS) yararlanılacaktır. Bu çerçevede afet anı ve sonrasında tüm kaynakların daha etkin ve verimli kullanılması için CBS'nin etkin bir şekilde kullanılması planlanmaktadır. Afet ve acil durumlara karşı toplumsal farkındalık artırılarak, yerelde afet yönetiminden sorumlu birimlerin kapasiteleri güçlendirileceği ifade edilmektedir. Türkiye genelinde afete karşı toplumsal bilincin geliştirilmesi için gerekli eğitimin verilmesi ve toplumsal farkındalığın artırılması hedeflenmektedir. 2018 yılı itibarı ile hiçbir ilimizde risk azaltma planı hazırlanmamış olup, 2023 yılında 81 ilin tamamında bu planların hazırlanması öngörülmektedir. Halen doğa kaynaklı afetlerde etkin bir şekilde kullanılabilen sayısal telsiz sistemine dâhil edilen il sayımız bir iken, 2023 yılında bu sayının 81'e çıkarılması planlanmaktadır (AFAD 2018).

On Birinci Kalkınma Planı'nda risk ve zarar azaltma çalışmalarının önceleneceği görülmektedir. Mevcut uygulama daha çok afette kriz yönetimi içermektedir. Bütünleşik afet yönetiminin risk ve kriz yönetimi evrelerinden oluşacağı söylenebilir.

Türkiye'de afet yönetim planı, afet sonrasında uygulanan ilk yardım ve müdahale faaliyetleri olarak algılanmakta ve başarı daha çok buna göre değerlendirilmektedir. Afet yönetiminin risk ve kriz yönetimi evrelerinden oluştuğu göz önüne alınması gerekirken, ülkemizde kriz yönetimi evresi olarak karşımıza çıkmaktadır. Daha çok pansuman tedbiri olan bu tür politikalardan vazgeçip afet yönetim planlarının afet öncesi, sırası ve sonrasına dönük olarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Hatta afet zararlarını en aza indirmek için afet yönetiminin ilk evresi olan risk analizinin öncelemesi afet yönetiminde başarıyı artıracaktır. Kriz yönetimi daha çok olay sonrası olduğundan anlık (konjektörel) davranış gerektirirken, risk yönetimi daha çok planlama esaslı olduğu için stratejik davranış gerektirir.

Risk yönetimi yerine kriz yönetiminin öne çıkması can ve mal kaybını artırmaktadır. Zira afetin türü, büyüklüğü, nerede ve zaman oluşacağı ve nasıl etkileyeceği bilinmediğinden ve ona göre hazırlık yapılmadığından dolayı dünya ölçeğinde orta büyüklükte bir afette bile ülkemizde toplumu sarsacak düzeyde can ve mal kaybı meydana gelebilmektedir. Bu durum 1999 Gölcük ve Düzce, 2003 Bingöl, 2011 Van ve 2016 Bodrum depremlerinde net bir biçimde görülmüştür. Küresel ısınma kaynaklı sel ve fırtına olaylarında da bu durumu görmek mümkündür. Örneğin 2018 yılı Kasım ayında Muğla'nın Bodrum ilçesinde iki hafta içerisinde üç defa plansız yapılaşmanın ve alt

yapı eksikliğinden kaynaklı sel felaketi yaşanmış, çok sayıda işyeri ve evi su basmış, onlarca aracın sel ile sürüklenmesi sonucu milyonlarca lira maddi kayıp meydana gelmiştir. Ortaya çıkan sonuç ve elde edilen bilgiye göre bu İlçe için herhangi bir afet planının olmadığı görülmektedir. Ancak afet yaşandıktan sonra, diğer bir deyişle kriz oluştuktan sonra müdahale edilmiştir. Oysa küresel ısınmaya bağlı bu olayın olacağı belli olduğuna göre yerel yönetimler tarafından hazırlanacak bütünleşik bir afet planı ile bu kayıpların azaltılması mümkündür. Benzer durumun ülkemizin geneli için geçerli olduğuna göre bu ve benzeri afetlerin yaşanmaması için iyi bir afet planının yapılması şarttır.

Afet öncesinde, ülke genelinde yerleşim alanlarına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar en küçük yerleşim birimini de içerecek şekilde afet haritaları, yerleşim planları, binaların yapı ve konumu, her bir binada oturan insanlara ait bilgilerin bir veri tabanına işlenerek o yerleşim birine ait veriler bir merkez toplanmalıdır. Çünkü afet sırası ve sonrasında, o yerleşim biriminde hasar gören bina ve tesislerde bulunan insanlara ait bilgiler anında yetkililer ulaştırılacak, bu bilgi arama kurtarma ekiplerine yardımcı olacaktır. Bu konuda Japonya'daki iyi uygulamalar gözden geçirilmelidir.

On Birinci Kalkınma Planında "Politika ve Tedbirler" başlığı altında belirtilen 2023 hedefleri Bütünleşik afet yönetiminin iki ana evresi olan risk ve kriz yönetimini içermektedir. Hedef olarak konulmasının önemli bir gelişme olduğunu söylemek mümkündür. Gerçekleşmesi halinde ülkemizde afetlere bağlı can ve mal kayıplarının önemli ölçüde azalacağı görülecektir.

Afet öncesinde, ülke genelinde yerleşim alanlarına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar en küçük yerleşim birimini de içerecek şekilde afet haritaları, yerleşim planları, binaların yapı ve konumu, her bir binada oturan insanlara ait bilgilerin bir veri tabanına işlenerek o yerleşim birine ait veriler bir merkez toplanmalıdır.

AVRUPA YEREL DEMOKRASİ HAFTASI

Avrupa Yerel Demokrasi Haftası (ELDW), Avrupa Konseyi üye devletleri ve partner ülkelerde vatandaşların yerel düzeyde karar alma süreçlerine dahil edilerek yerel demokrasinin güçlendirilmesini hedefleyen, ilk kez 2007 yılında Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi (YBYK) tarafından başlatılan bir girişimdir.

ELDW 1985 yılında imzalanan Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartını hatırlatmak üzere her yıl özellikle 15 Ekim haftasında düzenlenen ana etkinliklerle birlikte, yıl içerisinde gerçekleştirilen kapsayıcı pek çok etkinlikle kutlanmaktadır. Ülkemizden katılımın oldukça yüksek olduğu bu haftada, belediyelerimiz yıl içerisinde yapmış oldukları etkinlikleri ilgili web sitesinde açtıkları kullanıcı hesapları üzerinden işleyerek, aşağıda yer alan 8 kriteri yerine getirmeleri ve bu çerçevede yıl sonunda yaptıkları faaliyetleri, sekreteryaya raporlamaları halinde önemli bir prestij ödülü olan “Yılın Partner Kuruluşu” unvanı ve sertifikasını kazanmaya hak kazanabilir, böylelikle Avrupa boyutunda görünürlüklerini artırma, diğer Avrupa Konseyi üye ülke yerel yönetimleriyle yakın ilişkiler kurarak karşılıklı tecrübe paylaşımı ve olası işbirliklerinin önünü açma fırsatı yakalayabilirler.

Avrupa Yerel Demokrasi Haftası Yılın Partner Kuruluşu kriterleri şöyledir:

1. Avrupa Yerel Demokrasi Haftası etkinlikleri için özel bir bütçe ayırmak,
2. YBYK tarafından kararlaştırılan ve sağlanan ELDW görsel kimliğini kullanarak bir ELDW tanıtım kampanyası yürütmek,

3. “Yerel Topluluklar: Demokratik Dirençliliği Ön Plana Çıkarmak” ana temasıyla ilgili bir dizi özel etkinlik düzenlemek,

4. Avrupa Konseyi ve YBYK ile demokratik bir Avrupa’nın inşasında yerel yönetimlerin rolü hakkında farkındalık yaratmak için Avrupa veya Pan-Avrupa boyutunda bir etkinlik düzenlemek,

5. Kapsayıcılık: farklı vatandaş gruplarına, özellikle de dışlanmış hissedeabilecek olanlara (çocuklar, kadınlar, Romanlar ve Gezinler, engelliler, vb.) ulaşarak girişimin sosyal kapsamını genişletmek,

6. Gençlik konseylerinin dâhil edilmesi veya oluşturulması, gençlerin ve gençlik kuruluşlarının katılımının teşvik edilmesi,

7. Sürdürülebilir girişimler uygulayarak vatandaşların yerel yönetimlerle aynı uzun vadeli hedefleri paylaştığı bir ortam oluşturmak, yani vatandaşların farkındalığını ve karar alma sürecine katılımını güçlendirmek,

8. Yenilikçi faaliyetler ve projeler uygulamak.

Vatandaşların yerel ve bölgesel yönetimlere düzenli katılımı sağlanmadan; demokratik, kapsayıcı ve sürdürülebilir yönetimler tesis etmek mümkün değildir. Bu bağlamda ELDW, yerel ve bölgesel

yönetimlerin katılımcı süreçlere, hesap verebilirliğe ve kapsayıcılığa dayalı faaliyetler düzenlemeleri için motive olmalarını desteklemektedir. Dolayısıyla, ELDW’nin ana hedefleri şunlardır:

1. Vatandaşların yerel düzeyde karar alma süreçlerine katılımının artırılması,
2. Vatandaşlar ve seçilmiş temsilcileri arasındaki diyalogun geliştirilmesi,
3. Katılımcı mekanizmaların demokratik sistemlerimize dâhil edilmesi.

Türkiye Belediyeler Birliği tarafından katılımcı belediyelerin iyi uygulama örneklerinin sergilenmesi, farkındalık oluşturulması ve ülkemiz tanıtımına katkı sağlanması amacıyla her yıl Şubat ayında gerçekleştirilen koordinasyon toplantısı ve yılın partner kuruluşu katılım sertifikası törenine katılım desteklenmektedir. 2023-2024 yılı ELDW teması, “Yerel Topluluklar: Demokratik Dirençliliği Ön Plana Çıkarmak” olarak belirlenmiştir. Günümüz dünyasında toplumlar, belki de her zamankinden daha fazla ve çok hızlı bir şekilde küresel zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Geçtiğimiz birkaç yıl boyunca toplumlarımız üzerinde güçlü bir iz bırakan ve hemen hemen her bölge

ve gruptan insanı olumsuz etkileyen Covid-19 salgını hafiflemiş olsa da bir sorun olmaya devam etmektedir. Ayrıca, iklim değişikliği, özellikle Rusya-Ukrayna savaşı dünyada yaşanan insani krizler, yükselen enerji fiyatları, artan enflasyon ve göç akımlarını tetikleyerek bu sorunların daha da ağırlaşmasına sebep olmuştur. Ayrıca, 6 Şubat 2023 tarihinde ülkemizde meydana gelen iki büyük deprem felaketi, on binlerce insanımızın yaşamını yitirmesine ve zorlu kış koşullarında evsiz kalmasına neden olmuştur. Dünyanın birçok ülkesinden gelen arama kurtarma ekiplerinin yanı sıra, ülkemizin hemen her bölgesinden belediyeler, insan hayatını kurtarmak ve altyapı, teknik araç, barınma, giyecek ve gıda yardımı sağlamak için seferber olarak büyük bir dayanışma göstermiştir. Bu koşullar altında, vatandaş katılımının ve yerel demokrasinin üzerine inşa edildiği temel taşlar olarak yerel ve bölgesel yönetimlerin rolü ve toplumların refahı üzerindeki etkisi en yüksek düzeydedir. Krizler ortaya çıktığında, vatandaşlar destek ve yardım için ilk olarak yerel yönetimlere

yönelmektedir. Tüm bu yaşanan sorunlar toplumların demokratik dirençliliğini inşa etmek ve vatandaşların haklarının korunması için bir öncelik haline gelmiş ve ELDW teması da bu yönde belirlenmiştir. Bu tema altında düzenlenen etkinlikler çok çeşitli konulara temas edebilir. Örneğin, Covid-19 salgını sırasındaki kısıtlamalar ve sokağa çıkma yasakları güçlü bir teknolojik dönüşümü ve dijitalleşmeyi beraberinde getirmiştir. Pandemiye yanıt olarak geliştirilen dijital platformlar, diğer uygulamalar ve araçlar, daha demokratik, şeffaf ve vatandaş katılımını destekleyen daha dirençli toplumların oluşturulmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ancak bilgi teknolojilerindeki gelişmeler, özellikle sosyal medya aracılığıyla yalan haber ve dezenformasyonun yayılması açısından yeni tehditler de oluşturmaktadır. Vatandaşların güvenilir platformlar aracılığıyla doğru bilgiye erişimini sağlamak modern toplumun bir zorluğu ve yerel demokrasi için bir gerekliliktir. İçerici bir vatandaş katılımı sağlamak için, özellikle dezavantajlı gruplar olarak tanımlanabilecek kadınlar, engelliler, yaşlılar, gençler, çocuklar ve yeterince temsil edilmeyen vatandaşların bilgi ve kaynaklara erişiminin iyileştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda belediyelerimiz, hâlihazırda sürdürdüğü pek çok proje ve faaliyetlerini çeşitlendirerek ELDW görsel materyalleriyle birlikte sunabilirler. Bu faaliyetlere, vatandaşların katılımını teşvik etmek için kamusal hizmetlerle ilgili düşüncelerini ve taleplerini paylaşabilecekleri anket çalışmaları, interaktif toplantılar, belediye hizmet kurumları ziyaretleri, çocuk meclisi çalışmaları, kadın ve gençlere yönelik dayanışma merkez ve platformlarının kurulması, bilgilendirici yayınlar, film gösterimleri, çevre ve hak temelinde planlanan seminer,

yürüyüş ve pek çok diğer etkinlik de örnek olarak gösterilebilir. Bu girişim, ülkemizin kurucu üye statüsünde olduğu Avrupa Konseyi'nde daha iyi temsil edilmesi ve belediyelerimizin kapasitelerinin geliştirilerek görünürlüklerinin artırılmasında ve yeni işbirliklerinin kapılarının aralanmasına fırsat sağlayabilir. ELDW seçilmiş temsilciler için bir topluluk oluşturmaktadır. Bu alanda, yerel politikacılar deneyimlerini paylaşabilir ve Pan-Avrupa düzeyinde birbirleri arasında bir destek mekanizması oluşturabilirler. Avrupa Konseyi'nin tanınmış uzmanlığının ve her şeyden önce demokratik vatandaşlık kavramına ilişkin kapsamlı bilgisinin ve dikkatle geliştirilmiş katılımcı araçlarının desteğinden yararlanma imkânı elde edilebilir. Hafta kapsamında yerel yönetimler, daha geniş bir erişim sağlamak amacıyla, yerel olarak etkili bir kişiyi "Avrupa Yerel Demokrasi Haftasının Sesi" olarak aday göstermeye davet edilmektedir; bu kişinin rolü, iyi niyet elçisi olarak bir girişimi tanıtmak olacaktır. ELDW katılımcıları ayrıca, özellikle ELDW web sitesindeki çevrimiçi platformu kullanarak, karşılıklı bilgi ve iyi uygulama alışverişini aktif bir şekilde geliştirmeye teşvik edilmektedir. Tüm belediyelerimizi temsil etme kapasitesi ve vizyonu ELDW ulusal koordinatörlüğü Türkiye Belediyeler Birliği tarafından yürütülmektedir. Vatandaşların demokratik katılım süreçlerine dâhil edilmesi sürecinde kapsayıcı, sürdürülebilir ve gelişmeleri takip ederek yoğun çalışmalar yürüten belediyelerimiz, teknolojik çağın imkânlarıyla birlikte Avrupa ve ötesinde seslerini duyurabilmek için önemli bir fırsat olan bu Avrupa Konseyi girişiminde kendilerine yer bulabilir.

Hazırlayan: Erdem GÜNEY / Uzman / Dış İlişkiler Müdürlüğü / TBB

AVRUPA’NIN EN BÜYÜK DOĞAL YAŞAM PARKI

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nin bünyesinde Avrupa’nın en büyük doğal yaşam parkı olarak vatandaşlara hizmet veren Ormanya, yaban hayvanlarına da umut oluyor.

Koruma ve Milli Parklar ekipleri tarafından Ormanya’ya getirildi. Veteriner hekimler, 5 aylık olduğu tespit edilen boz ayağa hemen müdahale etti. Travma geçirdiği anlaşılan boz ayının yapılan ilk kontrolünde ön ayaklarında yoğun bir hematom tablosu görüldüğü ve röntgen sonuçlarında da boyun omurunda zedelenme olduğu tespit edildi. Ormanya’da gördüğü tedavi sonrasında yaşama tutunan yavru boz ayı, tamamen sağlığına kavuşmasının ardından doğal yaşam alanına geri bırakılacak.

Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı
Tahir BÜYÜKAKIN

Doğada yaralı bulunan başta karaca olmak üzere kurt, ayı, çakal ve tilki gibi memelilerle her çeşit kuş türünün cerrahi operasyonları ve tüm tedavileri Ormanya Yaban Hayatı Kurtarma ve Rehabilitasyon Merkezi’nde gerçekleştiriliyor. Son olarak Sakarya ilinde yaralı halde

bulunan yavru boz ayı getirildiği Ormanya’da tedavi edilerek yaşama döndürüldü.

Yaralı Halde Bulundu

Sakarya Dokurcun yaylası mevkiinde vatandaşlar tarafından yaralı olarak bulunan yavru ayı, Doğa

Doğada yaralı bulunan başta karaca olmak üzere kurt, ayı, çakal ve tilki gibi memelilerle her çeşit kuş türünün cerrahi operasyonları ve tüm tedavileri Ormanya Yaban Hayatı Kurtarma ve Rehabilitasyon Merkezi’nde gerçekleştiriliyor.

HALK EĞİTİM MERKEZLERİ EĞİTMENLERİNİN MÜLTECİ UYUMUNA YÖNELİK DESTEKLENMESİ PROJESİ

Türkiye Ulusal Ajansı tarafından desteklenen, AB Erasmus+ KA-204 Yetişkin Eğitimi kapsamında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi koordinatörlüğünde; Konya Büyükşehir Belediyesi, İzmir Bakırçay Üniversitesi ile Sırbistan, Belçika ve Yunanistan'dan ilgili kurumların ortaklığında yürütülen 2020-1-TR01-KA204-092715 no'lu "Halk Eğitim Merkezleri Eğitimcilerinin Mülteci Uyumuna Yönelik Desteklenmesi" Projesi sonuçlandı.

Proje ile halk eğitim merkezlerinde görev yapan eğitimcilerin, mülteci hakları konusunda bilinçlendirilmeleri, mültecilerin dil engellerini aşmaları, topluma uyum sağlamalarına yardımcı olabilmeleri, eğitimcilerin zihinsel sağlıklarını korumaları için desteklenmeleri ve eğitilmeleri amaçlanıyor. Bu amaçlar doğrultusunda hazırlanan eğitim modülleri ve örnek vakalar video animasyon haline getirilerek internet sitesi ve mobil uygulamalar üzerinden ücretsiz olarak paylaşıyor.

Proje Hakkında

Proje ile mülteci geçmişli olan kişilerin şehir yaşamına uyum sağlama süreci, iş edinme, barınma, resmi iş ve işlemleri yürütme, sağlık hizmetlerine erişim gibi pek çok konuda yaşadıkları zorluklara ve sorunlara çözüm olarak geliştirilen politikalar ele alınıyor. Belediyeler, halk eğitim merkezleri (HEM) aracılığıyla yetişkin mültecilerin eğitiminde önemli bir rol oynarken, eğitimciler çoğunlukla dezavantajlı gruplara nasıl yardımcı olunması gerektiği konusunda eğitim alıyor. Proje ile aynı zamanda pedagojik ve psikolojik olarak mültecilerin nasıl desteklenmesi gerektiği konusunda hazırlanan yol gösterici kılavuzlar da mevcut. Bu kılavuzlarda; stresle nasıl başa çıkılacağı, travmatik deneyimler yaşayan mültecilere nasıl yaklaşılacağı gibi konularda eğitimciler için yol gösterici modüller mevcut. Proje aynı zamanda bu hizmeti verirken eğitimcilerin zihinsel olarak iyilik hallerinin sağlanması konusunda da destek sunuyor.

Proje ile Hedeflenen Kazanımlar

- İletişim desteği sunmak,
- Mültecilerin ihtiyaçlarını tespit etmek,
- Mültecilerin haklarını anlamak,
- Sosyal beceri geliştirme desteği sunmak,
- Mültecilere şehir hayatına uyum sağlama ve sağlık hizmetlerinden yararlanma konusunda rehberlik etmek,
- Stres yönetimi desteği sağlamak.

Proje Çıktıları

- Vaka çalışmalarına dayalı iyi örnek uygulamalar ve animasyonlar,
- Eğitim modülleri:
 - » Modül 1: Mültecilerin hakları
 - » Modül 2: Mültecilerin kent yaşamına uyumu
 - » Modül 3: Stres nasıl yönetilir, eğitimcilerin ruh sağlığı
 - » Modül 4: İmkanları kısıtlı insanlarla iletişim
- Mobil uygulama ve online etkileşim araçları.

Proje çıktılarına ulaşmak ve ayrıntılı bilgi sahibi olmak için aşağıdaki linklerden faydalanabilirsiniz.

İnternet Adresi: www.refugee-adult-education.eu

Facebook: <https://www.facebook.com/SUPPEC>

Twitter: <https://twitter.com/suppec4r>

YouTube: <https://www.youtube.com/@suppec>

AVRUPA HAREKETLİLİK HAFTASI

2023 BAŞVURULARI BAŞLADI

Avrupa Komisyonu’nun bir girişimi olan Avrupa Hareketlilik Haftası, 2002 yılından bu yana düzenli olarak her yıl 16 - 22 Eylül tarihleri arasında Avrupa kıtasındaki yerel yönetimler ve paydaş kuruluşların sürdürülebilir ulaşım tedbirleri almalarını teşvik eden bir etkinliktir.

Hafta süresince, belediyelerin ulaşım planlamasının ve toplu ulaşım sisteminin geliştirilmesi, bisiklet ve yaya yollarının artırılması, vatandaşlarına ise bireysel araçlar yerine alternatif ulaşım yöntemleriyle seyahat etmesinin teşvik edilmesi amaçlanır.

2002 yılında ilk kez kutlanan Avrupa Hareketlilik Haftası’nın etkisi hem Avrupa’da hem de tüm dünyada giderek artmıştır. Katılımcı belediyelerin yarısından fazlası, esas olarak hareketlilik yönetimi, erişilebilirlik ve yeni veya iyileştirilmiş bisiklet altyapısı tesislerine odaklanan projeler gerçekleştirmiştir. Hafta kapsamında, çokça bilinen “Arabasız Gün (Car-free Day)” etkinliği de yapılmaktadır.

Avrupa Hareketlilik Haftası’nın ulusal koordinasyon görevi, 2018 yılından bu yana Türkiye Belediyeler Birliği tarafından yürütülmektedir. TBB, Avrupa Hareketlilik Haftası’na katılımın desteklenmesi, belediyelerimizin bilgi ve deneyim transferinin sağlanması ve belediyelerimizin tanıtımı yapılması amacıyla ihtiyaç duyulan bilgi ve tecrübe paylaşımı sağlanmaya devam etmektedir. AHH, bu yıl Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği tarafından ortak finanse edilen ve Türkiye Belediyeler Birliğinin nihai faydalanıcısı olduğu “Avrupa Birliği Desteği ile Türk Şehirlerinde Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planlaması” (SKUP) Türkiye projesi kapsamında yürütülecektir. SKUP Türkiye projesi, Türkiye Belediyeler Birliğinin vizyonuna paralel bir şekilde tüm belediyelerde sürdürülebilir kentsel ulaşım planı (SKUP) kavramının yaygınlaştırılması, doğru anlaşılması ve uygulanması için hayata geçirilen bir projedir.

Avrupa Hareketlilik Haftası’nın bu yılki (2023) teması “Gelecek Enerjini Korumak / Save Energy” olarak belirlenmiştir. “Şehrini Keşfet” sloganı çerçevesinde belediyelerimiz yapacakları etkinlikleri üç kategoride (Arabasız Gün, kalıcı tedbir ve temayla uyumlu etkinlik) planlayabilirler. 16-22 Eylül haftası süresince sürdürülebilir hareketliliğe ilişkin en fazla farkındalığı yaratan belediye Avrupa Komisyonu AHH uluslararası ödülleri “altın katılımcı” olarak başvuruya hak kazanabilir.

AHH uluslararası ödülleri başarılı olmak için belediyelerimiz aşağıdaki önerileri dikkate alabilir:

- Yapılacak etkinliklerin 2023 yılı teması ile uyumlu olması,
- 7 gün boyunca etkinlik yapılması,
- Arabasız Gün etkinliğinin yapılması,
- Kalıcı önlem alınması,
- Yapılan çalışma ve etkinliklerin ölçülebilir olması için veri toplanması ve raporlanması,
- Çalışma ve etkinliklerin sürdürülebilirliğinin olması, yalnızca haftayla kısıtlandırılmaması,
- Yereldeki tüm paydaşların, konuyla ilgili sivil toplum kuruluşları, diğer kamu kurumları, okullar, üniversiteler ile halkın planlama ve uygulama sürecine dahil edilmesi.

Başvurular “mobilityweek.eu” internet adresinden yapılmaktadır. Belediyelerimizin başvuru yaparken etkinliklerini detaylandırması ve Hafta boyunca her

gün etkinlik düzenlenmesi faydalı olacaktır. Bu sene, AHH sekreteryasından alınan bilgiye istinaden mükerrem ve detaylandırılmamış başvuruların kabul edilmeyeceği teyit edilmiştir. Bu hususta belediyelerimizin etkinliklerini iyi planlaması gerekmektedir.

Türkiye Belediyeler Birliği, Avrupa Hareketlilik Haftası'na katılımı teşvik etmek ve belediyelerimizin yapacakları etkinliklerde kullanabilmeleri adına bisiklet hibe etmektedir. "mobilityweek.eu" internet adresinden başvuru yapan ve etkinlik planlayan belediyelerimiz, bisiklet taleplerini Türkiye Belediyeler Birliğine iletebilirler.

Her yıl AHH sekreteryası tarafından hazırlanan tematik rehberler Türkçeye çevrilerek belediyelerimize ne tür etkinlikler yapabilecekleri konusunda örnek teşkil etmektedir. Söz konusu rehberlere TBB resmi internet sayfasından "https://www.tbb.gov.tr/Tr/icerik_avrupa-hareketlilik-haftasi-2023-yili-temasi_735" ve SKUP Türkiye internet sayfasından <https://www.skupturkiye.org.tr/avrupa-hareketlilik-haftasi-ana-sayfa/> ulaşılabilir. Hafta kapsamında en yaygın düzenlenen etkinlikler ise şu şekilde sıralanabilir:

- Basın toplantıları,
- Bisiklet turları,
- Toplu ulaşım desteği,
- Okul etkinlikleri,
- Kurumsal etkinlikler (belediye çalışanları ile),
- Farkındalık ilanları ve sosyal medya paylaşımları.

Başvuru aşamasında izlenecek yol için hazırlanan videoya Türkiye Belediyeler Birliği resmi YouTube sayfasından ya da "<https://youtu.be/XC-gz-M4-Kw>" bağlantısından erişilebilir.

2002 yılında ilk kez kutlanan Avrupa Hareketlilik Haftası'nın etkisi hem Avrupa'da hem de tüm dünyada giderek artmıştır.

AFET SONRASI İYİLEŞTİRME PLANI HAZIRLANMASI

Hasan ÇOBAN

E. Afet Uzmanı / Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Türkiye bulunduğu coğrafi konum ve jeolojik yapısı itibarı ile başta deprem, su baskını ve heyelan olmak üzere doğa kaynaklı afet riski altında bulunmaktadır. Muhtemel bir afet sonrasında en az can ve mal kaybı yaşanması için afet öncesinde risk azaltma ve afetlere hazırlık çalışmaları ile afet sonrasında ise müdahale ve iyileştirme çalışmalarının yapılacağı etkin bir afet yönetim sisteminin uygulanması gerekmektedir.

Afet sonrasında yapılan iyileştirme süreci kapsamında gerçekleştirilecek güçlendirme ve yeniden inşaa çalışmalarının amacı afetten etkilenen yerleşim yerlerinde ve afet bölgesinde ekonomik ve sosyal hayatın yeniden canlandırılması ve afetten önceki durumdan daha iyi bir duruma getirilmesinin sağlanmasıdır.

Afet sonrası iyileştirme çalışmalarının zamanında ve etkin bir şekilde gerçekleştirilebilmesi afet olmadan önce hazırlanmış olan afet sonrası iyileştirme planının uygulamaya geçirilmesi ile mümkün olabilir. Bu nedenle öncelikle afet sonrası iyileştirme planlarının nasıl hazırlanacağını usul ve esasların belirlenerek afet olma riski yüksek olan şehirler ve bölgeler için afet olmadan önce iyileştirme planı taslağının hazırlanmasında yarar görülmektedir.

Afet sonrası iyileştirme çalışmalarının zamanında ve etkin bir şekilde gerçekleştirilebilmesi afet olmadan önce hazırlanmış olan afet sonrası iyileştirme planının uygulamaya geçirilmesi ile mümkün olabilir.

Genelde afet yönetimi döngüsünde afet öncesi iyileştirme çalışmaları ile afet sonrası iyileştirme çalışmaları benzer çalışmalar gibi görünse de afet öncesi iyileştirme çalışmaları risk azaltma çalışmaları olarak yapılırken afet sonrası iyileştirme çalışmaları ise afet olduktan sonra yaşanan zararların karşılanması ve hasarların giderilmesi amacıyla yapılan iyileştirme çalışmalarıdır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından 2009 yılında yaptırılan deprem senaryo çalışmasına göre Marmara Bölgesinde olması muhtemel bir deprem sonrasında İstanbul'da yapılarda ve alt yapılarda olabilecek hasarların, yaşanılacak can ve mal kaybının oldukça yüksek olacağı tahmin edildiğinden İstanbul afet sonrası iyileştirme planı taslağının ivedilikle hazırlanmasında yarar görülmektedir.

Afet Yönetimi

Afetlere karşı gerekli hazırlıkları yapmak ve muhtemel bir afet sonrasında yaşanılacak kayıp ve zarar risklerini azaltmak için afet öncesinde risk azaltma ve afetlere hazırlık çalışmaları ile afet sonrasında müdahale, iyileştirme ve yeniden inşaa çalışmalarını kapsayan etkin bir afet yönetiminin uygulanması gerekli görülmektedir (Erkan, 2010: 10).

Afetler nedeniyle büyük kayıpların oluşmaması için afet tehlike ve risklerinin belirlenmesi, bir afet sonrasında olabilecek zararları azaltacak tedbirlerin alınması ve risk azaltıcı yatırımların yapılması gibi faaliyetlere risk azaltma çalışması denilmektedir.

Afetlere karşı zamanında, hızlı ve etkili müdahale edebilmek için afet öncesinde gerekli planlama, eğitim ve tatbikatların yapılması, erken uyarı sistemlerinin kurulması, acil yardım malzemelerinin depolan-

Afetler nedeniyle büyük kayıpların oluşmaması için afet tehlike ve risklerinin belirlenmesi, bir afet sonrasında olabilecek zararları azaltacak tedbirlerin alınması ve risk azaltıcı yatırımların yapılması gibi faaliyetlere risk azaltma çalışması denilmektedir.

ması, halkın afetlerle karşı bilgilendirilmesi gibi faaliyetlere afetlere hazırlık çalışması denilmektedir.

Afetin oluşundan hemen sonra başlayıp afetin yol açtığı kayıp ve zararların büyüklüğüne bağlı olarak 1-2 aylık süre içinde gerçekleştirilen ve afetten etkilenen yerleşim yerlerinde arama-kurtarma çalışmalarının yapılması, yaralıların tedavi edilmesi, açıkta kalanların geçici barınma, beslenme, güvenlik ve moral desteği gibi hayati ihtiyaçların karşılanması gibi faaliyetlere müdahale çalışması denilmektedir. Afet olunca hemen başlatılan müdahale çalışmalarının tüm kamu kurum ve kuruluşları tarafından koordineli bir şekilde yürütülmesiyle günlük hayatın mümkün olan en kısa zamanda normale çevrilmesi sağlanabilmektedir.

Yaşanılan afetlerde 1-2 aylık müdahale çalışması yapıldıktan sonra afetten etkilenenlerin ihtiyaçlarının karşılanması ve günlük hayatın normale döndürülmesi için afet bölgesinde afete dayanıklı konutların yapılması, altyapıların ve üst yapıların iyileştirilmesi ya da yenilerinin yapılması; tarım, hayvancılık, sanayi, ticaret, eğitim, sağlık gibi alanlarda destek sağlanarak ekonomik ve sosyal hayata canlılık kazandırılması; toplumun muhtemel afetlere karşı dayanıklılığının sağlanması; afete maruz bölgenin eski durumundan daha iyi olacak şekilde kalkındırılması çalışmalarına afet sonrası iyileştirme çalışması denilmektedir.

Afet Sonrası İyileştirme Çalışmaları

Afet sonrasında yapılan iyileştirme çalışmaları afet riskinin azaltılması, afetlere hazırlık, afet sonrası müdahale gibi afet yönetiminin ayrılmaz bir parçasıdır. İyileştirme aşaması, genellikle müdahale aşamasından hemen bitiminde başlayıp yıllarca devam edebilen bir süreçtir. Afet sonrasında yapılan iyileştirme ve

yeniden yapılandırma çalışmalarının amacı afetten etkilenenlerin ve afet bölgesindeki ekonomik ve sosyal hayatın afetten önceki normal duruma, hatta daha gelişmiş bir duruma getirilmesinin sağlanmasıdır (Gökçe, Tetik, 2012: 47). Afet sonrası iyileştirme aşaması, afet müdahale dönemi geçtikten sonra günlük hayatın yeniden düzenlenmesi ve canlandırılması için yoğun çalışmaların ve düzenlemelerin yapılması gereken bir süreçtir.

İyileştirme çalışması, kısa dönemde hayatın normal akışı içinde toplumun ihtiyaç duyduğu elektrik, su, kanalizasyon, doğalgaz ve haberleşme gibi çağdaş altyapılarının yenilenmesi ile uzun dönemde afetten etkilenenlerin normal hayata dönmelerini sağlayacak sistemin yeniden yapılandırılmasına yönelik faaliyetleri kapsamaktadır.

Afet sonrası iyileştirme çalışması afet yönetimi kapsamında yürütülen çalışmaların en kapsamlısı olup vatandaşlar, kuruluşlar ve çıkar grupları tarafından en fazla müdahil olunan ve maliyeti en fazla olan

bir çalışmadır (Özmen, 2016: 17). Ülkemizde afet yönetimine ilişkin bu güne kadar afet farkındalık eğitimleri verilmesi, afet tehlike haritalarının hazırlanması, Yapı Denetim Kanunu'nun yürürlüğe konulması, kentsel dönüşüm çalışmalarının yapılması, Türkiye Afet Risk Azaltma Planı (TARAP) ve İl Afet Risk Azaltma Planlarının (İRAP) hazırlanması gibi afetlere hazırlık ve risk azaltma çalışmaları yapılmıştır. Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) hazırlanarak afet sonrası müdahale çalışmaları koordineli bir şekilde yürütülmektedir. Ancak afet sonrası iyileştirme çalışmalarının etkin bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için kapsamlı bir afet sonrası iyileştirme planı hazırlanması maalesef yapılamamıştır.

Ülkemizde afet yönetimine ilişkin bu güne kadar afet farkındalık eğitimleri verilmesi, afet tehlike haritalarının hazırlanması, Yapı Denetim Kanunu'nun yürürlüğe konulması, kentsel dönüşüm çalışmalarının yapılması, Türkiye Afet Risk Azaltma Planı (TARAP) ve İl Afet Risk Azaltma Planlarının (İRAP) hazırlanması gibi afetlere hazırlık ve risk azaltma çalışmaları yapılmıştır.

Afet sonrası iyileştirme çalışmalarının yapılması oldukça önemli bir süreç olmasına rağmen afet sonrası iyileştirme planı hazırlanması afet yönetimi alanında en az önem verilen konulardan biridir. Afet sonrası iyileştirme planı afet olduktan sonra yapılmaya çalışıldığından ve planın nasıl yapılacağına usul ve esasları da bilinmediğinden bir türlü yapılamamaktadır. Ayrıca, afet sonrasında afete uğrayanların beklentilerinin bir an önce karşılanması yönünde toplumsal baskılar arttığından üst yöneticiler tarafından bu baskılar karşısında gerekli iyileştirme çalışmaları plan yapılması beklenilmeden gününbirlik kararlarla başlatılmaktadır. Bu nedenle, yaşanan her büyük afet sonrasında acıların bir an önce dindirilmesinin baskısı altında plansız bir şekilde aceleyle alınan kararlarla iyileştirme çalışmaları yürütülmektedir.

Kapsamlı bir afet sonrası iyileştirme planı hazırlanabilmesi için öncelikle afet sonrası iyileştirme planlarının nasıl hazırlanacağına usul ve esaslarının belirlenmesi gerekir. Afet olması muhtemel olan yerleşim yerleri ve bölgeler için afet senaryosu çalışması yapıp yaşanabilecek hasar, zarar ve can kayıpları tahmin edilerek afet olmadan önce taslak iyileştirme planları hazırlanmalıdır. Afet olduktan sonra ise meydana gelen hasar, zarar ve can kayıpları tespit edilerek taslak plandaki tahmini değerlerin yerine gerçek değerler konularak sorumlu kuruluş tarafından vakit kaybedilmeden afet sonrası iyileştirme planının uygulanmasına başlanması gerekmektedir.

Depremler başta olmak üzere afetler, sadece ev ve işyerlerini tahrip etmemekte, kamu hizmet binaları, elektrik, su, doğalgaz, telefon hatları, yollar, köprüler, boru hatları, barajlar ve limanlar gibi ülkenin kritik önemi haiz altyapılarının da hasar görmesine sebep olmaktadır.

Afet sonrasında yapılan iyileştirme çalışmaları kapsamında sadece afetten zarar görenlerin konut ihtiyacının karşılanmasıyla yetinilme-yip altyapıların, kamu hizmetlerinin, işyerlerinin, sanayi tesislerinin, tarımsal faaliyetlerin kısaca ekonomik ve sosyal hayatın bir bütünlük içinde iyileştirilip normal seyrine girmesine kadar gerekli faaliyetler ve düzenlemeler afet sonrası iyileştirme planlarının alt uygulama planları ile yapılmalıdır.

Afet sonrası iyileştirme çalışmalarında sırası ile jeolojik ve coğrafi etütler yapılarak afet riski düşük olacak şekilde belirlenmiş olan yerleşim yerlerinin mevcut altyapılarının yapılması, yerleşim planlarının yapılması, kalıcı konutların yapılması, ekonomik ve sosyal hayatın işler duruma getirilmesi sağlanmalıdır. Afetten etkilenen yerlerdeki günlük hayatın en az afetten önceki durumuna, mümkünse daha iyi duruma getirilinceye kadar iyileştirme çalışmalarına devam edilmelidir.

1999 yılında Marmara Bölgesinde, 2011 yılında Van'da, 2020 yılında Elazığ ve İzmir'de yaşanan depremlerden sonra iyileştirme planı yapılmadığından afet bölgelerinde afet sonrası müdahale çalışmalarının süresi ve kapsamı genişletilerek hayatın normale döndürülebilmesi için günü birlik kararlarla gerekli iyileştirme çalışmaları yapılmıştır. Afet sonrasında iyileştirme planı olmadan yapılan iyileştirme çalışmaları çok sayıda kurum ve kuruluş tarafından müstakil olarak yürütülmekte, bu durum kurumlar arası işbirliği ve eşgüdümü zora sokmaktadır. Yürütülen faaliyetler birbirlerini olumsuz manada etkilemekte, kamu hizmetlerinin verildiği yerlerden uzak mesafelerde yerleşim yerleri inşa edilebilmekte, başlanılan işler zamanında bitirilememekte

Kapsamlı bir afet sonrası iyileştirme planı hazırlanabilmesi için öncelikle afet sonrası iyileştirme planlarının nasıl hazırlanacağına usul ve esaslarının belirlenmesi gerekir. Afet olması muhtemel olan yerleşim yerleri ve bölgeler için afet senaryosu çalışması yapıp yaşanabilecek hasar, zarar ve can kayıpları tahmin edilerek afet olmadan önce taslak iyileştirme planları hazırlanmalıdır.

ve ülke kaynakları verimsiz şekilde kullanılabilmektedir.

06/02/2023 tarihinde Kahramanmaraş'ta (Pazarcık ve Elbistan merkezli) 7,7 ve 7,6 büyüklüğünde iki deprem meydana gelmiştir. Her iki deprem Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman, Gaziantep, Malatya, Kilis, Diyarbakır, Adana, Osmaniye, Şanlıurfa ve Elazığ'da çok şiddetli hissedilmiştir. 20/03/2023 tarihinde ise Hatay'da (Defne ve Samandağ merkezli) 6,4 ve 5,8 büyüklüğünde iki deprem olmuştur. Kahramanmaraş ve Hatay depremlerinde 50.100 civarında can kaybı olmuş, 500 binden fazla bina yıkılmış ya da ağır hasar almış ve önemli maddi kayıplar (tahmini maliyet yaklaşık 2 trilyon TL - 103,6 milyar Dolar) oluşmuştur (SBB, 2023:25,130).

Ülkemizde afet sonrası iyileştirme planı henüz hazırlık aşamasındadır. Bu nedenle Kahramanmaraş ve Hatay depremlerinden sonra yapılacak iyileştirme çalışmalarının afet sonrası iyileştirme planı olmadan başlatılmış olduğu değerlendirilmektedir. Ancak geniş bir bölgeyi

etkileyen, hasar ve zararın yüksek olduğu bu depremler sonrası yapılacak iyileştirme çalışmaları uzun yıllar alacağından en kısa sürede bölgenin iyileştirilmesi için bölgeye mahsus bir iyileştirme planı hazırlanıp bu plan doğrultusunda iyileştirme çalışmalarının yapılmasında yarar görülmektedir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından 2009 yılında yaptırılan bir deprem senaryo çalışmasına göre Marmara Bölgesinde olması muhtemel bir deprem sonrasında İstanbul'da yapılarda ve alt yapılarda olabilecek hasarların, yaşanacak can ve mal kaybının oldukça yüksek olacağı tahmin edilmektedir (İstanbul Büyük Şehir Belediyesi, 2009). Bu senaryo çalışmasının günün şartlarına göre yenilenerek İstanbul'u etkileyecek bir depremde tahmin edilen hasar ve zararın boyutuna bağlı olarak İstanbul İyileştirme Planı taslağı deprem olmadan önce hazırlanarak muhtemel deprem sonrasında İstanbul'un kısa sürede iyileştirilmesi ve haya-

tın normale çevrilmesi çalışmaları etkin bir şekilde sürdürülebilecektir.

Afet Sonrası İyileştirme Çalışmalarının Kademeleri

Bir afet yaşanmasından sonra yürütülen iyileştirme çalışmaları düzenli ve planlı bir şekilde yapıldığı takdirde afete uğrayan yerlerin eski durumundan daha iyi bir duruma getirileceği aşikârdır. Afet sonrası iyileştirme süreci 4 aşamada ele alınabilir (Özmen, 2016: 40). Bu evrelerdeki süreler afetin büyüklüğüne, etkilediği alana ve iyileştirme için ayrılan ekonomik kaynağa bağlı olarak değişebilmektedir.

Müdahale Dönemi: Birkaç hafta sürer. Arama-kurtarma yapılması, geçici barınma ihtiyaçlarının (çadır-yiyecek-içecek) temin edilmesi, hasar tespiti yapılması ve enkaz kaldırma gibi faaliyetleri kapsar.

Normale Hayata Geçiş Dönemi: Birkaç ay sürer. Sınırlı da olsa ekonomik ve sosyal faaliyetlere geri dönüşüne ilişkin çalışmaları kapsar.

Afet sonrası kalıcı konutların yapılması ve yeni yerleşim yerlerinin oluşturulması afet olan yerin coğrafi ve jeolojik yapısına ve afetin büyüklüğüne bağlı olarak afet olduğunda yaşanan yerde ya da yeni bir yerde yapılabilir.

Yeni Yerleşimlerin İnşa Edilmesi Dönemi: 1-2 yıl sürebilir. Risk değerlendirmeye dayalı yerleşime uygun alanların seçilmesine, kalıcı konutların yapılmasına, ekonomik ve sosyal hayatın eskisinden daha iyi hale getirilmesine ilişkin çalışmaları kapsar.

Kalkınmaya Yönelik Yeniden İnşa Dönemi: 1 ila 5 yıl süren, afetin sebep olduğu hasarın çok olması ve etki alanının geniş olması durumunda 10 yıla kadar uzayabilen zaman diliminde afete uğrayan bölgenin kalkındırılmasına yönelik çalışmaları kapsar.

Afet Sonrası İyileştirme Planının Yapılmasında İzlenecek Yol

Afet sonrası iyileştirme çalışmalarının verimli olabilmesi için afet olmadan önce, muhtemel bir afet sonrasında yapılacak iyileştirme çalışmalarının çerçevesini belirleyecek olan iyileştirme planlarının nasıl hazırlanacağına usul ve esasların belirlenmesi, muhtemel afet bölgeleri için afet sonrası iyileştirme planı eylem/uygulama planı taslağının hazırlanması gerekmektedir.

Afet olmadan önce kılavuz olarak kullanılabilecek bir afet sonrası iyileştirme planı hazırlanmalıdır. Afet olma riski yüksek olan yerler için afet senaryoları yapılması suretiyle olabilecek zarar ve kayıplar tahmin edilerek taslak afet sonrası iyileştirme planının uygulamam/eylem planları afet olmadan hazırlanmalı, afet olduktan sonra da uygulama planındaki değerler gerçek hasar ve kayıp değerleri ile güncellenerek plan hazır hale getirilmelidir. Böylece afet olduktan sonra 1-2 ay içinde plan uygulamaya başlanılabilir.

Afet olan yerleşim yerlerinin yeniden inşa edilmesi için afet bölgesine ilişkin çıkarılacak mevzuat ile özerk bir afet bölgesi iyileştirme merkezi

kurularak veya mevcut mevzuata göre afet sonrası iyileştirme planının uygulanmasından sorumlu kamu kuruluşunun koordinatörlüğünde afet olan yere veya bölgeye has hazırlanmış bir afet sonrası iyileştirme planı doğrultusunda gerekli iyileştirilmesi çalışmalarının yapılmasında yarar görülmektedir.

Afetin geniş bir bölgeyi etkilemesi durumunda afet bölgesinin iyileştirilmesine ilişkin afet bölgesi iyileştirme merkezi kurulacak ise merkezin üst yöneticisinin, ilgili paydaşların yer alacağı yönlendirme komisyonu üyelerinin, sekreteryaya hizmetlerinin hangi kuruluş tarafından yapılacağına belirlenmesi gibi hususlara açıklık getiren ve bu merkezin çalışma usul ve esaslarını belirleyen içerikte bir mevzuat çıkarılması gerekir.

5902 Sayılı Kanun’la kurulan Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı Cumhurbaşkanlığı Yönetim Sistemine geçilmesine müteakiben 15/07/2018 tarih ve 30479 sayılı Resmi Gazeteden yayımlanan 4 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile İçişleri Bakanlığına bağlanmıştır. 4 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 38’inci Maddesi d bendinde “Afetten etkilenen bölgelerde, kamu kurum ve kuruluşları, mahalli idareler, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içinde afet sonrası yeniden yapılanma ve iyileştirme planlarını hazırlamak, hazırlanan planların uygulanmasını koordine etmek, uygulamaya ilişkin ilerleme raporlarını hazırlamak” şeklinde iyileştirme planı yapılmasına ilişkin hüküm yer almaktadır.

7269 Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun’da afet sonrası iyileştirmele- re ilişkin yapılacak çalışmalar acil müdahale, arama kurtarma, hasar

tespiti, geçici iskân, hak sahiplerinin tespiti, yeni yerleşim yerlerinin temini ve planlaması, kalıcı konutların yapımı ve hak sahiplerine teslimi gibi sadece konut yapımına ilişkin hükümler bulunmaktadır. Bu hükümlere bakıldığında afet sonrası iyileştirme çalışmalarında yanlış anlaşılan hususlardan biri de iyileştirme çalışmasının sadece afetten etkilenenlere kalıcı konut yapılması olarak algılanmasıdır.

Yukarıda belirtilen mevzuatta afet sonrasında yeniden yapılanma ve iyileştirme planlarının hazırlanması, uygulanması ve uygulamanın izlenmesi hakkında hükümler belirlenmiş olmasında rağmen halen afet sonrası iyileştirme çalışmalarının nasıl bir yol izlenerek yapılacağına ilişkin usul ve esasların belirlenmemiş olması ve afet riski yüksek olan yerler için taslak afet sonrası iyileştirme planlarının hazırlanmamış olması ülkemiz için bir eksikliktir.

Afet sonrası kalıcı konutların yapılması ve yeni yerleşim yerlerinin oluşturulması afet olan yerin coğrafi ve jeolojik yapısına ve afetin büyüklüğüne bağlı olarak afet olduğunda yaşanan yerde ya da yeni bir yerde yapılabilir. Ancak, afet öncesinde uygun yerleşim yerleri belirlenip gerekli hazırlıkların yapılmaması ve afet sonrası iyileştirme planı olmaksızın aceleyle alınan kararlar doğrultusunda kalıcı konutların yapım çalışmalarının başlatılması bazı sıkıntılara sebep olmaktadır. Bu sorunlar kalıcı konutların yapımı için jeolojik verilere göre yer seçiminde, yapı mimarisinin belirlenmesinde, artçı depremlerin etkisinde kalınmasında, konutların hak sahiplerine dağıtımında, altyapıların eksikliğinde, yeni konutların eski yerleşim yerine uzaklığında, sosyal ve idari hizmetlerin eskisi gibi sağlanamamasında yaşanabilmektedir.

İyileştirme planı kapsamında yapılacak faaliyetlerin hangi kuruluşlar tarafından yapılacağı, ne zaman yapılacağı, iş birliği yapılacak kuruluşları, maliyetlerini ve elde edilecek sonuçları gösterecek şekilde bir eylem planı hazırlanmalıdır.

Etkin bir iyileştirme planı hazırlanabilmesi için yapılması gerekenler:

- Afet sonrası iyileştirme planı hazırlanması için mevcut mevzuata ek mevzuat çıkarılmalıdır.
- Afet sonrası iyileştirme planı hazırlanmasına ilişkin usul ve esaslar hazırlanmalıdır.
- Afet sonrası iyileştirme planının hazırlanmasından ve uygulanmasından sorumlu olacak kurum belirlenmiş olmalıdır.
- Afet sonrası geçici konutların ve kalıcı iskânın nerede olacağı afet olmadan önce belirlenmiş olmalıdır. Bu yapılmazsa afet sonrasında kalıcı konutların ve yeni yerleşim yerinin belirlenmesi zorlaşmakta ve çoğunlukla yerbilimleri verilerine dayalı risk değerlendirilmesi yapılmadığından yanlış yerler seçilmektedir.
- Hasar tespitinin yapılması, kamulaştırma, altyapıların yenilenmesi

ve yeniden yerleşim iyileştirme çalışmalarında kurumsal sorumluluklar belirlenmiş olmalıdır.

- Afet öncesinde afet sonrası iyileştirme çalışması yapabilecek akredite firmalar belirlenmiş olmalıdır.

Afet sonrası iyileştirme planı hazırlanmasında dikkate alınacak hususlar:

- Halkın katılımı sağlanmalıdır.
- Tarihi yerleşimlerin nasıl iyileştirileceğine açıklık getirilmelidir.
- Planı uygulayacak kuruluş mevzuat ile belirlenmelidir.
- İyileştirme planları bilimsel verilere dayalı gerçekçi bir afet senaryosu esas alınarak hazırlanmalıdır.
- İyileştirme planı eylem/uygulama planı taslağı afet olmadan önce hazırlanmalıdır.

Afet sonrası iyileştirme planının genel çerçevesi:

- Olan afetin etkilerini ayrıntılı olarak gösteren mevcut durum ortaya konulmalıdır.
- Öncelik alanları iyi belirlenmelidir.
- Planın amacı ve hedefleri belirlenmelidir.
- Planın uygulanmasında izlenecek stratejiler belirlenmelidir.
- İyileştirme planı kapsamında yapılacak faaliyetlerin hangi kuruluşlar tarafından yapılacağı, ne zaman yapılacağı, işbirliği yapılacak kuruluşları, maliyetlerini ve elde edilecek sonuçları gösterecek şekilde bir eylem planı hazırlanmalıdır.
- İyileştirme Planının bileşenlerini oluşturan alt çalışmaları için ulaşım planı, enerji temin planı gibi afetten etkilenen sektörler için alt uygulama/eylem planları hazırlanmalıdır.

Afet Sonrası iyileştirme planının etkin bir şekilde uygulanabilmesinin şartları:

- Hasar tespiti zamanında yapılmalıdır,
- Siyasi irade desteği olmalıdır.
- Etkin koordinasyon sağlanmalıdır.
- Yeterli kaynak ayrılmalıdır.
- İyileştirme döneminde risk azaltmaya ilişkin politikalar yasalaştırılmalıdır.
- İyileştirme planının uygulanması ve yönetimi için gerekli personel, yer, makine/teçhizat, ulaşım ve benzeri imkânlar sağlanmalıdır.
- Planın uygulanması konusunda kamuoyu bilgilendirilmelidir.
- Yerleşim yerlerinin yeniden yapılandırılmasında halkın katılımı sağlanmalıdır.

Afet sonrası iyileştirme planının uygulanmasında karşılaşılan sıkıntılar:

- Mevzuata dayalı yaşanan sıkıntılar.
- İyileştirme uygulamasına yönelik standartların yetersiz olması.
- Yeniden yerleşim için belirlenen yerlere ilişkin anlaşmazlıklar ve mülkiyet hakları.
- Yaşanılan afetten sonra aynı yerde başka afetlerin yaşanması.
- Afet sonrası iyileştirme planları ile kalkınma planlarının birbirine karıştırılması.
- İyileştirme planında görev alan kuruluşlardaki personel değişiklikleri.
- Karar vericiler ve paydaşlar arasında iletişim eksikliği.
- İyileştirme çalışmalarında kısa vadeli, aceleci ve geçici çözümlere başvurulması.

- Afet risklerine duyarlı mekânsal planlama eksikliği.
- Yetersiz iyileştirme stratejileri ile yeni risklerin oluşturulması.

Afet sonrası yapılan iyileştirme çalışmaları aslında bir sonraki afetler için yapılan hazırlık çalışmaları niteliğindedir. Afet sonrası iyileştirme planlarında afetle ilgili kurumların üstleneceği görevler, koordinasyonun nasıl sağlanacağı, kaynakların nasıl kullanılacağı, izleme ve değerlendirmenin nasıl yapılacağı gibi hususların açık bir şekilde belirlenmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Afet sonrası iyileştirme planı süresi 5 yıldan uzun bir süreyi alacaksa yaşanan tecrübelerle bağli olarak planın hedefleri ve faaliyetleri 5 yılda bir günün şartlarına göre yenilenerek belirlenen iyileştirme hedeflerine ulaşılması mümkün olacaktır (JICA, 1995).

Yaşanan bir afet sonrasında yeniden inşa ve yapılaşma süreci afetin günlük hayatı etkilediği belirli bir zaman dilimi geçtikten sonra özellikle artçı depremlerin etkisi azalınca başlatılmalıdır. Yeniden inşa edilen yapılarda dayanıklı malzeme kullanıldığından emin olunmalı, yapı tekniğine uygun ve gerekli standartları taşıyan binalar inşa edilmelidir.

Afet sonrası iyileştirme planının afet öncesinde hazırlanması iyileştirme çalışmalarının daha etkin uygulanabilmesini sağlamaktadır. Önceden karara bağlanmış politikaların uygulanması daha kolay olurken, iyileştirme çalışmalarında ani kararlar alınarak yapılan ve plansız yürütülen faaliyetler karmaşıklığa neden olabilmektedir.

İyileştirme planlarının nasıl hazırlanacağıın usul ve esaslarının belirlenmediği ve taslak afet sonrası iyileştirme planı yapılmadığı süreçte büyük bir afet olmuş olsa yine eskisi gibi afet müdahale çalışması yapıp

acıların bir an önce dindirilmesi için aceleyle plansız bir şekilde iyileştirme çalışmalarının yapılacağı açıktır.

Afet sonrası geçici barınma alanları ve afet sonrası inşa edilecek kalıcı konutlar için yerleşim yerleri afet olmadan önce belirlenmeli, gerekirse bu alanlar kamulaştırılarak hazır tutulmalıdır. Belirlenecek yerleşim alanları afet tehlike riski en az olan yerler olmalıdır.

Afet sonrası iyileştirme planları yapılarak, afet zararlarının giderilmesi, toplumsal sürdürülebilirliğin sağlanması ve gelecekte olması muhtemel diğer afetler karşısında toplumun ve yerleşim yerlerinin sosyoekonomik açıdan dirençli hale getirilmesi sağlanabilir.

İstanbul ve İzmir başta olmak üzere deprem riski yüksek olan yerleşim yerleri için muhtemel deprem sonrasında karşılaşılabilecek kayıp, hasar ve zararların tahmin edileceği senaryo çalışması yapılmalı ve afet sonrası iyileştirme planının uygulama/eylem planı taslakları hazırlanmalıdır. Afet olması durumunda ise taslak plandaki tahmini değerler yerinde gerçek değerler konularak plan güncelleştirilmelidir. Bu suretle muhtemel bir deprem sonrasında hazır olan plan doğrultusunda yapılacak iyileştirme çalışmalarının etkin bir şekilde yürütülmesi sağlanabilecektir.

Diğer taraftan İstanbul ve İzmir başta olmak üzere afet riski yüksek olan yerler için planlı bir risk azaltma çalışması yapılarak afetlere hazırlık yapılmalıdır.

Afet sonrası iyileştirme çalışmalarını kapsayan uygulama/eylem planlarının da afet olmadan önce hazırlanmasında yarar görülmektedir. Afet olduktan sonra plan yapmaya vakit ayıramadığından ve iyileştirme amacı ile yapılacak çalışmalar gününbirlik kararlarla plansız bir şe-

kilde başlatıldığından afet sonrası iyileştirme planlarının uygulama/eylem planlarının da afet öncesinde yapılmasında ve gerekirse afet olmuş gibi uygulama tatbikatlarının yapılmasında yarar görülmektedir.

Afet sonrası iyileştirme planlarının etkin bir şekilde yürütülebilmesi için sorumlu bir kuruluşun koordinatörlüğünde çalışmalar yürütülmesi, gerekli bütçe ayrılmalı, izleme ve değerlendirme yapılmalı ve uzun süreli bir iyileştirme çalışması yapılıyorsa 5. yılda planın hedefleri ve faaliyetleri günün şartlarına göre revize edilmelidir.

Yaşanan bir afet sonrasında yeniden inşa ve yapılaşma süreci afetin günlük hayatı etkilediği belirli bir zaman dilimi geçtikten sonra özellikle artçı depremlerin etkisi azalınca başlatılmalıdır.

ASKERİ PERSONELİN MEMUR KADROLARINA ATANMA KOŞULLARI VE HAKLARI

Abdullah YILDIRIM

Çalışma Uzmanı / Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

TSK bünyesinde hizmet ihtiyaçları çerçevesinde farklı personel mevzuatına tabi askeri personel istihdam edilmektedir. Bu mevzuat arasında hem ana çatıyı oluşturması hem de askeri personel için mali, özlük ve rütbeye ilişkin temel ilkeleri belirlemesi açısından 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu özel önem taşımaktadır.

KISALTIMLAR: Kara Kuvvetleri Komutanlığı: K.K.K./ Deniz Kuvvetleri Komutanlığı: D.K.K.7/Hava Kuvvetleri Komutanlığı: H.K.K./Jandarma Genel Komutanlığı: Jn.G.K./Sahil Güvenlik Komutanlığı: Sh.Gv.K./Türk Silahlı Kuvvetleri (Genel Kurmay Başkanlığı, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Hava Kuvvetleri Komutanlığı): TSK./Kuvvet Komutanlıkları(Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Hava Kuvvetleri Komutanlığı): Kv.K./Milli Savunma Bakanlığı: MSB/Devlet Memurları Kanunu: DMK/Kanun Hükmünde Kararname: KHK/Sözleşmeli Erbaş ve Er: Sözleşmeli Er

4628 sayılı Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanun, 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu, 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu, 6191 sayılı Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanunu kapsamında subay, astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş ile sözleşmeli erbaş ve er istihdam edilmektedir. TSK bünyesinde hizmet ihtiyaçları çerçevesinde farklı personel mevzuatına tabi askeri personel istihdam edilmektedir. Bu mevzuat arasında hem ana çatıyı oluşturması hem de askeri personel için mali, özlük ve rütbeye ilişkin temel ilkeleri belirlemesi açısından 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu özel önem taşımaktadır. Bununla birlikte 4628 sayılı Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanun, 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu, 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu, 6191 sayılı Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanunu kapsamında subay, astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş ile sözleşmeli erbaş ve er istihdam edilmektedir.

Bu kanunlar kapsamında istihdam edilen personel belirli şartları taşıması kaydıyla kamu kurum ve kuruluşlarının memur kadrolarına atanma hakkı elde edebilmektedir. Ancak bu personelin memur kadrolarına atanmaları durumunda uygulamada en sık karşılaşılan sorunlar; askeri personel kanunları ile sivil personel kanunlarında yer verilen deneme süresi (adaylık), kademe ilerlemesi, disiplin gibi bazı temel kavram ve ilkelerin tanımında yer alan açıklamaların örtüşmemesi sebebiyle yaşanan tereddütlerdir.

Bu çalışmada, TSK'de istihdam edilen askeri personel ile Jn.G.K ve Sh.Gv.K.'de istihdam edilen rütbeli personelin; memur kadrolarına atanması, özellikle 27/7/2016 ta-

rihinden sonra görev yapanların sahip olduğu haklar ile hizmet sürelerinin yeterliliği açısından yaşanan tereddütlerin açıklığa kavuşturulması amaçlanmaktadır. Ancak bunlardan 3269 sayılı Kanun kapsamında istihdam edilen uzman erbaşların memur kadrolarına atanma hakları ve süreci geniş bir teferuatı haiz olduğundan bunlar bir başka çalışmanın konusunu oluşturacaktır.

926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu

Bu Kanun kapsamında TSK'de istihdam edilen personel; Genel Kurmay Başkanlığı ve Kuvvet Komutanlıkları bünyesinde görev yapan muvazzaf (kadrolu) subay ve astsubaylardır. Bu Kanun'da subay ve astsubayların eğitimi, yetiştirilmele-ri, sınıflandırılmaları, naspedilmele-ri, görev ve yükümlülükleri, disiplin, rütbe yükselmesi, kıdem, kademe ilerlemesi gibi her türlü özlük hakları düzenlenmektedir. Ayrıca yukarıda bahsi geçen diğer personel kanunlarında, bunlara tabi askeri personelin ceza durumu, sicil notu, kişisel ve ahlâkî nitelikleri, disiplin durumu, görevdeki başarısı, sağlık durumu, meslekî yeterliliği ve sahip olmaları gereken diğer nitelikler açısından 926 sayılı Kanun ve alt mevzuatına atıf yapıldığından bu Kanun askeri personel kanunları için başat mevzuat olma özelliği taşımaktadır.

926 Sayılı Kanun'a Tabi Subay/Astsubayların Deneme Süresi ve Memuriyet Hakları

TSK iki usul ile subay ve astsubay temin etmektedir. Bunlardan ilki ve asıl olanı harp akademileri ve askeri liselerden mezun olarak subay/astsubay atanandır. Ancak 669 sayılı KHK ile Genelkurmay Başkanlığına bağlı tüm askeri okullar ve liseler ile birlikte akademiler de

Kanunlar kapsamında istihdam edilen personel belirli şartları taşıması kaydıyla kamu kurum ve kuruluşlarının memur kadrolarına atanma hakkı elde edebilmektedir.

kapatılmıştır. Okullar aynı KHK'de yapılan düzenlemeyle "Enstitüler" adı altında bu misyonu yerine getirmek üzere kurulan Milli Savunma Üniversitesine bağlanmıştır. Bu sebeple subay/astsubay istihdamında asıl kaynak olarak adı geçen üniversite bünyesindeki okullar faaliyet yürütmektedir. Diğer usul, fakülte ve yüksekokullardan mezun olup TSK bünyesinde subay/astsubay olabilmek için başvuruda bulunarak subay/astsubay meslek okullarında eğitim gördükten sonra atanandır. Bu ikinci kategoridekiler literatürde dış kaynaktan temin olarak tanımlanmaktadır.

Dış kaynaktan temin edilerek subay/astsubay naspedilenlere 15 yıllık zorunlu görev sürelerinin başlangıcında 1 yıllık deneme süresi öngörülmüştür. Bu süreçte; kuruma ilişik kesme, personele istifa etme hakkı tanınmaktadır. Bu süre içinde istifa edilmesi durumunda personelin asli memur statüsünü kazanarak memuriyet hakkı elde edip etmediği konusunda tereddüt yaşanmaktadır. Tereddüdün sebebi; nasıp tarihinden istifanın kabulüne kadar geçen sürenin 1 yılı aşması sebebiyle deneme süresinin bitip asli memur statüsüne geçildiğinin düşünülme-

Deneme süresi içinde istifa edenlerin aday memur statüsünde mi asli memur statüsünde mi olduğu ve bunların DMK'nin 92'nci maddesi kapsamında memur kadrolarına atanıp atanamayacağı uzun zamandır tartışılan bir konu idi.

sinden kaynaklanmaktadır. Bu duruma deneme süresinin başlangıç tarihine ilişkin bilgi eksikliği yol açmaktadır.

Deneme Süresinin Başlangıç Tarihi

926 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında dış kaynaktan temin ile subay naspedilenlerin, 15'inci maddede öngörülen askeri eğitimi müteakip atandıkları görevlerde bir yıllık deneme (adaylık) süresine tabi tutulacakları belirtilmiştir. 15'inci maddenin birinci fıkrasında subay naspedilenlerin sınıfları ile ilgili bir göreve atanacağı belirtilmiş ancak ikinci fıkrasında, subayların göreve atanmadan önce naspedildikleri rütbede ilk açılacak sınıfları ile ilgili subay sınıf okulları temel eğitimine, sınıf okulları olmayanların ise özel askeri eğitime tabi tutulacakları belirtilmiştir. Aynı Kanun'un 68'inci maddesinde, kendi

nam ve hesabına fakülte, yüksekokul veya meslek yüksekokullarını bitirenlerden astsubay naspedilenlerin, nasıplarını müteakip atandıkları görevlerde bir yıllık deneme (adaylık) süresine tâbi tutulacakları belirtilmiştir. Bunlar da naspedildikten sonra atandıkları göreve katılmadan önce sınıf okullarında sınıfları ile ilgili yeniden eğitime tabi tutulmaktadır.

Burada tereddüde neden olan husus subay/astsubaylığa nasıptan önceki ve sonraki eğitimlerin birbirine karıştırılmasıdır. Bunlardan ilkinde, fakülte ve yüksekokul bitirerek subay/astsubay olmak için başvuruda bulunanlardan başvurusu kabul edilenler Subay/Astsubay Temel Askerlik ve Subaylık/Astsubaylık Anlayışı Kazandırma Eğitimi'ne tabi tutulmaktadır. Başvuru sırasında başvuruda bulunanlar, naspedilmeleri durumunda istihdam edilecekleri sınıfı tercih kılavuzundan seçmektedirler. Bu eğitimi başarıyla tamamlayan subay ve astsubay adayları naspedilerek teğmen ve astsubay çavuş rütbesini kazanmaktadır. Ancak bu nasıp işlemi deneme süresini başlatmamaktadır.

Nasıp tarihinden sonra personel bu kez de kendi sınıfı ile ilgili bir eğitime (sınıf okulu eğitimi) tabi tutulmaktadır. Örneğin; topçu sınıfı kadrolarında istihdam edilmek üzere naspedilen subay ve astsubaylara göreve başlamadan önce yeterli bir süre Topçu ve Füze Okulu Komutanlığı'nda temel ve başlangıç eğitimleri verilmektedir.

Bu eğitimlerin bitimini müteakip görev için gerekli görülen bir staj eğitimi öngörülmüşse bu staj süresi de eğitim kapsamında sayılmaktadır. Nitekim konuya ilişkin mülga Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin E:2005/392 K:2005/667 sayılı Karar'ında staj süresinin eğitim kapsamında sayılması gerektiği

belirtilmiştir. Bu eğitim sürecinin tamamlanmasının ardından personel kıta, karargâh ve kurumlarına atanmaktadır. Atama lafzından subay ve astsubayların teşkilat kadro görev yerlerine alınması ve bu kadroların yetki, görev ve sorumluluklarının personele verilmesi kastedilmektedir. Örneğin; topçu sınıfında Polatlı Topçu ve Füze Okulu Komutanlığı bünyesinde eğitimini tamamlayan personelin İslahiye 106. Topçu Alay Komutanlığına atandığını varsaydığımızda; personelin kıta, karargâh veya kurumuna atanması lafzından İslahiye'de bulunan bu Komutanlığa atandığının anlaşılması gerekmektedir. İşte deneme süresi tam olarak personelin kıta, karargâh ve kurumlarına (örneğin; 106. Topçu Alay Komutanlığı) atanarak göreve katıldığı bu tarihte başlamaktadır. Bu tarihten itibaren 1 yıllık deneme süresi içerisinde istifa eden personelin hizmet belgesinde ayrılış nedeni; 'istifa deneme sonu' ibaresiyle belirtilmektedir. Bu ibare personelin deneme süresi içinde istifasını sunduğunu anlamına gelmektedir.

Deneme Süresinde İstifa Edenlerin Statüsü ve Memuriyet Hakkı

Deneme süresi içinde istifa edenlerin aday memur statüsünde mi asli memur statüsünde mi olduğu ve bunların DMK'nin 92'nci maddesi kapsamında memur kadrolarına atanıp atanamayacağı uzun zamandır tartışılan bir konu idi.

İlk olarak, bir akademik personelin kendi isteğiyle görevinden çekilmesi sonucu DMK'nin 92'nci maddesi kapsamında memur kadrolarına atanma talebiyle idareye başvurduğu ancak idarece reddedilen talep üzerine Danıştay Onikinci Dairesinin tesis ettiği E:2010/8348, K:2014/836 sayılı Karar'da; 657 sayılı Kanun'a tabi kurumlardaki

memuriyetlere atanabilmek için, kendi özel personel kanununa tabi iken görevden çekilen veya çekilmiş sayılan kamu görevlilerinin kendi kurumlarında adaylık/deneme devresini geçmiş ve “asli kamu görevlisi” statüsüne girmiş bulunmalarının zorunlu olduğu; asli kamu görevlisi kabul edilmelerinin ise kendi özel mevzuatına göre belirleneceği ifade edilmiştir.

Bu Karar, Danıştay İdari Dava Dairlerinin 19/01/2017 tarihli ve E:2017/126, K:2014/3996 sayılı Karar’ı ile bozulmuştur. Bunun üzerine Danıştay Onikinci Dairesi 26/06/2018 tarihli ve E:2017/1011, K:2018/2834 sayılı Kararı ile Danıştay İdari Dava Dairelerinin Karar’ına uygun karar vermiştir. Bu Karar da Danıştay İdari Dava Dairelerinin 24/10/2019 tarihli ve E:2018/2941, K:2019/4965 sayılı Kararı’yla tekrar bozulmuştur. Ancak Karar’da, Danıştay Onikinci Dairesinin gerekçesi kabul edilmekle birlikte davanın ret kısmı bozulmuştur. Nitekim Karar’da “Uyuşmazlıkta; 657 sayılı Kanun’un 92’nci maddesinin başlığı ve metni bir bütün olarak değerlendirildiğinde, madde kapsamında açıktan memurluğa atanacakların, memuriyetten çekilme veya çekilmiş sayıldıkları tarih itibarıyla adaylıklarının kaldırılmış olması, bir diğer ifadeyle ‘asli memur’ konumunda olmaları gerektiği hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Bu bağlamda, 92’nci maddenin 3. fıkrası kapsamında kendi özel personel kanununa tabi iken görevden çekilen veya çekilmiş sayılan kamu görevlilerinin de kendi kurumlarında adaylık/deneme devresini geçirmiş ve ‘asli kamu görevlisi’ statüsüne girmiş bulunmalarının zorunlu olduğu, asli kamu görevlisi olup olmadıklarının ise, kendi özel mevzuatına göre tayin edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır...” denildiğinden diğer personel kanunla-

rına tabi iken kendi isteğiyle görevinden çekilenlerin kamu kurum ve kuruluşlarının memur kadrolarına atanabilmeleri için asli memur statüsünde bulunmaları gerektiği konusunda tereddüt ortadan kalkmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan, Milli Savunma Bakanlığı’nın 02/06/2022 tarihli ve E-33827891-900-1275636 sayılı yazısında 926 sayılı Kanun’un 14 ve 68’inci maddelerinde yer verilen deneme süresi düzenlemesi ile DMK’de belirtilen aday memurluğa benzer bir düzenleme yapılması amaçlanmış olup her iki tarafa da hak ve yükümlülüklerin tanındığı bu deneme (adaylık) süresinin aday memurluk kavramına kıyasen tayin edildiği ifade edilmiştir.

Dolayısıyla 926 sayılı Kanun’a tabi subay ve astsubaylar için öngörülen deneme devresinin adaylık statüsü olduğu dikkate alındığında; bunlardan deneme süresi içerisinde kendi isteğiyle görevinden çekilenlerin kamu kurum ve kuruluşlarının memur kadrolarına DMK’nin 92’nci maddesi kapsamında atanabilmeleri mümkün bulunmamaktadır. Bunlar deneme devresinin bitimini müteakip asli memur statüsüne geçmektedirler.

Deneme süresinin bitiminden on beş yıllık zorunlu hizmet süresinin sonuna kadar geçen süre içinde istifanın kabul edilmediği hususu adı geçen Bakanlığın mezkûr yazısında belirtilmektedir. Bunlar on beş yıl fiili hizmet yükümlülüğünün bitiminden itibaren memur kadrolarına atanabileceklerdir. Ancak bu süre boyunca sağlık gerekçesiyle göreve son verilenlerin bulunabileceği dikkate alındığında, bu yolla göreve son verilen personel asli memur statüsünde olacağından naklen veya açıktan memur kadrolarına atanabilecektir.

Jandarma Hizmetleri Sınıfı ve Sahil Güvenlik Hizmetleri Sınıfında Görev Yapan Personel

Jn.G.K. ve Sh.Gv.K.’nin statüsünde 2016 yılı itibarıyla birtakım değişiklikler olmuş, dolayısıyla bu komutanlıkların bünyesindeki personelin hakları da değişiklikten etkilenmiştir.

Söz konusu değişikliğe ilişkin mülga Devlet Personel Başkanlığının 12/12/2016 tarihli ve E.7299 sayılı görüş yazısında; “20/7/2016 tarihli ve 2016/9064 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla ülke genelinde olağanüstü hal ilan edilmiş, bu itibarla darbe teşebbüsü ve terörle mücadele çerçevesinde alınması zaruri olan tedbirler ile bunlara ilişkin usul ve esasların

belirlenmesi amacıyla Anayasanın 121 inci maddesi ile 25/10/1983 tarihli ve 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanununun 4’üncü maddesine göre yayımlanan kanun hükmünde

Deneme süresinin bitiminden on beş yıllık zorunlu hizmet süresinin sonuna kadar geçen süre içinde istifanın kabul edilmediği hususu adı geçen Bakanlığın mezkûr yazısında belirtilmektedir.

kararnamelerle, Jandarma Genel Komutanlığı ile Sahil Güvenlik Komutanlığı, İçişleri Bakanlığına bağlı genel bütçeli birer genel kolluk kuvveti olarak yeniden yapılandırılmıştır.” denilerek bu iki komutanlığın yeni statüsü ifade edilmiştir.

Aynı KHK ile DMK’ye jandarma hizmetleri sınıfı ile sahil güvenlik hizmetleri sınıfı olmak üzere iki yeni hizmet sınıfı eklenmiş ve bu hizmet sınıflarında söz konusu komutanlıklarda görev yapan subay, astsubay ve uzman jandarma kadroları sayılmıştır. 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ile 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu’nda 668 sayılı KHK ile yapılan değişiklikle bu hizmet sınıflarındaki kadrolarda görev yapan personelin her türlü özlük işlerinde, bu Kanunlarda hüküm bulunmayan hallerde DMK hükümleri uygulanacağı belirtilmiştir. Akabinde jandarma hizmetleri sınıfı ve sahil güvenlik hizmetleri sınıfında bulunan personelin tabi olduğu disiplin

hükümleri askeri kurumların disiplin mevzuatından çıkarılarak münhasıran disiplin mevzuatı düzenlenmiştir. Bu açıklamalar çerçevesinde adı geçen komutanlıkları, 668 sayılı KHK’nin yayımlandığı 27/07/2016 tarihinden önce askeri kurum statüsünde, bu tarihten sonra da sivil kurum statüsünde değerlendirmek gerekmektedir. Dolayısıyla bu kadrolarda görev yapanlardan görevinden kendi isteğiyle 27/07/2016 tarihinden önce çekilmiş olanlar DMK’nin 92’nci maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında, bu tarihten sonra çekilmiş olanlar birinci fıkra kapsamında memur kadrolarına atanabilecektir. Jn.G.K. ve Sh.Gv.K. dışında diğer komutanlıklarda görev yapan subay ve astsubaylar da mezkûr maddenin üçüncü fıkrası kapsamında memur kadrolarına atanmaktadır.

Bahsi geçen birinci fıkra ile üçüncü fıkra arasındaki fark; memur kadrosuna atanmak için 97’nci maddede belirtilen bekleme sürelerine tabi olmaktan kaynaklanmaktadır. Buna göre; birinci fıkra kapsamında memur kadrolarına atanacak personel görevinden istifa ettikten sonra en az 6 aylık bekleme süresine tabi olacaktır. Üçüncü fıkra kapsamında atanacaklar herhangi bir bekleme süresine tabi olmadan memur kadrolarına atanabilecektir.

4678 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanun

Bu Kanun ile TSK’de ihtiyaç duyulan sınıflarda istihdam edilmek üzere sözleşmeli olarak alınacak subay ve astsubayların temini amaçlanmaktadır. Kanun isminden de anlaşılacağı üzere bu kapsamda alınan personel sözleşmeli rütbeli personeldir. Kanun’da subay/astsubay adayları için ön sözleşme dönemi

öngörülmüştür. Ön sözleşme dönemi; adayların yetiştirilmek amacıyla askerî eğitime alındığı dönemi ifade etmektedir. Diğer bir deyişle bu dönem; muvazzaf subay/astsubayların subay/astsubay temel askerlik ve subaylık/astsubaylık anlayışı kazandırma eğitimine karşılık gelen bir askeri eğitim dönemidir. Bu askeri eğitimi başarıyla bitirenler ile aynı maddede belirtildiği üzere 3 ila 9 yıl arasında esas sözleşme imzalanarak bunlar subay/astsubay olarak naspedilmektedir.

Sözleşmeli subay/astsubaylara, 4678 sayılı Kanun’da hüküm bulunmayan hallerde muvazzaf subay/astsubayların tâbi oldukları mevzuat hükümlerine göre işlem yapılacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla sözleşmeli subay/astsubaylar da belirtilen şartları taşımaları kaydıyla muvazzaf subay/astsubaylar gibi memur kadrolarına atanma hakkına sahip olmaktadır.

Bunların memur kadrolarına atanabilmeleri için ön sözleşme dönemini bitirip esas sözleşmeyi imzalayarak subay/astsubay naspedilmeleri gerekmektedir. Esas sözleşme süresi en az 3 yıl olduğundan bu süreyi tamamlayarak kendi istekleriyle görevinden çekilenler kamu kurumlarında asli statüde memur kadrolarına açıktan atanma hakkı elde edebilmektedir.

Bu Kanun kapsamında Jn.G.K. ve Sh.Gv.K.’de görev yapan subay/astsubaylar sözleşmeli statüde olduğundan jandarma ve sahil güvenlik hizmetleri sınıfında sayılan kadrolar arasında yer almamaktadır. Dolayısıyla bunlar ile diğer komutanlıklarda görev yapan sözleşmeli subay/astsubayların memur kadrolarına atanmaları DMK’nin 92’nci maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında bekleme süresine tabi olmadan gerçekleştirilecektir.

Ön sözleşme dönemi; adayların yetiştirilmek amacıyla askerî eğitime alındığı dönemi ifade etmektedir. Diğer bir deyişle bu dönem; muvazzaf subay/astsubayların subay/astsubay temel askerlik ve subaylık/astsubaylık anlayışı kazandırma eğitimine karşılık gelen bir askeri eğitim dönemidir.

3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu

Jandarma Genel Komutanlığı, uzman jandarmaların istihdamı ile belirlenen kadro görev yerlerinde devamlı personel istihdam ederek uzmanlaşmış personel eliyle hizmetteki verimi artırmayı amaçlamaktadır. Bunlar muvazzaf rütbeli personeldir. Uzman jandarma olmak isteyenlerden başvurusu kabul edilenler Uzman Jandarma Okulu'nda en az altı aylık mesleki eğitim ve öğrenime tabi tutulurlar. Bunlardan eğitimini başarıyla tamamlayanlar uzman jandarma çavuş naspedilirler. Uzman jandarma çavuş naspedilenler de stajyer olarak 6 ay süre ile görev başı eğitimine tabi tutulurlar. Stajlarını başarı ile bitiren personelin ilk görev yerlerine atanmaları branş ve ihtisaslarına göre kura ile yapılır. Uzman jandarmalar için herhangi bir adaylık ya da deneme devresi öngörülmemiştir. Ancak Kanun'da bu personel için staj süresinde başarılı olamayanların ilişkilerinin kesileceği belirtilmiştir. Ayrıca staj süresinin sonunda görev ve devam etmek istemeyenlerin de ilişkileri kesilmektedir. Bu sebeple bu personel, Danıştay Onikinci Dairesi'nin 10/02/2012 tarihli ve E:2010/8348 sayılı Karar'ı uyarınca naspedildikten sonra tabi tutulacağı staj eğitimini tamamlayarak kıta görevine atandığı tarihte adaylık/ eğitim devresini tamamlamış ve asli kamu görevlisi statüsünü kazanmış olacaktır. Jandarma hizmetleri sınıfında sayıldıkları ve muvazzaf (kadrolu) oldukları için bu personelden on beş yıllık mecburi hizmet süresi içinde istifası kabul görenler ile bu süreyi tamamlayanlardan memur kadrolarına atanmak isteyenlerin ataması; istifası 27/07/2016 tarihinden öncesine rastlayanlar için DMK'nin 92'nci maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında, sonrasına rastlayanlar için birinci fıkrası kapsamında yapılacaktır.

6191 sayılı Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanunu

Bu Kanunla, TSK ile Jn.G.K. ve Sh.Gv.K.'de Genelkurmay Başkanlığınca lüzum görülen erbaş ve er kadrolarında, kritik ve uygun görülen görevlerde, yetişmiş personel ihtiyacını karşılamak maksadıyla istihdam edilecek sözleşmeli erbaş ve erlerin temini amaçlanmaktadır. Sözleşmeli erler onbaşı ve çavuş rütbesini haiz sözleşmeli rütbeli personeldir.

Yürürlüğe girdiği 2011 yılında 6191 sayılı Kanun'da sözleşmeli erlerin memuriyet haklarına ilişkin hüküm bulunmamaktaydı. Ancak 2013 yılında 6496 sayılı Kanun ile 6191 sayılı Kanun'a eklenen madde ile bu personelin memur kadrolarına atama hakkı düzenlenmiştir.

Bu hükümde yedi hizmet yılını dolduran sözleşmeli erbaşlardan talepte bulunanların atamasının nasıl yapılacağına ilişkin yöntemler belirlenmiştir. Maddede atama tekniklerinin

Devlet Personel Başkanlığınca yapılacağı belirtilmiş ancak 703 sayılı KHK ile kapatılan söz konusu Başkanlığın kamu kurumlarının ihtiyaç fazlası personelini atama görev ve yetkisi önce 703 sayılı KHK ile mülga Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına, daha sonra 73 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına devredilmiştir.

Ancak atanacakların başvuru, mülakat, atama ve diğer işlemlerine ilişkin usul ve esasların İçişleri ve Millî Savunma bakanlıkları ile mülga Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiş olup bu kapsamda henüz bir Yönetmelik yayımlanmamıştır. Usul ve esasları belirleyecek yönetmeliğin hala çıkmamış olması da

Uzman jandarma çavuş naspedilenler de stajyer olarak 6 ay süre ile görev başı eğitimine tabi tutulurlar. Stajlarını başarı ile bitiren personelin ilk görev yerlerine atanmaları branş ve ihtisaslarına göre kura ile yapılır.

personelin bu Kanun kapsamında memur kadrolarına atanmasını olanaksız kılmaktadır. Ayrıca bahsi geçen yönetmelik yayımlansa dahi bu durumun, yedi hizmet yılı dolan sözleşmeli erlerin memur kadrolarına atanmaları için doğrudan bir hak teşkil etmeyeceği de gözden kaçırılmamalıdır. Nitekim atanabilmek için mülakatta başarılı olmak gerekmektedir.

Kazanılmış Hak Aylığı

Kv.K. ile Jn.G.K. ve Sh.Gv.K. bünyesinde ilgili kanunlar kapsamında geçirilen hizmet sürelerinin memuriyete atandıktan sonra kazanılmış hak aylığında sayılıp sayılmayacağı hususunu 926 sayılı Kanun, 4678 sayılı Kanun, 3466 sayılı Kanun, 6191 sayılı Kanun çerçevesinde unvan bazında ele almak gerekmektedir. Bu çerçevede:

Muvazzaf subay/astsubayların TSK ile Jn.G.K. ve Sh.Gv.K. bünyesinde 926 sayılı Kanun kapsamında görev yapmakta iken memur kadrolarına atanmaları durumunda bu komutanlıklarda geçirdikleri hizmet sürelerinin kazanılmış hak aylık dere-

cesinde değerlendirilmesi DMK'nin 74'üncü maddesinin son fıkrası uyarınca gerçekleştirilmektedir. Bu hükme göre, DMK'ye tabi kurumlar ile 217 sayılı KHK'nin 2'nci maddesi kapsamına giren kurumlarda geçen hizmet süreleri kazanılmış hak aylığında değerlendirilecektir. Ancak 217 sayılı KHK'nin 2'nci maddesinde askeri kurumların 926 sayılı Kanun'a tabi personelinin kapsam dışında olduğu belirtilmiştir. Kapsam dışı tutulan husus; bu personelin hukuki ve mali statüsünün esaslarını tespit etmek, bu personele ilişkin mevzuat tasarı ve tekliflerini incelemek, istatistiki bilgilerini toplamak, personel kayıtlarını merkezi olarak tutmak gibi mülga Devlet Personel Başkanlığına ait görev ve yetkilere ilişkin faaliyetler olarak anlaşılmalıdır. Nitekim rütbeli personele ilişkin bu faaliyetleri adı geçen komutanlıklar yürütmektedir.

Dolayısıyla bu faaliyetler dışında kalan diğer hususlarda DMK hükümleri uygulanacak olup 926 sayılı Kanuna tabi personelin komutanlıklarında geçirdikleri hizmet süreleri memur kadrolarına atanmaları durumunda kazanılmış hak aylığında sayılacaktır.

Sözleşmeli subay/astsubayların TSK ile Jn.G.K. ve Sh.Gv.K. bünyesinde 4678 sayılı Kanun kapsamında geçirdiği hizmet sürelerinin memur kadrolarına atanmaları durumunda kazanılmış hak aylığında sayılacağına ilişkin Kanun'da açıkça bir ifadeye yer verilmemektedir.

Ancak bu personel için 4678 sayılı Kanun'da; hüküm bulunmayan hallerde muvazzaf subay/astsubayların tâbi oldukları mevzuat hükümlerine göre işlem yapılacağı belirtildiğinden sözleşmeli subay/astsubayların memur kadrolarına atanmaları durumunda bu Kanun kapsamında geçirdikleri hizmet süreleri kazanılmış hak aylığında değerlendirilecektir.

Uzman jandarmalardan memur kadrolarına atanmaların geçmiş hizmet sürelerinin kazanılmış hak aylığında değerlendirilmesi hususunda; 2803 sayılı Kanun'un 668 sayılı KHK ile değişik 13'üncü maddesinde, bu personelin her türlü özlük işlerinde, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde, DMK hükümleri uygulanacağı belirtildiğinden bu hizmette geçirilen süreler memuriyette kazanılmış hak aylığında değerlendirilecektir.

Sözleşmeli erbaş ve erlerin 6191 sayılı Kanun'da memuriyete geçiş hükümleri düzenlenmiştir. Ancak yukarıda ilgili bölümde bahsedildiği üzere henüz Kanun'un uygulanmasını sağlayacak yönetmelik yürürlüğe girmediğinden bu personelden memur kadrolarına herhangi bir atama işlemi gerçekleşmemiştir. Ancak bu personelin memur kadrolarına atanmaları durumunda geçmiş hizmetlerinin kazanılmış hak aylığından sayılacağı mezkûr Kanun'un ek 1'inci maddesinde düzenlenmiştir.

Naklen Atama

DMK'nin 74'üncü maddesinde memurların bu Kanun'a tabi kurumlar arasında naklen atanabileceği düzenlenmiştir. Aynı maddenin son fıkrasında da 160 sayılı KHK'ye tabi kurumlar ile DMK kapsamındaki kurumlar arasında personelin naklen atanabileceği belirtilmiştir.

29/11/1984 tarihli ve 243 sayılı KHK'nin 55'inci maddesinde; 13/12/1960 tarihli ve 160 sayılı Kanun'un dördüncü maddesine yapılan atıflar 217 sayılı KHK'ye yapılmış sayılacağı belirtilmiştir. 217 sayılı KHK, 703 sayılı KHK ile mülga edilmiş ancak aynı KHK ile 375 sayılı KHK'ye eklenen geçici 30'uncu maddede "217 sayılı KHK'nin 2'nci maddesinin uygulanmasına devam olunur." denilerek bu maddenin yürürlüğü korunmuştur.

Mezkûr maddenin ikinci fıkrasında askeri kurum ve kuruluşların 926 sayılı Kanun ile ek ve değişikliklerine tabi personeli bu KHK'nin kapsamı dışında tutulmuştur. Dolayısıyla 926 sayılı Kanun'a tabi personelin kurumlar arası nakil kapsamı dışında kaldığı akla gelmektedir. Ancak kapsam dışı lafzı ile hangi işlemlerin kastedildiği beşinci bölümün ikinci paragrafında belirtilmiş olup bu personelin naklen atanması konusunda DMK hükümleri uygulanacaktır. Bu itibarla, 926 sayılı Kanun ile 3466 sayılı Kanun kapsamındaki muvazzaf subay, astsubay ve uzman jandarmaların ayrılabilecek durumda olmaları halinde kurumlarının muvafakati ile naklen memur kadrolarına atanmalarının mümkün olduğu değerlendirilmektedir. Sözleşmeli subay, astsubaylar ile uzman erbaşlar ve sözleşmeli er ve erbaşlar sözleşmeli statüde personel olduğundan bu personelin istifa etmeksizin kamu kurumlarına naklen atanması mümkün değildir.

Yıllık İzin

Devlet memurlarının yıllık izin hakkı DMK'nin 102'nci maddesinde hizmet süreleri esas alınarak 20 ila 30 gün olarak düzenlenmiştir.

Bu hizmet sürelerinin nasıl hesaplanacağı 154 seri nolu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği'nde belirtilmektedir. Tebliğ'de; hangi statüde olursa olsun kamu kurum ve kuruluşlarında geçen hizmet süreleri ile kamu kurum ve kuruluşlarında geçmese dahi Devlet memurlarının kazanılmış hak aylıklarında değerlendirilen hizmet sürelerinin yıllık izin sürelerinin hesabında dikkate alınacağı ifade edildiğinden memur kadrolarına atanmış personelin rütbeli görevlerde geçen hizmetleri yıllık izin hesabında değerlendirilecektir.

Kademe İlerlemesi

Kademenin tanımı, DMK'nin 64'üncü maddesinde; derece içinde, görevin önemi veya sorumluluğu artmadan, memurun aylığındaki ilerleme olarak yapılmıştır. Mezkûr maddede bu Kanun'a tabi personelin kademesinin hangi şartlarda ilerleyeceği ile istisnai olarak bir kademe verilecek durumlar sayılmıştır. Buna göre memurlara, sekiz yıl disiplin cezası almamaları durumunda ilave bir kademe ilerlemesi uygulanmakla birlikte, mecburi hizmeti bulunan personelin kalkınmada birinci derece öncelikli yörelerde geçirdiği her iki hizmet yılı için de bir kademe ilerlemesi uygulanmaktadır.

657 sayılı Kanun, 64'üncü maddenin uygulanması açısından bu Kanun'da sayılan hizmet sınıflarında yer alan kadrolarda görev yapanları kapsamaktadır. Dolayısıyla jandarma hizmetleri ile sahil güvenlik hizmetleri sınıfında sayılan subay, astsubay ve uzman jandarma kadrolarında görev yapanların memur kadrolarına atanmaları durumunda; bunların 27/07/2016 tarihinden sonra bu komutanlıklarda, disiplin cezası almadan geçirdikleri süreler ilave bir kademe ilerlemesi açısından sekiz yıllık sürenin hesabında dikkate alınmakla birlikte zorunlu hizmet kapsamında kalkınmada birinci derece öncelikli yörelerde geçirdikleri her iki yıl hizmet süresi ilave bir kademe ilerlemesi olarak kıdemine işlenecektir.

Sonuç

DMK, kamu personel mevzuatının ana omurgasını oluşturmakla birlikte yürüttüğü hizmetin niteliği gereği mesleki ihtisaslaşma gerektiren bazı kamu kurum ve kuruluşları için kendi özel personel kanunları düzenlenmiştir. Bu çerçevede yürürlüğe konulan personel kanunlarımızdan birisi de askeri personele

ilişkin 926 sayılı Kanun'dur. Yukarıda askeri personelin memuriyet hakları, tarihsel süreçte yaşanan gelişmeler ve mevzuat değişiklikleri çerçevesinde ele alınmıştır. Yine yukarıdaki bölümlerde bahsedildiği üzere 27/07/2016 tarihi, Jn.G.K. ve Sh.Gv.K.'deki askeri rütbeli personelin memuriyet hakları noktasında miat kabul edilmektedir. Kurumların statüsünde meydana gelen değişiklik nedeniyle ilgili mevzuat kapsamında görev yapan personelin memuriyet haklarında ortaya çıkan değişiklikler henüz kamu kurum ve kuruluşlarınca tam olarak kavranmış olmadığından idarelerin atama işlemlerine ilişkin uygulamada farklılıklar doğmaktadır. Bu çerçevede yukarı ele alınan konular, askeri personeli bünyesindeki memur kadrolarına atamak isteyen kamu kurum ve kuruluşlarının atama işlemlerinde uygulama birliğini sağlanmaya ve mevzuat bilgi eksikliklerini gidermeye yardımcı olacaktır.

Bilindiği üzere, askeri rütbeli personelin kamu kurumlarının memur kadrolarına atanması işlemlerinin neredeyse tamamı DMK'nin 92'nci maddesi kapsamında gerçekleştirilmektedir. Kamu kurumlarının DMK'nin 92'nci maddesi kapsamında yapacağı atama işlemleri; 2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 11'inci maddesi uyarınca kontenjana tabi tutulmuş ve Cumhurbaşkanlığından izin alınması zorunlu kılınmıştır. Ancak Anayasamızda mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkilerinin kanun ile düzenleneceği belirtildiğinden mahalli idareler bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamı dışında kalmaktadır. Hali hazırda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın 2020/1 sayılı Genelgesi uyarınca belediyelerin DMK'nin 92'nci maddesi kapsamında yapacağı açıktan atama işlemlerinde Bakanlıktan izin alma zorunluluğu bulunma-

maktadır. Dolayısıyla askeri personelin memuriyet haklarını elde ettikleri anda atanma taleplerine en çok muhatap olan kamu kurumları mahalli idareler olup bu kapsamda en çok atama işlemi yine bu idarelerce gerçekleştirildiğinden yaşanan tereddütlere ilişkin bu çalışmada ele alınan konular çoğunlukla mahalli idarelerin faydasına sunulmaktadır.

Askeri rütbeli personelin kamu kurumlarının memur kadrolarına atanması işlemlerinin neredeyse tamamı DMK'nin 92'nci maddesi kapsamında gerçekleştirilmektedir. Kamu kurumlarının DMK'nin 92'nci maddesi kapsamında yapacağı atama işlemleri; 2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 11'inci maddesi uyarınca kontenjana tabi tutulmuş ve Cumhurbaşkanlığından izin alınması zorunlu kılınmıştır.

DÜNYADA KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELE MEKANİZMALARI

Şenay YILMAZ

Sosyolog / Kadın Çalışmaları Şefi / Ankara Büyükşehir Belediyesi

Kadına yönelik şiddet tüm Dünyada ülkelerin ortak sorunudur. Cinsiyet eşitsizliği temelli bu şiddetin ortadan kaldırılması için ülkeler hem yasal mevzuatları hem de uygulamalarını genişletmek için bu alanda yoğun çaba sarf etmektedir. Bu yazı sizlere başta Avrupa ülkeleri olmak üzere Dünya’da farklı ülkelerde kadın çalışmaları ve özelde kadına yönelik şiddetle mücadele alanındaki uygulamaları sunmaktadır.

Dünya’da Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele’ye Genel Bakış

2021 Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Endeksinde İzlanda birinci sırada yer alırken Finlandiya, Norveç, Yeni Zelanda ve İsveç eşitlikte ilk beş ülke olarak en üst sırada yer almaktadır. Aynı rapora göre ise Türkiye bu sıralamada 156 ülke arasında 133. sıradadır. Bu sıralamada Avrupa ülkelerinin başarıları dikkat çekmektedir. İngiltere, Danimarka, Hollanda gibi Avrupa ülkelerinde eşitsizlikle mücadele bağlamında şiddetle mücadele mekanizmaları yayınlanan raporlara göre oldukça güçlüdür.

Burada toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı şiddette ülkelerin savunmasız kadın ve çocukları korumada en yaygın yöntemi kadın sığınma evleri hizmetidir. Dünyadaki ilk sığınma evi Norveç’te 1968 yılında şiddet gören kadınlara kapılarını açmıştır. Ancak kimi yazarlar ve tarihçilere göre 16. Yüzyılda İtalya’da

kocalarından kötü muamele gören sokağa atılan kadınların sığındığı evler olduğunu, İtalya Bolonya’da ki La Case Del Socrosso di San Paolo’nun bu evlerden biri olduğunu ifade etmektedir. (İBB, Mor Zirve Raporu,2021)

Daha sonra 1972 yılında İngiltere’de Chiswick Kadın Sığınağı kurulmuş akabinde 1973’te Amerika Birleşik Devletlerinde, 1974’te Kanada, İsveç ve Almanya’da, Fransa’da, 1976’da İsviçre ve İsveç’te, 1977’de Norveç’te 1978’de Avusturya’da 1989 ‘da İtalya’da kadın sığınma evleri açılmıştır.

Dünyada kadın sığınma evi sayısı 2019 WEVE Ülke Raporuna göre; 46 Avrupa ülkesinde 2350 sığınma evi, Avrupa Birliği üyesi 28 ülkede 1914 kadın sığınma evi, Avrupa Birliği üyesi olmayan 18 ülkede 436 kadın sığınma evi bulunmaktadır.

Hollanda Modeli

Hollanda 1974 yılında ilk kadın sığınma evini açtıktan günümüze kadar bu alanda pek çok deneyim ve süreçten geçerek alana ilişkin revizyonlar yaşamış bir ülkedir. Kanun ve yönetmeliklerle sınırları çizilmiş STK-yerel yönetim ve devlet ilişkisi, kanun ve yönetmeliklerle mücadelenin uygulanmasını kolaylaştırılmıştır. Sivil toplum örgütleri ile resmi merciler iş birliği halinde çalışmaktadır.

Öncelikle Hollanda’da kadına yönelik şiddet kapsamında yeşil, turuncu ve kırmızı olmak üzere üç ayrı güvenlik kategorisi mevcuttur. Yeşil ile sembolize edilen çalışma, güvenliğin evdeyken sağlanabileceği durumlarda kullanılmaktadır. Turuncu evler, adresleri gizli olmakla birlikte, yoğun can güvenliği riski taşımayan kadın ve çocukların kaldıkları yerlerdir. Kırmızı ile sembolize edilen çalışma ise “Safe House” olarak da adlandırılan ve

Dünyada kadın sığınma evi sayısı 2019 WEVE Ülke Raporuna göre; 46 Avrupa ülkesinde 2350 sığınma evi, Avrupa Birliği üyesi 28 ülkede 1914 kadın sığınma evi, Avrupa Birliği üyesi olmayan 18 ülkede 436 kadın sığınma evi bulunmaktadır.

yüksek can güvenliği riski taşıyan kadın ve çocukların kaldığı konutlardır. Yerleri son derece gizli tutulan bu evlerde kalan kadınlar yoğun destek programlarından yararlanmaktadır.

Hollanda’da sığınma evinde kalma süresi en fazla 1 yıldır ve bu süre içinde kadın ve çocuklarla yapılan çalışmaların başında sosyal destek mekanizmalarını harekete geçirmek gelmektedir. Kadınları desteklemeye genel yaklaşım; kadının var olan gücünün açığa çıkarılması şeklinde biçimlenmektedir

Ayrıca ülkede “Turuncu Ev” denilen Genç Anneler Bölümünde, 16-23 yaş arası, çocuklu genç anneler, yaklaşık 1 yıl kira ödeyerek kalmaktadır. İşe ya da okula giden annenin çocuğu kreşten yararlanmaktadır. Çocuğun kreş ücreti Hollanda devleti tarafından karşılanmaktadır. Bir

Hollanda’da sığınma evinde kalma süresi en fazla 1 yıldır ve bu süre içinde kadın ve çocuklarla yapılan çalışmaların başında sosyal destek mekanizmalarını harekete geçirmek gelmektedir. Kadınları desteklemede genel yaklaşım; kadının var olan gücünün açığa çıkarılması şeklinde biçimlenmektedir.

İngiltere’de eğer bir kadın şüphe duyarsa polise başvurup eşi veya partnerinin geçmiş sabıka kaydını isteyebilmektedir. Polis yetkilileri tarafından, kadının içinde bulunduğu durum hakkında risk değerlendirmesi yapılmaktadır.

yılın sonunda kadın eve çıktığı zaman da 6 aya yayılan evde destek hizmeti ile süreç sonlandırılmaktadır.

Son olarak Hollanda, kadın sığınma evi hizmeti dışında kadın danışma merkezleri ile de kadınların güçlenmesi sürecinde aktif rol oynamaktadır. Hollanda’nın her şehrinde Aile İçi Şiddet Danışma ve Destek Merkezleri vardır. Hollanda Aile İçi Şiddet Danışma Hattı aracılığıyla kadınlar oturduğu yere en yakın bölgedeki danışma merkezine bağlanmaktadır.

İngiltere Modeli

İngiltere Kadına Yönelik Şiddetle “Clare Kanunu” adıyla geçen yasa ile mücadele etmektedir. Ülkede faaliyet gösteren 220’den fazla kadın örgütünün çatı kuruluşu Women’s Aid’dir. Şiddet gören kadınların haftada yedi gün 24 saat arayabi-

lecekleri bir yardım hattı mevcuttur. İngiltere’de 500’den fazla sığınma evi mevcuttur. Ayrıca İngiltere dünyanın ilk sığınma evlerinden birini 1970’li yıllarda açmıştır.

Ülkede eğer bir kadın şüphe duyarsa polise başvurup eşi veya partnerinin geçmiş sabıka kaydını isteyebilmektedir. Polis yetkilileri tarafından, kadının içinde bulunduğu durum hakkında risk değerlendirmesi yapılmaktadır. Bu kanunla edinilen bilginin bir kadına o ilişkide kalıp kalmama konusunda karar vermeye yardımcı olacağını söylenmektedir.

Ülkede okullarda istismarın ne olduğunu ve cinsel anlamda karşılıklı iznin ne olduğunu anlatılmasına yönelik eğitim çalışmaları da mevcuttur. Şiddetle mücadele için ergenlik çağındaki 13-18 yaş arasındaki gençlere yönelik kampanyalar düzenlenmektedir. Bu kampanyaların amacı, istismarın her türünün ne olduğu hakkında gençleri eğitmek ve istismar ve şiddetin ne olduğuna dair fikirlerini gözden geçirmelerini sağlamak olarak belirtilmektedir. Kampanya kapsamında erkeklere ulaşabilmeyi özellikle hedefleyen “In the Know” (Farkında olmak) adında ayrı bir web sitesi kurulmuştur. Burada genç erkeklere, tecavüz nedir, cinsellikte karşı tarafın onayı ve izni nedir, istismar nedir gibi soruların yanıtları anlatılmaktadır.

Ülkede şiddet gören kadınların haftada yedi gün 24 saat arayabilecekleri bir yardım hattı mevcuttur, hat görevlileri İngilizce konuşmayan kadınlara da tercüman aracılığı ile danışmanlık vermektedir.

Son olara İngiltere’de Eşitlik ve İnsan Hakları komisyonu bulunmakta, komisyon eşitlik için çalışmaktadır. 2007’de kurulan ve Hükümet Eşitlik Bürosu tarafından fonlanan Eğitim Bakanlığına bağlı Komis-

yon, İngiltere, İskoçya ve Galler’de eşitlik yasalarının uygulanmasını; yaş, cinsel eğilim veya inanç gibi sebeplerle ayrımcılık yapılmamasını teşvik etmekten sorumludur.

Almanya Modeli

Almanya’da ilk kadın sığınma evlerinin kurulmasının tarihi, 70’li yılların kadın mücadelesinde elde edilen kazanımlara dayanmaktadır. “Bireysel olan politiktir” diyen 70’li yılların Alman kadın hareketi, kadının dört duvar arasında yaşadığı sorunların bireysel bazda yaşansa dahi gerçekte toplumsal sorunlardan kaynaklandığına işaret etmiştir. Bu mücadelelerde kadın sığınma evlerinin kurulması en önemli kazanımlardan birisi olmuştur.

2000’li yıllarda Almanya’da “Şiddet Yasası”nın çıkmasıyla devlet, aile içi şiddet konusunda toplumsal sorumluluğunu üstlenmiş ve şiddete maruz kalan kadınların mağdur görülerek, onlara yasaların arka çıkmasının zeminini hazırlamıştır. Şiddet Yasası’na göre, aile içi şiddet mağduru koruma altına almakta ve şiddete başvuran bireye evden uzaklaştırma cezası verilmektedir.

Almanya’da ev içi şiddete gösterilen toplumsal duyarlılık, bir çok meslek grubunun bu konuda bilgilенmesine ve kendi meslek gruplarında konuya ilişkin yaptıkları kampanyalara ve önlemlere kadar uzanmaktadır. Her sene 25 Kasım “Şiddete Karşı Mücadele Günü”nde bir meslek grubu bir kampanya düzenlemektedir.

Almanya, kadına karşı uygulanan şiddet konusunda oldukça duyarlı ve sorumlu davranan bir ülkedir. Her şehirde ve her kasabada bir kadın sığınma evi bulunmaktadır. Şiddetin çemberini kırarak kadın evine gelen bir kadın, bağımsız ve kendi ayakları üzerinde durarak yaşayacağı bir hayatın ilk adımını

atmış demektir. Almanya’da kadın merkezleri kadına eğer varsa çocuklarıyla, çocukları yoksa tek başına orada çalışan görevlilerin yardımıyla yasal ve sosyal hakları için mücadele etmektedir. Yasal ve sosyal hakları olan, sosyal yardım, oturabileceği bir konut ve iş bulmak, bilmiyorsa Almanca öğreneceği bir kursa yazılmak, nafaka ve boşanma davası, çocuklarının geleceğini kurmak önünde duran başlıca konular oluyor. Almanya’da kadınların iş bulma konusunda danışmanlık yapan merkezler yaygındır.

Son olarak Almanya’da kadınlar için daha birçok olanak olduğunu söyleyebiliriz. Sağlık, Bakım ve Cinsiyet Eşitliği Senatosu internet sayfasından bu olanaklar anlatılmaktadır. Sitede kadınlar için pek çok sosyal-kültürel proje vardır.

Fransa Modeli

Fransa’da Kadın Erkek Eşitliği Bakanlığı’nın rakamlarına göre, her yıl yaklaşık 220 bin kadın eski veya halihazırda ilişkide oldukları eşleri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Fransa hükümeti, cinsiyet ayrımcılığı ile mücadele ve kadın erkek eşitliği konusunda çalışmalar yürüten Bakanlıklara bütçe vermektedir.

Fransız basınında 2021 yılında her 3 günde bir kadının cinayet nedeniyle hayatını kaybettiği belirtilmiştir. Bu nedenle ülkede İçişleri Bakanlığı kadın cinayetlerine karşı mücadele etmeyi amaçlayan bir dizi önlem alınmıştır. Bakanlık, aile içi şiddet şikayetlerinin öncelikli olarak ele alınmasını ve her polis karakolunda ve her jandarmada bu şiddet konusunda uzmanlaşmış bir memurun görevlendirileceğini açıklamıştır. Fransa’da kadın-erkek eşitliği üzerine gerçekleştirilen en önemli adım hükümet tarafından bir Cinsiyet Eşitlik Bakanlığı kurulmuş olmasıdır.

Almanya’da ev içi şiddete gösterilen toplumsal duyarlılık, bir çok meslek grubunun bu konuda bilgilенmesine ve kendi meslek gruplarında konuya ilişkin yaptıkları kampanyalara ve önlemlere kadar uzanmaktadır. Her sene 25 Kasım “Şiddete Karşı Mücadele Günü”nde bir meslek grubu bir kampanya düzenlemektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde kadınların sığınma evinde ortalama kalış süresi otuz ile altmış gün arasındadır. Ancak kadın sığınma evlerinin başka bir biçimi olan geçiş konutları, bir yıla kadar konaklama imkânı sunarken, bazı topluluklar daha da uzun süreler için kamu ve özel konutlar sunmaktadır.

Son olarak Fransa'da kadın istihdamını desteklemek için çocuk bakımını sağlayacak kreşler açılmıştır. Özellikle 3 yaş üstü çocuk bakımı gelişmiştir. Uzun saat çalışan annelerin çocuklarına bakım hizmeti verilmektedir. Fransa'nın tek ebeveynlere yönelik ayrı politikaları da mevcuttur.

Amerika Modeli

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ilk kadın sığınma evi olan Acil Barınma Programı Inc. (şimdi Ruby's Place Inc.), 1972'de Hayward, California'da birlikte kiliseye giden yerel bir kadın grubu tarafından kurulmuştur. Kısa bir süre sonra yerel bir aile içi şiddet yardım hattı da kurulmuştur.

Ülkede kadın sığınma evleri zamanla gelişmiştir. 1994'te imzalanan Kadınlara Yönelik Şiddet Yasası tarafından finanse edilen sığınma evleri kadınlar için daha uzun süreli konaklamalar sunmaktadır. Artık geçiş konutlarının yanı sıra kadınlarla ve çocuklarına daha fazla hizmet sunulmaktadır.

Amerika'da son zamanlarda yapılan bir başka değişiklik de, toplulukta finansmanı ve görünürlüğü artırmak için konumlarını duyuran sığınma evlerinin sayısının artmasıdır. Amerika Birleşik Devletleri'nde kadınların sığınma evinde ortalama kalış süresi otuz ile altmış gün arasındadır. Ancak kadın sığınma evlerinin başka bir biçimi olan geçiş konutları, bir yıla kadar konaklama imkânı sunarken, bazı topluluklar daha da uzun süreler için kamu ve özel konutlar sunmaktadır. Sığınma evlerinde genellikle bir kriz yardım hattı hizmeti ile beraber korunaklı olmayan çocuklara yönelik hizmetler ve bir eğitim programı, bir suçlu tedavi programını da içerebilen kapsamlı bir aile içi şiddet programı sunulmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri Kadına Yönelik Şiddet Yasasını (Against Women Act) 1994'te kabul etmiştir. Kanun, kadınlara yönelik şiddet suçlarının soruşturulması ve kovuşturulmasını sağlamıştır. Kanun kapsamında Adalet Bakanlığı bünyesinde Kadına Yönelik Şiddet Bürosu kurulmuştur.

Özetle Amerika'da Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele çalışmaları yoğunlukla kadın örgütleri tarafından yapılmaktadır. National Organization for Women (NOW) en büyük feminist örgüttür. Örgüt, ayrımcılığı ortadan kaldırmak ve sosyal, politik ve ekonomik tüm yönleriyle tüm kadın ve kızların eşit haklarını elde etmek ve korumak için kesişen taban aktivizmi yoluyla harekete geçmektedir. Örgüt 50 eyalette aktif çalışmaktadır.

Avusturya Modeli

Viyana'nın ilk kadın sığınma evi Korunmasız Kadınlar ve Çocuklar için Sosyal Yardım Derneği tarafından 1978 yılında açılmıştır. Ardından bir danışma merkezinin bağlı olduğu ikinci Viyana kadın sığınma evi, 1980'de açılmıştır.

Viyana'daki kadın sığınma evlerinin finansmanı başlangıçta belediye tarafından güvence altına alınırken diğer eyaletlerdeki özerk girişimler, bazen birçok aksiliklerle birlikte mali kaynakları için mücadele etmek zorunda kalmıştır. Nisan 2020 itibarıyla Avusturya'da 29 kadın

sığınma evi bulunmaktadır; Bunlardan 15'i Verein Autonome Österreichische Frauenhäuser'e (Avusturya Özerk Kadın Sığınakları Derneği) bağlıdır.

Kanada Modeli

Kanada'daki ilk kadın sığınma evi 1965'te Hamilton, Ontario'daki Harbour Rescue Mission (şimdi Mission Services) tarafından açılmıştır. İlk sığınma evi adalet ve bakımla ilgili Hristiyan değerlerinin pratik bir sonucu olarak tasarlanmıştır. Başlangıçta cezaevinden çıkan kadınlar için bir sığınak olarak tasarlanmış olsa da, yararlanıcılar daha sonra eşlerinin tacizinden kaçan kadınlar olarak yerleşmiştir.

Kanada'da genellikle Geçiş Evi veya Aralık Evi olarak adlandırılan ve kadınların taciz edici durumlarından kaçmasına yardımcı olmak için ülke genelinde pek çok sığınma evi mevcuttur. Günümüzde sığınma evleri hükümet ve belediyelerin finansal desteği ile kadın örgütleri tarafından işletilmekte, kadının güçlenmesine yönelik çabalar sarf etmektedir.

Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele

Türkiye'de, 1980'li yıllarda başlayan kadın örgütlenmeleri kısa bir zaman sonra sokağa taşınmış ve kadınlar, yaşam hakları temelinde kadına yönelik şiddeti "ev içi" durumundan çıkartmıştır. Bu yıllarda kadına yönelik toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklı şiddetle mücadele konusunda atılan adımlar 1990'lı yıllarda hem mevzuatta hem de sığınma evi pratiklerinde ilk meyvelerini vermiş ve Ankara Kadın Dayanışma Vakfı ile Altındağ Belediyesi iş birliği ile ilk sığınma evi faaliyete geçmiştir. Bunu 1993 yılında Mor Çatı Kadın Derneğinin açtığı bağımsız kadın sığınma evi takip etmiştir. Daha sonra da, yine

1990 yılı içerisinde, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve yerel yönetimler sığınma evleri açmıştır.

Sığınma evleri, Türkiye'de 2012 yılında çıkarılan 6284 sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair" Kanun'la koruma altına alınmıştır. Kanun kapsamında 81 ilde Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) kurulmuş, belediyelere (nüfusu 50.000'in üzerindeki) sığınma evi açma zorunluluğu getirilmiştir.

Yasal düzenlemelerden sonra bugün Türkiye'de Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı 81 ilde 110 kadın sığınma evi 2.717 kapasite ile hizmet vermektedir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne bağlı 2 kadın konukevi 42 kapasite ile hizmet verirken büyükşehir belediyelerine bağlı 9 kadın sığınma evi, il/ilçe belediyelerine bağlı 23 kadın sığınma evi olmak üzere toplam 32 kadın sığınma evinde 703 kapasite ile hizmet vermektedir. Ayrıca sivil toplum kuruluşuna bağlı 1 kadın sığınma evi 20 kapasite olmak üzere, ülke genelinde 145 kadın konukevi 3 bin 482 kapasite ile hizmet verilmektedir.

Sığınma Evleri ve Diğer Mekanizmalar

Türkiye'de sığınma evleri, Dünyada olduğu gibi şiddet mağduru kadın ve beraberindeki çocuklara koşulsuz barınma hizmeti vermektedir, ancak yasa gereği 12 yaş üstü erkek çocuğu olan kadınlar sığınma evine çocuksuz kabul edilmektedir. Bu durum annenin çocuktan ayrılmak istememesine neden olmakta bu da kadını şiddet karşısında çaresiz bırakmaktadır. Şuan Türkiye'de sadece Kadıköy Belediyesinde "Yaşam Evi"nde 12 yaş üstü erkek çocuklar kabul edilmektedir, bu uygulama-

nın ülke genelinde artırılması gerekmektedir.

Türkiye'de kadın sığınma evleri için ihtisaslaşma çalışması yapılmaya başlanmıştır. Bu model Ankara'da pilot olarak uygulanmaktadır. Ankara'da uygulanan ihtisaslaşma programında 4 farklı hizmet modeli bulunmaktadır: Barınma arayan, can güvenliği riski altında olan, psiko-sosyal engeli olan kadınlara yönelik hizmet veren sığınma evlerinin yanı sıra hali hazırda İlk Kabul Biri-mi adıyla faaliyet gösteren acil kadın sığınma evleri. Yine bu modelin de ülke genelinde yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Diğer taraftan Türkiye'de belediyeler ve STK'lar tarafından açılan Kadın Danışma Merkezleri şiddetle mücadelede en az sığınma evleri kadar önemli rol oynamaktadır. Bu merkezlerde hem şiddete karşı

Türkiye'de sığınma evleri, Dünyada olduğu gibi şiddet mağduru kadın ve beraberindeki çocuklara koşulsuz barınma hizmeti vermektedir, ancak yasa gereği 12 yaş üstü erkek çocuğu olan kadınlar sığınma evine çocuksuz kabul edilmektedir. Bu durum annenin çocuktan ayrılmak istememesine neden olmakta bu da kadını şiddet karşısında çaresiz bırakmaktadır.

Türkiye’de son yıllarda uygulamada olan KADES acil müdahale uygulaması ve Aile İçi Şiddet Büroları önemli bir çaba olarak değerlendirilmektedir. Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonuna bağlı ALO ŞİDDET hattı da ülke genelinde tüm şiddet vakalarına anında destek sunmaktadır.

ulusal ve bölgesel kampanyalar yürütülmekte hem de kadın güçlenme programları uygulanmaktadır. Bugün ülke genelinde belediyeler ve STK'lara bağlı toplam 54 kadın danışma merkezi bulunmaktadır. Kadın Danışma Merkezleri çok yönlü iş birlikleri ile hem eşitlik hem de kadın çalışmaları alanında önemli hizmetler sunmaktadır.

Yine Türkiye’de son yıllarda uygulama’da olan KADES acil müdahale uygulaması ve Aile İçi Şiddet Büroları önemli bir çaba olarak değerlendirilmektedir. Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonuna bağlı ALO ŞİDDET hattı da ülke genelinde tüm şiddet vakalarına anında destek sunmaktadır. Ancak Türkiye’de şiddetle mücadele’de ALO 183 olarak bilinen; kadın, yaşlı, engelli ve çocuk hedef gruplarına yönelik yalnızca ana dilde hizmet sunan çağrı merkezi oldukça yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle sadece kadına şiddet konusunda hizmet veren ayrı bir çağrı hattının devlet tarafından kurulması önemli olacaktır.

Dünyada kadına yönelik şiddetle mücadelede de en önemli araçlardan biri savunmasız kadın ve çocukların güvenli alana alındığı sığınma evleridir. Yaklaşık 54 yıldır dünyada pek çok ülke kadınları şiddetten korumak için sığınma evleri hizmeti vermekte-

dir. Genel hizmet hatları aynı olmakla beraber sığınma evleri ülkelere göre özel hizmetlerde ayrılmaktadır. Ancak şiddetle mücadelede tek araç sadece sığınma evi olmamalıdır ki incelediğimiz pek çok ülkede bu mücadele çok kapsamlı olarak sunulmaktadır. Özellikle acil yardım hatları, kadın danışma merkezleri, iş beceri geliştirme destekleri şiddetle mücadelede önemli eşiklerdir.

Türkiye’de bilindiği gibi toplumsal cinsiyet eşitsizliği temelli pek çok sorun toplumsal anlamda tehdit oluştururken en çok zorlanılan alanı cinsiyet temelli şiddettir. Her yıl şiddet nedeni ile Türkiye’de yüzlerce kadın öldürülmekte, yaralanmakta cinsel saldırıya maruz kalmaktadır. Buna karşın sığınma evi sayısı 145 ile sınırlıdır, hem Bakanlığa bağlı hem de belediyelere bağlı sığınma evleri artırılmalıdır.

Elbette ki hepimizin umudu uzun vadede sığınma evlerinin olmadığı bir hayattır. Eşitsizliklerin azaltılmasında devletlerin rolü büyüktür ancak bunun en mümkün adımları yasaların uygulanması, kadın güçlenmesinin aktif bir sorumluluk olarak görev edinilmesidir.

BAĞCILAR BELEDİYESİ ENERJİ KAYNAKLARI ETKİ AZALTMA PROJESİ

Bağcılar Belediyesi ile Litvanya Merkezi Proje Yönetimi Ajansı arasında imzalanan “Bağcılar Enerji Kaynakları Etki Azaltma Projesi” kapsamında, ilçede kurulacak güneş enerjisi santrali ile belediyeye ait tesislerin enerjisinin büyük bir bölümü karşılanacak.

lir enerji politikalarını destekleyen Başkanlar Sözleşmesi’ni 2016’da imzaladığını ve 2030’a kadar ilçedeki karbon emisyon oranını yüzde 40 azaltma vaadinde bulunduklarını” belirterek konuyla ilgili çalışmalarına devam ettiklerini belirtti. Başkan Özdemir bu Proje ile de yenilenebilir enerji konusunda Bağcılar Belediyesinin kapasitesinin daha iyi bir seviyeye geleceğini dile getirdi.

Litvanya Heyeti ise yaptığı açıklamada kurulacak olan güneş enerjisi santrali ile 1 yılda 203,9 mwh. elektrik enerjisi üretmek ve üretilen bu enerjiyle Bağcılar ilçesinde yılda yaklaşık 100.318 kg. (CO2e) karbon salınımının önlenmesinin hedeflendiğini vurguladı.

Türkiye genelinde Projeye 26 belediye başvuruda bulunmuş ve Bağcılar Belediyesi projesi kabul edilen iki belediyeden biri olmuştur.

Bağcılar Belediye Başkanı Abdullah ÖZDEMİR

Daha önce de Avrupa Birliği ve Almanya Federal Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Bakanlığı tarafından ortaklaşa finanse edilen “Enerji Dönüşümü için AB: Batı Balkanlar ve Türkiye Belediye Başkanları Sözleşmesi” Projesinden destek alan Bağcılar Belediyesi bu proje ile 142

bin Avro değerinde finansal destek alacak. İmza törenine katılan Bağcılar Belediye Başkanı Abdullah Özdemir iklim değişikliğinin dünyadaki en kritik meselelerin başında geldiğini vurgulayarak Bağcılar Belediyesinin “Avrupa Konseyi’nin de öncülüğünü yaptığı ‘sürdürülebi-

Bağcılar Belediye Başkanı Abdullah Özdemir iklim değişikliğinin dünyadaki en kritik meselelerin başında geldiğini vurguladı.

TÜRKİYE ÇALIŞMA GRUBU VE GENİŞLEME GÜNÜ TOPLANTILARI

Avrupa Birliği Bölgeler Komitesi (ABBK) 28. Türkiye Çalışma Grubu (TÇG) ve 8. Genişleme Günü toplantıları 4-5 Mayıs 2023 tarihlerinde Brüksel’de gerçekleşti. Toplantıya Türkiye Çalışma Grubu katılımcıları çevrim içi olarak katıldı.

4 Mayıs Perşembe günü yapılan Türkiye Çalışma Grubu toplantısında Türkiye’de yaşanan depremler ana gündem maddesi oldu. Toplantının açılış konuşmalarında TÇG Başkanı Antje Groother, Türkiye’de yaşanan depremler için depremi büyük felaket nitelendirmesi yaparak Türkiye’nin çok zor zamanlardan geçtiğini belirtti. Avrupa Birliği’nin

Sivil Koruma Mekanizması aracılığıyla Türkiye’ye en hızlı şekilde yardım getirenlerin başında olduğunu belirten Groother, Türkiye ve AB ilişkilerinin yeni bir boyut kazanması için halkların ve kurumların bir araya gelmesinin önemini altını çizdi. Avrupa Birliği Nezdinde T.C. Daimi Temsilcisi Büyükelçi Faruk Kaymakcı ise Avrupalı meslektaşla-

rına deprem sonrasında Türkiye’ye verdikleri destek için teşekkür etti. Türkiye’nin bir aday ülke olduğunu ve müzakerelerin 2019 sonrası duraklama dönemine girdiğini ancak AB’nin aday ülkelere daha adil davranması gerektiğini dile getirdi. İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer ise yerel ve bölgesel yönetimlerin bütün paydaşlarla iş birli-

ği içinde dirençli kentler oluşturmaları gerektiğini belirtmiştir. Soyer, İzmir’de 2020 yılında yaşanan depremde bahsetmiştir. Özellikle kredi ve hibelere erişmekte sorun yaşandığını belirten Soyer, belediyelere yönelik finansman araçlarının geliştirilmesi önerisini sundu.

Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Rüstem Keleş, afet yönetiminin geçmiş dönemlere göre geliştiğini ve ciddi dönüşümler geçirdiğini belirtti. Keleş, afet yönetim planlarının, depremin büyüklüğünü de göz önünde bulundurarak dinamik hale getirilmesi ve sosyal koşullara göre düzenlenmesi gerektiğini söyledi ve dayanışmanın önemine vurgu yaptı.

Melikgazi Belediye Başkanı Mustafa Palancıoğlu ise; yerel ve bölgesel yönetimlerin dirençli ve dayanıklı şehirler inşa etmekte önemli bir rol oynadığından söz etti. Hala deprem bölgesinde farklı şehirlerden belediyelerin hizmetlerini ve yardımlarını sürdürdüğünü ve Melikgazi Be-

diyesi personelinin bölgede sağlık hizmetlerine destek vermekte olduğunu ifade etti.

5 Mayıs Cuma günü yapılan Genişleme Günü Toplantısında ise AB Genişleme Politikasının Yeniden Ele Alınması, 2023 Avrupa Beceri Yılına İlişkin Güncel Tartışmalar ve Yerelde Kapasite Gelişimi gündeme geldi.

“AB Genişleme Politikasının Yeniden Ele Alınması” oturumunda söz alan Güneydoğu Avrupa Yerel Yönetimler Birlikleri Ağı (NALAS) Başkanı ve Fatih Belediye Başkanı Mehmet Ergün Turan, Avrupa Birliği Genişleme Politikaları, AB’nin yumuşak gücünün kaynağı olduğunu belirtti. AB’nin günümüzün en büyük barış projesi olduğunu, bölgesel ve küresel politikaların kaynağı olduğunu ifade etti. Ukrayna, Moldova ve Gürcistan ile genişleme politikaları tekrar ön plana çıktığını, Rusya ile Ukrayna savaşından sonra göç ve ekonomi gibi sorunların yeniden gündeme geldiğini aktardı. Turan, “Halk tarafından seçilen ve halkın içinden biri olarak Türkiye ve AB arasında güven zedelenmesi olduğunu” dile getirdi ve Türkiye’nin bu süreçte çifte standarda maruz kaldığını vurgulayarak AB’nin politikalarının samimi ve tutarlı olmasının beklendiğini söyledi. Son olarak Türkiye’nin yüzünün hep Batı’ya dönük olduğunu, Genişleme Politikasının devam ettiği sürece AB değerlerinin de yükselmeye devam edeceğini vurguladı.

TÇG Başkanı Antje Groother, AB Müktesebatının yüzde 70’inin yerel ve bölgesel yönetimleri içerdiğini, Türkiye Çalışma Grubu’nda deprem hususunun konuşulduğunu, yerel yönetimlerin ülkelerin AB’ye katılma süreçlerinde etkin bir faktör olacağını söyledi. Avrupa Birliği konusunda adayların çok istekli olduğunu, Erasmus+ gibi programla-

**Avrupa Birliği Nezinde
T.C. Daimi Temsilcisi
Büyükelçi Faruk
Kaymakcı ise Avrupalı
meslektaşlarına
deprem sonrasında
Türkiye’ye verdikleri
destek için teşekkür
etti. Türkiye’nin bir
aday ülke olduğunu ve
müzakerelerin 2019
sonrası duraklama
dönemine girdiğini
ancak AB’nin aday
ülkelere daha adil
davranması gerektiğini
dile getirdi.**

rın büyük bir hızla devam ettiğini, yerel ve bölgesel düzeyde gençlerin desteklenmesinin önemli olduğunu vurguladı.

Toplantıda ayrıca Avrupa Birliği Bölgeler Komitesini temsilen Başkan Vasco Alves Cordeiro, Raportör Anna Magyar ile İsveç Dışişleri Bakanı Tobias Billström de görüşlerini bildirdi.

**Toplantıda Avrupa Birliği
Bölgeler Komitesini
temsilen Başkan Vasco
Alves Cordeiro, Raportör
Anna Magyar ile İsveç
Dışişleri Bakanı Tobias
Billström de görüşlerini
bildirdi.**

AVRUPA HAREKETLİLİK HAFTASI ŞEHİRİ KEŞFETMEYE ÇAĞIRIYOR

Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği (AB) tarafından finanse edilen, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının sözleşme makamı ve Türkiye Belediyeler Birliğinin nihai faydalanıcı olduğu ‘Şehirlerde Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik için Avrupa Birliği Desteği Projesi’ (SKUP Türkiye) kapsamında düzenlenen Avrupa Hareketlilik Haftası’nın lansman etkinliği Türkiye Belediyeler Birliği hizmet binasında 21 Haziran tarihinde gerçekleştirildi.

Bu Yılın Teması ‘Şehrini Keşfet-Gelecek Enerjini Korum!’

Her yıl 16-22 Eylül tarihleri arasında kutlanan Avrupa Hareketlilik Haftası’nın 2023 yılındaki ana teması ‘Şehrini Keşfet-Gelecek Enerjini Korum!’ olarak açıklandı.

SKUP Türkiye Projesi’nin tanıtım filmi gösterimi, SKUP Türkiye internet sitesi tanıtımıyla başlayan etkinlikte TBB ve Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel Yılmaz’ın yanı sıra; Dışişleri Bakan Yardımcısı, AB Başkanı, Büyükelçi Mehmet Kemal Bozay, AB Türkiye Delegasyonu Başkanı Büyükelçi Nikolaus Meyer-Landrut, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı AB ve Dış İlişkiler Genel Müdürü Burak Aykan ile be-

diyelerden ve kamu kurumlarından temsilciler katıldı.

Başkan Yılmaz: “Bin 391 belediyemizin her birinin Avrupa Hareketlilik Haftası’na destek vermesini sağlayacağız.”

TBB ve Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel Yılmaz, dünyada yaşanan iklim değişikliğine dikkati çekerek; “Dünya iklim değişikliğine gidiyor ve bu iklim değişikliğinin hayatımızı olumsuz yönde etkileyeceği belli. Atalarımızın bir sözü var; ‘Sevdik gitmeyince sevdik gelmez’ yani sevilen bir şeyi kaybetmeden başka sevilen bir şeyi elde edemezsiniz. Bu böyle mi olmalı? Daha çok üretmek için daha çok kirlletmeli miyiz? Daha iyi yaşamak için başkalarına zulmetmeli miyiz? Bu iki önemli kavramı ortada birleştirecek kavram Sayın Cumhurbaşkanımızın söylediği ‘kazan-kazan’ kavramıdır. Her zaman ikisini de beraber yapabiliriz. Hem hareketli olabilir hem çevremizi kirlletmeye-

liriz. Hem çok üretebilir hem başkalarını negatif yönde etkilemeyebiliriz.” dedi. Hafta ile ilgili tüm paydaş kurumlara teşekkürlerini ileten Başkan Yılmaz, “TBB olarak Avrupa Birliği’nden aldığımız destekle bisiklet dağıtımına en güçlü şekilde devam edeceğiz. Bin 391 belediyemizin her birinin Avrupa Hareketlilik Haftası’na destek vermesini sağlayacağız.” şeklinde konuştu.

Bozay: “Bu yılki hareketlilik teması çok etkileyici.”

Dışişleri Bakan Yardımcısı, AB Başkanı, Büyükelçi Mehmet Kemal Bozay, bisikletin geçmişte insanların gereksinimlerini karşılamak için ortaya çıktığını anımsatarak bugün de bisikletin yeniden ana odak noktası olmasını gelecek nesilleri iklim değişikliği gibi tehlikelerden korumak için olduğunun altını çizdi. “Bu yılki ‘Şehrini Keşfet-Gelecek Enerjini Korum!’ teması çok etkileyici ve farkındalık oluşturacak bir tema üzerine kurulmuş. Sayın Yücel Başkan’ın yapısına ve enerji konusunda çalış-

Başkan Yılmaz, “TBB olarak Avrupa Birliği’nden aldığımız destekle bisiklet dağıtımına en güçlü şekilde devam edeceğiz. Bin 391 belediyemizin her birinin Avrupa Hareketlilik Haftası’na destek vermesini sağlayacağız.” şeklinde konuştu.

AB Türkiye Delegasyonu Başkanı Büyükelçi
Nikolaus Meyer-Landrut

malarına çok uygun.” diyen Bozay, projenin yerelden başlayarak bütün devlet ve millete büyük bir kazanç sağlayacağını belirtti.

Aykan: “Yenilenebilir enerji kaynaklarıyla çalışan ulaşım araçlarıyla ilgili farkındalığı artırma gayreti içindeyiz.”

Ulaşım sektörünün AB fonlarının etkin kullanıldığı bir sektör olduğunu söyleyen Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı AB ve Dış İlişkiler Genel Müdürü Burak Aykan, AB ile iş birlikleri çerçevesinde hayata geçirilen ulaşım yatırımlarından bahsederek IPA I ve IPA II kapsamında belediyelerle de önemli çalışmalar yapıldığını kaydetti. SKUP Projesi hakkında da bilgiler veren Aykan, “Hareketlilik Haftası içerisinde yenilenebilir enerji kaynaklarıyla çalışan ulaşım araçlarıyla ilgili farkındalığı artırma gayreti içindeyiz.” ifadelerini kullandı.

Meyer-Landrut: “Türkiye, geçen yıl en yoğun katılım gösteren ülke olmuştur. Bu yıl da unvanını koruyacağını umuyorum.”

Konuşmasına TBB Başkanlığına seçilen Yılmaz’ı tebrik ederek başlayan AB Türkiye Delegasyonu Başkanı Büyükelçi Nikolaus Meyer-Landrut, TBB’nin önemli bir partner olduğuna vurgu yaparak Türkiye’de projeye dahil olan 10 büyük şehrin diğer şehirler için de ilham kaynağı olmasını dilediğini bildirdi.

Projenin, enerji kullanımı açısından, vatandaşlara daha temiz, sağlıklı ve düşük maliyetli seçenekler sunmayı amaçladığına işaret eden Meyer-Landrut, enerji tasarrufu için toplu taşıma kullanma ve fiziksel olarak daha aktif olma gibi önerilerde bulundu. Meyer-Landrut ayrıca; Türkiye geçen yıl en yoğun katılım gösteren ülke olmuştur. Bu yıl da bu unvanı koruyacağını umuyorum.” şeklinde konuştu.

Uzmanlar Sürdürülebilir Ulaşım Yöntemlerini Anlattı

Açılış konuşmalarının ardından etkinliğin öğleden sonraki oturumunda EuroVelo Türkiye Ulusal Koordinatörü, Enerji Verimliliği ve Çevre Koruma Derneği Başkanı Feridun Ekmekçi sürdürülebilir ulaşım yöntemleri hakkında sunum yaparken ile SKUP Türkiye Proje Direktörü Wolfgang Backhaus- Rupprecht Consult ise videokonferansla etkinliğe katıldı.

AB Türkiye Delegasyonu Başkanı Büyükelçi Nikolaus Meyer-Landrut, TBB’nin önemli bir partner olduğuna vurgu yaparak Türkiye’de projeye dahil olan 10 büyük şehrin diğer şehirler için de ilham kaynağı olmasını dilediğini bildirdi.

“GÜVENLİ OKUL YOLLARI PROJESİ”

Türkiye’nin en uzun bisiklet yol ağına sahip şehir olan Konya’da hayata geçirdiği örnek uygulamalarla öne çıkan Konya Büyükşehir Belediyesi, çocukların bisikletle okula gidiş yollarını güvenli hale getirmek ve bisiklet konusunda farkındalık oluşturmak amacıyla başlattığı “Güvenli Okul Yolları Projesi”ni Konya geneline yaygınlaştırarak sürdürüyor.

Konya Büyükşehir Belediye Başkanı
Uğur İbrahim ALTAY

Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay, Büyükşehir Belediyesi olarak gençlere yönelik birçok alanda farklı çalışma yürüttüklerini belirterek, Güvenli Okul Yolları Projesi’nin de Konya Bisiklet Master Planı kapsamında yürütüldüğünü anımsattı.

“Türkiye’ye Örnek Oluyor”

Öğrencilerin, okullarına bisikletle güvenli şekilde ulaşabilmeleri için başlattıkları projeyi çok önemsettiklerini vurgulayan Başkan Altay, “Projemiz, belirlenen pilot okullarda başarılı şekilde sürdürülüyor.

Güvenli ulaşımın yanında sporu hayatının bir parçası haline getiren bir gençlik oluşturmak istiyoruz. Hem güvenli ulaşım hem de spor yapan sağlıklı yarınlara destek veren projemiz Türkiye’ye örnek oluyor. Özellikle velilerimiz, evlatlarının güvenli şekilde okullarına ulaşabilmelerinden çok memnun.” diye konuştu.

Başkan Altay, projenin sadece şehir merkezinde değil belirlenen ilçelerdeki okullarda da hayata geçirildiğini belirterek, “Çocuklarımızın güvenliği bizim için her şeyden çok daha önemli. Büyükşehir Belediyesi olarak Güvenli Okul Yolları Projesini yeni eğitim öğretim yılında şehrimiz genelinde daha da yaygınlaştırarak uygulamaya devam edeceğiz.” ifadesini kullandı.

Başkan Altay, projenin sadece şehir merkezinde değil belirlenen ilçelerdeki okullarda da hayata geçirildiğini belirtti.

GENEL SEKRETER DR. BARAÇLI BASIN MENSUPLARIYLA BULUŞTU

Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Dr. Hayri Baraçlı, 16 Haziran tarihinde basın mensuplarıyla bir araya gelerek “Şehirlerde Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planlaması” ve Avrupa Hareketlilik Haftası (AHH) hakkında bir söyleşi yaptı.

TBB hizmet binasında gerçekleşen buluşmada, TBB'nin faaliyetleri hakkında basın mensuplarına bilgiler aktaran Genel Sekreter Dr. Baraçlı, TBB'nin 2018 yılından bu yana ulusal koordinatörlük görevini üstlendiği Avrupa Hareketlilik Haftası etkinlikleri ve belediyelerde sürdürülebilir hareketlilik planlaması konusunda merak edilen soruları yanıtladı.

Dr. Baraçlı: “Ulaşım modlarının entegrasyonu en temel hedefimiz arasında.”

Şehirleri yönetirken kurumlar arası iş birliğini önemsediklerini kaydeden Dr. Baraçlı, “Geleceğin şehirlerini oluşturabilmek adına sürekli bir çalışma içerisindeyiz. Bin 391 belediyenin üyesi olduğu TBB, şehirleri geleceğe taşımak için önemli bir vizyon çalışması ortaya koydu. TBB olarak tüm bilgi birikimimizi

şehirlere aktarma noktasında hareket ederken Avrupa Birliği'nin destekleri ve Ulaştırma Bakanlığının himayelerinde “Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planlarının” ve sürdürülebilir hareketlilik kavramının benimsenmesini ve yaygınlaştırılmasını sağlamaya yönelik bir proje geliştirdik. Bu proje vatandaş odaklı, tüm paydaşları ve şehirde kullanılan tüm ulaşım modlarını içine alan bir çalışma. Ulaşım

modlarının entegrasyonu en temel hedefimiz arasında.” diye konuştu. Sürdürülebilir kentsel hareketlilik planlamasında, sıfır emisyon ve trafik sıkışıklığının ortadan kaldırılmasının hedeflendiğini aktaran Dr. Baraçlı, şehirlerde fosil yakıtı en aza indirecek elektrikli araçların yaygınlaştırılmasını ve mikromobilité araçlarıyla hareketliliğin artırılmasını sağlayacak bir yapının oluşturulacağını altını çizdi. Baraçlı, çalışmanın ön hazırlığının 2023 yılı çerisinde tamamlanmış olacağını da söyledi. Dr. Baraçlı ayrıca, TBB bünyesinde kurulan İnovasyon A.Ş. kapsamında belediyelere elektrikli araçlar ve maliyet azaltma gibi konularda danışmanlık desteği vereceklerini sözlerine ekledi. Türkiye'nin Avrupa Hareketlilik Haftası'na en yoğun katılım gösteren ülke olarak özellikle son yıllarda listenin üst sıralarında olduğunu hatırlatan Dr. Baraçlı, bu yıl da belediyelerin aynı ilgiyi göstereceklerini öngördüklerini belirtti.

“BİLİNÇLİ ANNELER, SAĞLIKLI NESİLLER”

Denizli Büyükşehir Belediyesinin “Bilinçli anneler, sağlıklı nesiller” sloganıyla başlattığı Hamilelik Okulu’nda 19. dönem tamamlandı. Anne adaylarına sertifikalarını veren Başkan Osman Zolan, “Anne-baba olmak ayrı bir güzellik, ayrı bir değer.” dedi.

konuşmada, çocuklarının daha sağlıklı olması için gösterdikleri hassasiyet nedeniyle kursiyerlere teşekkür etti. Ailenin çok önemli olduğunu vurgulayan Başkan Osman Zolan, “Anne-baba olmak ayrı bir güzellik, ayrı bir değer. Sizleri şimdiden tebrik ediyorum. Sağlıklı bir hamilelik dönemi geçirmeniz açısından Hamilelik Okulu açma ihtiyacı hissettik. Sizlere ne derece katkı sağlarsak kendimizi o derece mutlu addediyoruz. Allah’ım yavrularınızı kucağımıza sağlıklı bir şekilde almayı nasip etsin, hayırlı uğurlu güzel bir ömür versin.” dedi.

Denizli Büyükşehir Belediye Başkanı
Osman ZOLAN

Denizli Büyükşehir Belediyesinin 2016 yılında “Bilinçli anneler, sağlıklı nesiller” sloganıyla başlattığı ve Denizli İl Sağlık Müdürlüğü iş birliği ile sürdürdüğü Hamilelik Okulu’nda 19. dönem eğitimleri tamamlandı. 7 yıl önce “Bilinçli anneler, sağlıklı nesiller” sloganıyla başlatılan Hami-

lelik Okulu’nun 19. dönem kapanış programına Denizli Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Zolan, Kent Konseyi Başkanı Ali Değirmenci ve 19. dönem eğitim alan anne adayları ve yakınları katıldı. Başkan Osman Zolan, Kent Konseyi’nde düzenlenen kapanış programında yaptığı

Başkan Osman Zolan, “Anne-baba olmak ayrı bir güzellik, ayrı bir değer. Sizleri şimdiden tebrik ediyorum. Sağlıklı bir hamilelik dönemi geçirmeniz açısından Hamilelik Okulu açma ihtiyacı hissettik. Sizlere ne derece katkı sağlarsak kendimizi o derece mutlu addediyoruz.” dedi.

TBB BAŞKANI YILMAZ BRÜKSEL ŞEHİRCİLİK ZİRVESİ'NE KATILDI

Türkiye Belediyeler Birliği ve Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel Yılmaz Avrupa Konseyi (AK) tarafından 15 Haziran tarihinde düzenlenen Brüksel Şehircilik Zirvesi'ne (BUS 2023) katılarak Türkiye'deki yerel yönetimlerin şehircilik tecrübelerini paylaştı.

Zirve kapsamında çeşitli görüşmelerde bulunan TBB Başkanı Yılmaz, Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin ile birlikte Avrupa Komisyonunun Güney Komşuluk Bölgesi ve Türkiye'den sorumlu Direktör Vekili Henrike Trautmann'u ziyaret ederek fonlar, krediler ve yatırım imkânlarının geliştirilmesi konusunda fikir alışverişinde bulundu.

Başkan Yılmaz ayrıca, Avrupa Birliği (AB) Daimi Temsilcisi Faruk Kaymakcı'nın Avrupa Birliği Daimi Temsilciliği Konutu'nda verdiği resepsiyona da katıldı.

Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) ve Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel Yılmaz, Türkiye'de meydana gelen Kahramanmaraş ve Elbistan merkezli depremler sonrası afet bölgesine destek veren ülkelere teşekkür etti.

Avrupa Konseyinin (AK) düzenlediği Şehircilik Zirvesi'ne (BUS 2023) katılan Başkan Yılmaz, Türkiye'de yaşanan 6 Şubat depreminin etkilerine odaklanan panelin açılışında konuştu.

Yılmaz'dan Deprem Sonrası Desteklere Teşekkür

Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Teşkilatı (UCLG-MEWA), Metropol Kentler Birliği (Metropolis) ve Avrupa Şehirler Birliği (Euro Cities) iş birliğinde düzenlenen panelde; Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer, Sancaktepe Belediye Başkanı Selma Döğücü, Kilis Belediye Başkan Yardımcısı Mustafa Tohumcu, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Mehmed Abdullah Aksoy ile Antalya Büyükşehir Belediyesi Genel

Sekreteri Cansel Tuncer panelist olarak yer aldı.

Açılış konuşmasına Türkiye'de yaşanan deprem felaketi sonrası bölgeye destek gönderen ülkelere teşekkür ederek başlayan Başkan Yılmaz, Türkiye'nin deprem sürecinde büyük bir imtihandan geçtiğinin altını çizerek; "Türkiye, 6 Şubat'ta neredeyse yüzölçümünün yüzde 14'ünü, nüfusunun ise yüzde 15'ini etkileyen iki büyük deprem yaşadı. Türkiye Belediyeler Birliği şapkasıyla bahsetmek gerekirse bu süreçte çok başarılı bir koordinasyon sağlandı." dedi. Türkiye'nin siyaset üstü bir yaklaşımla büyük bir dayanışma örneği sergilediğine vurgu yapan Yılmaz, depremin ilk anından itibaren vatandaşlar, belediyeler ve yardım ekiplerinin seferber olduğunu belirtti.

Yaşanan depremin dünyada son yüzyılda görülen en yıkıcı depremlerden biri olduğuna dikkati çeken Başkan Yılmaz, bölgede yeniden inşa ve yenileme çalışmalarının hızla devam ettiğini kaydetti. Başkan Yılmaz, afet sonrasında bölgeye tüm dünyadan 500 bin kişiye yakın arama kurtarma ekibinin geldiğini hatırlatarak; "Türkiye'deki tüm yardımseverlere, Avrupa Birliği'ne, bu paneli düzenleyen belediye birliklerine ve ülkemize gelen tüm arama-kurtarma ekiplere ayrı ayrı teşekkür ediyoruz." diye konuştu.

OKULDA ELEKTRİKLİ OTOMOBİL ÜRETEN LİSELİLER, TOGG'LA BULUŞTU

Bursa'da okulun atölyesinde şarj süresi 4 saat olan ve tam şarjla 60 kilometre yol kat eden elektrikli araç üreten Otomotiv Endüstrisi İhracatçıları Birliği Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencileri, Türkiye'nin gururu Togg'la buluştu.

Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı
Alınur AKTAŞ

Düzenlenen festivalde, Büyükşehir Belediyesi'ne gelecek Togg'u ilk olarak bu okula getireceğinin sözünü veren Başkan Alınur Aktaş, gelen aracı ilk olarak geleceğin oto-

motivcileri olan liselilere götürdü. Türkiye'nin 60 yıllık hayalinin Togg ile gerçek olduğunu hatırlatan Büyükşehir Belediye Başkanı Alınur Aktaş, "Ne kadar gururlansak az.

60 yıllık hayalimiz Togg artık sahalarda, yollarda geziyor. Bu lisemiz ülkemizin önemli liselerinden biri. Önceki günlerde 6. OTOFEST'e gelmiştik. Çocuklarımızın heyecanına ortak olduk. Bana Togg beklediklerini ifade ettiler. Ben de Büyükşehir'e alacağımız Togg'u ilk olarak buraya getireceğimin sözünü vermiştim. Aracımız geldi ve evlatlarımızla buluşturduk. Geleceğin otomotiv markalarının yöneticisi olacak, onun fikir altyapısını oluşturacak, onunla alakalı önemli süreçleri sevk ve idare edecek olan gençlerimizin heyecanına şahit olduk. Onlara kolaylıklar ve başarılar diliyorum. Gerçekten yüksek teknolojinin çok konuşulduğu, ülkemiz için olmazsa olmazlardan olan ortam içinde gençlerimizin bu heyecanına şahit olmak büyük mutluluk." diye konuştu.

Okul Müdürü Metin Sezer de Togg ile ilk kez buluşmaktan büyük mutluluk duyduklarını belirterek, "Ülkemize hayırlı olsun. Bursalı olması hasebiyle ayrı bir gurur ve heyecan yaşıyoruz. Sanayi ve teknoloji kenti Bursa'mızda Togg'un da üretilmesiyle daha güçlü hale geldik. Otomotiv lisesi olarak heyecanla bekliyorduk. Başkanımızın geçen hafta verdiği sözü tutması bizi mutlu etti. Otomotiv lisesi demek otomotiv sanayiine nitelikli eleman yetiştiren okul demek. Togg bu açıdan çocuklarımızı ayrıca motive etti." dedi.

45 ŞEHİRDE DİJİTAL GENÇLİK MERKEZİ KURULACAK

Türkiye Belediyeler Birliği tarafından önemli bir proje daha hayata geçirildi. Avrupa Birliği finansmanı ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) paydaşlığında uygulanacak “Bugünün Gençleri, Geleceğin Meslekleri” adlı Projenin açılış toplantısı

22 Haziran tarihinde Ankara’da gerçekleştirildi. Programa, TBB ve Balıkesir

Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel Yılmaz’ın yanı sıra Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Lütfihak Alpkın, UNDP Türkiye Mukim Temsilcisi Louisa Vinton,

AB Türkiye Delegasyonu İş Birliği Başkan Vekili Angel Gutierrez Hidalgo ve AB Başkanlığı Mali İş Birliği ve Proje Uygulama Genel Müdürü Bülent Özcan ile kurum ve kuruluşlardan temsilciler katıldı.

Belediyeler Destekleyecek, Gençler Öğrenecek

Belediyelerin destekleriyle, gençleri bilişim, robotik kodlama, e-dönüşüm, dijital pazarlama, sosyal inovasyon ve tasarım gibi geleceğin önemli mesleklerine hazırlayacak bir dizi eğitimin verilmesi için 45 şehre “Dijital Gençlik Merkezleri” kurulmasını kapsayan projenin toplam bedeli 7,9 milyon Euro olarak belirlendi. Proje ile gençlerin Endüstri 4.0 kapsamındaki becerilerini güçlendirmeleri ve akıllı şehir çözümlerine katkıda bulunmaları için teknoloji pazarında katma değerli ürünler yaratmalarının teşvik edilmesi hedefleniyor.

Kurulması planlanan merkezler ile 200’den fazla eğitimle 20-29 yaş arası gençler ve 10-19 yaş arası öğrencilerden oluşan 4 bin kişiye ulaşılacak. Ayrıca, dijital bir e-öğrenme platformu ile gençler için harmanlanmış çevrim içi öğrenme ve eğitim fırsatları sunulacak. 400

genç mentorluk programlarıyla, 95 genç ise staj imkânlarıyla desteklenecek ve istihdam edilmeleri sağlanacak. Ayrıca, TBB bünyesinde bir mükemmeliyet merkezi kurularak belediye personellerine dijital beceri geliştirme konusunda düzenli eğitimler verilecek.

Başkan Yılmaz: “Evrilmeyen devrilir.”

Toplantının açılış konuşmasını gerçekleştiren Başkan Yücel Yılmaz, “Gençlik merkezleri, oyun merkezleri gibi görünse de aslında Türkiye’nin pilotlarını ve yazılımcılarını yetiştirecek önemli kurumlardır. Mücadeleye hazırlanmak genellikle oyunlarla başlar.” ifadeleriyle gençlerin inovasyon ve teknolojiye buluşturulmasının istihdam seçeneklerini artıracığına dikkat çekti. Konuşmasında, “Evrilmeyen devrilir.” ifadesine yer veren Başkan Yılmaz, TBB bünyesinde kurulacak “Mükemmeliyet Merkezi” ve afet bölgesindeki şehirler ile büyükşehir

Toplantının açılış konuşmasını gerçekleştiren Başkan Yücel Yılmaz, “Gençlik merkezleri, oyun merkezleri gibi görünse de aslında Türkiye’nin pilotlarını ve yazılımcılarını yetiştirecek önemli kurumlardır. Mücadeleye hazırlanmak genellikle oyunlarla başlar.” dedi.

“Dijital Gençlik Merkezleri” ile 200’den fazla eğitimle 20-29 yaş arası gençler ve 10-19 yaş arası öğrencilerden oluşan 4 bin kişiye ulaşılacak. Ayrıca, dijital bir e-öğrenme platformu ile gençler için harmanlanmış çevrim içi öğrenme ve eğitim fırsatları sunulacak.

Türkiye Belediyeler Birliği ve Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı
Yücel YILMAZ

hirlere kurulacak Dijital Gençlik Merkezleri'nin ilk etapta 4 bin genç için yeni kariyer fırsatları oluşturma-
cağına dikkat çekti.

Vinton: “Genç işsizliği dünya için büyük bir sorun.”

“NEET” olarak adlandırılan ve istihdam - eğitim dışı gençleri tarif eden kavrama parantez açan UNDP Türkiye Mukim Temsilcisi Louisa Vinton ise konuşmasında, “Genç işsizliği dünya için büyük bir sorun. Gençlerin yaklaşık üçte biri ve genç kadınların yarısından fazlası şu anda ne eğitimde ne istihdamda yer alıyor.” diyerek dijital yeterliliğin sorunun çözümü için yeni bir yol olduğunu vurguladı. Projenin Türkiye’de önemli bir dönüşüme katkı sağlayacağına dikkat çeken Vinton, “Özellikle depremden etkilenen bölgelerde dijital becerilerin geliştirilmesi yerel ekonominin toparlanmasına ve canlanmasına yardımcı olacak.” dedi.

Alpkan: “Belediyelerimiz istihdam gelişimine katkı sağlayacak.”

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Lütfihak Alpkan ise konuşmasında yerel yönetimlerin yerel istihdamda katkı sağlamada önemli bir rol üstlendiğini vurguladı. Proje kapsamında belediyelerin gençlere yeni fırsatlar sunacağını belirten Alpkan, son 20 yılda istihdam konusunda sosyal devlet ilkesi gereği en çok dezavantajlı gruplara yoğunlaşıldığını belirtti. Alpkan, konuşmasını proje paydaşlarına teşekkür ederek noktaladı.

Hidalgo: “Gelecek, geldi.”

AB Türkiye Delegasyonu İş Birliği Başkan Vekili Angel Gutierrez Hidalgo da konuşmasında, “Dijital meslekler için, gelecek geldi. Geleceği an itibarıyla yaşıyoruz. Karşımızda küresel bazı zorluklar var. Çalışma ve işgücü alanında gençlerin sahip olması gereken beceriler var. Pandemi döneminde değişim

hızlandı. Çalışma ve öğrenme biçimlerini değiştirdi.” dedi. Dünya-
da 2023 yılının “Beceri Yılı” olarak
anlaşılması gerektiğine değinen Hi-
dalgo, UNDP ve TBB paydaşlığında
önemli bir aşama kaydedileceğini
vurguladı.

Özcan: “21 yılda 10 milyar Euro’luk kaynağa eriştik.”

AB Başkanlığı Mali İş Birliği ve Proje Uygulama Genel Müdürü Bülent Özcan ise konuşmasında şimdiye kadar AB projeleri kapsamında 21 yılda Türkiye’nin hibe olarak 10 milyar Euro kaynağa eriştiğinin altını çizdi. Projelerde en çok eğitim, sosyal politika ve istihdam konularının önemsendiğine değinen Özcan, yürütülen projenin gençler ve gelecek için önemli olduğunu kaydetti.

Açılış konuşmalarının ardından katılımcılara proje tanıtım filmi gösterimi gerçekleştirilen etkinlik, Kariyer.net Strateji ve İş Geliştirme Genel Müdür Yardımcısı Barış Karadenizli’nin konuşmalarıyla devam etti. Program; TBB Genel Sekreteri Dr. Hayri Baraçlı’nın moderatörlüğünde, Doç. Dr. Şebnem Özdemir, Simay Dinç ve Nuray Başar’ın yer aldığı panel oturumuyla noktalandı.

AB projeleri kapsamında 21 yılda Türkiye hibe olarak 10 milyar Euro kaynağa erişti.

BELEDİYE AKADEMİSİ EĞİTİMLERİNE KATILIM 2,5 MİLYONA ULAŞTI

Türkiye’deki bin 391 belediyeyi ulusal ve uluslararası alanda temsil eden Türkiye Belediyeler Birliği, yerel yönetim hizmetlerinin geliştirilmesi için çalışmalarını aralıksız sürdürüyor. Bu kapsamda, TBB bünyesinde eğitim faaliyetleri gerçekleştiren “Belediye Akademisi”, belediyecilik faaliyetlerini ilgilendiren yüzlerce bilimsel disiplinde uzman isimleri kursiyerlerle buluşturuyor. Sayıları 700 bini aşan belediye personelinin yanı sıra diğer kamu kurum ve kuruluş personellerinin de katılabildiği eğitim hizmeti ücretsiz olarak sunuluyor.

e-Devlet Onaylı Katılım Sertifikası Veriliyor

Alt ve üstyapıdan sosyal hizmetlere kadar geniş bir sahada eğitimlerin yer aldığı Belediye Akademisi’ne başvurular çevrim içi olarak yapılıyor. Başarılı olan katılımcılara E-Devlet onaylı katılım sertifikasının verildiği eğitimlere ilişkin detaylı bilgi ise www.tbb.gov.tr adresinde yer alıyor.

Eğitimlerde 2,5 Milyon Barajı Aşıldı

2010 yılından bu yana eğitimlerini aralıksız sürdüren TBB Belediye Akademisi’nin düzenlediği yaklaşık 7 bin eğitim programındaki katılımcı sayısı ise toplamda 2,5 milyon rakamına ulaştı. Rekor bir katılım sayısına erişen Belediye Akademisi, Türkiye’nin en büyük interaktif eğitim platformları arasında yer alıyor.

**TBB Belediye
Akademisi’nin
düzenlediği yaklaşık
7 bin eğitim
programındaki katılımcı
sayısı toplamda 2,5
milyon rakamına ulaştı.**

CEMR GENEL SEKRETERLER VE DİREKTÖRLER TOPLANTISI

Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR) Genel Sekreterler ve Direktörler Toplantısı 27-28 Nisan 2023 tarihlerinde Selanik Belediyesi ev sahipliğinde düzenlendi.

Yaşanan Kahramanmaraş depremlerinde vefat edenler için saygı duruşuyla başlayan toplantıya TBB Genel Sekreteri Dr. Hayri Baraçlı başkanlığındaki heyet katıldı.

CEMR'ın kurumsal yapısı, mali durumunun ele alındığı toplantıda AB Yeşil Şehir Mutabakatı, elektrik piyasasının tasarımı ile ilgili tutum belgesi, iklim politikaları bağlamında güncel konular görüşüldü.

Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Dr. Hayri Baraçlı toplantıda "Afet Riskleri Yönetim Modeli" başlığı altında ülkemizde yaşanan depremler sonrası iyileşme sürecine dair bir sunum yaptı Baraçlı müteselsil sorumluluk, üçüncü taraf denetim uygulamaları, sigorta sistemleri, yapı güvenlik kartları çerçevesinde deprem sonrası iyileştirme süreçlerini anlattı.

Dr. Baraçlı müteselsil sorumluluk, üçüncü taraf denetim uygulamaları, sigorta sistemleri, yapı güvenlik kartları çerçevesinde deprem sonrası iyileştirme süreçlerini anlattı.

“BELEDİyecİLİĞİN HAFIZASI” ÇEVİRİM İÇİ ERİŞİME AÇILDI

Dünyanın en köklü yerel yönetim kuruluşları arasında yer alan Türkiye Belediyeler Birliği tarafından anlamlı bir çalışma daha hayata geçirildi. “Belediyeciliğin Hafızası” niteliği taşıyan ve Birlik tarafından 1945 yılından bu yana kesintisiz olarak yayımlanan *İller ve Belediyeler Dergisi*’nin arşiv sayıları dijital ortama aktarılarak okuyucu ve araştırmacıların istifadesine sunuldu.

Toplu konutlardan imar planlarına, altyapı yatırımlarından tarihi yapıların restorasyon projelerine kadar yerel yönetimlerin hizmet sahastaki birçok konuda içeriğin yer aldığı dergide, tarihe ışık tutacak arşiv niteliğinde fotoğraflar da bulunuyor.

Ücretsiz Erişilebiliyor

Yayın hayatına 1945’te başlayan ve ekim ayında ilk sayısı yayımla-

nan *İller ve Belediyeler Dergisi*’nin arşiv sayıları da e-dergi formatında okunabiliyor. Derginin ilk sayılarına erişim için herhangi bir kayıt gerekmezken, araştırmacı ve okurlara ücretsiz olarak sunuluyor. Türkiye Belediyeler Birliği resmi internet sitesi üzerinden yayımlanan dergilerin tamamına <https://www.tbb.gov.tr/Tr/Yayinlar> adresinden erişim sağlanabiliyor.

Türkiye Belediyeler Birliği resmi internet sitesi üzerinden yayımlanan dergilerin tamamına <https://www.tbb.gov.tr/Tr/Yayinlar> adresinden erişim sağlanabiliyor.

SKUP TÜRKİYE’NİN İLK POLİTİKA DİYALOĞU TOPLANTISI

Türkiye Belediyeler Birliği tarafından yürütülen ve Avrupa Birliği (AB) tarafından finanse edilen “Şehirlerde Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik için Avrupa Birliği Desteği Projesi (SKUP Türkiye)” kapsamındaki ilk “Politika Diyalogu” Toplantısı, 10 Mayıs tarihinde TBB hizmet binasında gerçekleştirildi.

Toplantıya, TBB Genel Sekreteri Dr. Hayri Baracli’nın yanı sıra Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Avrupa Birliği Yatırımları Dairesi Başkanı Dr. Tijen İğci ve AB Delegasyonu Ulaştırma Sektör Yöneticisi Göktuğ Kara ile proje paydaşları olan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, İLBANK, Ticaret Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, TÜİK ve TOKİ temsilcileri katıldı.

Toplantının açılış konuşmasını gerçekleştiren Dr. Baracli, karar alıcı

ve uygulayıcı kurumlar ile politika diyalogunun geliştirilmesinin önemine vurgu yaparak, katılımcı uygulamalarla politikaların oluşturulmasının projenin etkinliği ve başarısına oldukça katkı sağlayacağını belirtti.

POLIS Network temsilcisi Marko Stanče’in uluslararası ağlar ve kuruluşlar üzerinden politika diyalogunun geliştirilmesi konusunda sunum yaptığı toplantıda, PANTEIA temsilcisi Chris Wensink ise proje kapsamında oluşturulacak politika belgelerinin metodolojisi ve kapsamı hakkında bilgi verdi. Paydaşlar

da kentsel dirençlilik ve afet sonrası planlama, uygulama ve yatırım için öncelikli kentsel hareketlilik tedbirleri ve politika diyalogunun geliştirilmesine yönelik mevcut sorunlar, öncelikler ve önerileri hakkında fikirlerini paylaştı.

SKUP Türkiye Projesi kapsamında, yeşil ve beyaz kitaplar gibi politika dokümanları hazırlanacak ve politika diyalogu sürecinin hızla yürütülmesi hedefleniyor. Şehirlerde sürdürülebilir kentsel hareketliliğin desteklenmesi ve yaşam kalitesinin artırılması da projenin hedefleri arasında.

CEMR SİYASİ KOMİTE TOPLANTISI TİFLİS'TEYDİ

Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR) Siyasi Komite toplantısı 6-7 Haziran 2023 tarihlerinde Gürcistan'ın başkenti Tiflis'te gerçekleştirildi.

Toplantıya Tokat Belediye Başkanı Eyüp Eroğlu, Kırıkkale Belediye Başkanı Mehmet Saygılı, Şanlıurfa Siverek Belediye Başkanı Ayşe Çakmak, Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Ahmet Kazan, Ankara Keçiören Meclis Üyesi Cemal Baş ve Türkiye Belediyeler Birliği uzmanlarından oluşan bir heyet katıldı. Toplantının ilk gününde CEMR'ın siyasi işleri, CEMR Başkanı ve Genel Sekreterinin ön-

celikleri ve bir önceki yılın finansal hesaplarının onaylanması konuları gündemde yer aldı. Bu başlıkların yanı sıra tematik bir tartışma konusu olan "Çoklu Krizler Çağında Şehirden Şehre/Bölgeden Bölgeye İş Birliği" hususuna gündemde yer verildi. Toplantı bitiminde heyet, Gürcistan Yerel Yönetimler Ulusal Birliği (NALAG) ve Tiflis Belediyesi ev sahipliğinde düzenlenen resepsiyona katıldı. Toplantının ikinci gü-

nünde CEMR'ın 2023 çalışma programı; döngüsel ekonomiye, uyum politikasına ve elektrik piyasasına ilişkin hazırlanmış olan tutum belgeleri görüşüldü. Sonrasında Ukrayna ve uluslararası ilişkiler hakkında üyeler bilgilendirildi, PLATFORMA faaliyetleri sunuldu ve 2023 faaliyet takvimi hakkında istişare edildi. Bir sonraki Siyasi Komite toplantısının Kasım ayında Prag'da gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

TBB'DEN 5 ŞEHİRDE EŞZAMANLI İTFAİYECİLİK EĞİTİMİ

Türkiye'nin bin 391 belediyesinin çatı kuruluşu olan Türkiye Belediyeler Birliği tarafından önemli bir eğitim programı daha hayata geçti. "Belediye Akademisi" bünyesinde 2010 yılından bu yana düzenlenen ve bu yıl kapsamı genişletilen "İtfaiye Personeli Mesleki Eğitimi" programı; Kocaeli, Ordu, Balıkesir, Konya ve Bursa'da eşzamanlı olarak başlatıldı. 5 şehirden büyükşehir belediyelerinin iş birliğiyle düzenlenen eğitim programı kapsamında itfaiyeciler, 4 haftalık zorlu bir eğitimin ardından "kahramanlık kampını" tamamlamaya çalışıyor.

Can Kurtarmaya Hazırlanıyorlar

İtfaiye araçlarının kullanımı, ekipman türleri, acil müdahale yöntemleri gibi birçok mesleki bilgi ve beceri kazandırılan eğitim programı 4 hafta boyunca devam etti. Kamp süresince itfaiyeciler, teorik eğitimin yanı sıra parkurlarda afetlerin zorlu şartlarına da hazırlanacak. Dünyanın sayılı ülkelerinde bulunan parkurlarda eğitilen itfaiyeciler, 6 Şubat'ta meydana gelen ve 11 ilde

büyük bir yıkım meydana getiren Kahramanmaraş merkezli depremlerde de görev almış ve çok sayıda can kurtarmıştı.

2 Bin İtfaiyeci Eğitim Aldı

2010 yılından bu yana periyodik olarak verilen eğitim programlarında şimdiye kadar çeşitli şehirlerden katılan 2 bin personel teorik ve uygulamalı eğitim aldı. Ayrıca, 10 farklı ülkeden 156 itfaiye personeline de "İtfaiye Personeli Mesleki Eğitimi" verildi.

10 farklı ülkeden 156 itfaiye personeline de "İtfaiye Personeli Mesleki Eğitimi" verildi.

TÜRKİYE’NİN BELEDİYECİLİK TECRÜBESİ KKTC’YE AKTARILACAK

2023 Yılı Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İktisadi ve Mali İş Birliği Anlaşmasının Onaylanması Hakkında Karar, 7 Haziran 2023 tarihli Resmi Gazete’de yayımlandı. İktisadi ve mali birçok alanı kapsayan anlaşma ile kamu yönetiminden dijital dönüşüme kadar onlarca konu başlığında iş birliği yapılması öngörülüyor.

Anlaşma, yerel yönetimler alanlarındaki iş birliğine yönelik eylemleri kapsıyor ve bu alanda Türkiye Cumhuriyeti tarafından Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği ve İLBANK’ı, KKTC’den ise İçişleri Bakanlığı ve Kıbrıs Türk Belediyeler Birliğini yetkili kılıyor.

Kıbrıs’ta e-Belediye Dönemi

Türkiye Belediyeler Birliği tarafından “BELBİS” adı verilerek bin 391 belediyenin iş ve işlemlerinin elektronik ortama taşınması için

hazırlık çalışması yapılan ve günümüzde İçişleri Bakanlığı uhdesinde “e-Belediye Bilgi Sistemi” (EBYS) olarak kullanılan sisteme benzer bir çalışma KKTC’de de merkezi bir uygulama olarak geliştirilecek. Yapılacak çalışmayla, belediyecilik alanındaki dijitalleşme tecrübeleri iki ülke arasında paylaşılacak. Anlaşma aynı zamanda; atık yönetimi, imar planları, toplu taşıma, mevzuat, belediye personeli eğitimleri ve borç yönetimi gibi konu başlıklarını da düzenliyor.

TBB ile KTBB Arasında İş Birliği Protokolü İmzalanmıştı

2022 yılının Haziran ayında Türkiye Belediyeler Birliği ve Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği arasında da bir iş birliği protokolü imzalanmıştı. İki ülke belediyeleri arasında teknik ve sosyal alanlarda çalışmalarını desteklemeyi hedefleyen protokol ve İktisadi ve Mali İş Birliği Anlaşması çerçevesinde atılacak adımlarla, Türkiye’nin güçlü belediyecilik tecrübesinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ne aktarılması hedefleniyor.

TBB HEYETİ UfM - UITP ORTAK ETKİNLİĞİNE KATILDI

UITP Küresel Toplu Taşıma Zirvesi kapsamında düzenlenen UfM - UITP Ortak Etkinliği 5-6 Haziran tarihlerinde İspanya'nın Barselona kentinde yapıldı. Söz konusu Zirve'de UITP ile Akdeniz için Birlik (UfM) ortaklığıyla "Akdeniz Bölgesinde Kentsel Hareketliliğin Dönüşümü" konulu bir panel düzenlendi.

TBB Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Ramazan Özcan Yıldırım başkanlığında panele katılan heyet, toplu taşıma alanında faaliyet gösteren firmaların yer aldığı fuarda incelemelerde bulundu ve fuardaki yerli firmaların temsilcileri ile de görüşmeler yaptı.

Fuar alanındaki stant ziyaretlerinin ardından TBB Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Ramazan Özcan Yıldırım, UfM ile ortak düzenlenen programda konuşmacı olarak yer aldı. Programın açılışını Akdeniz için Birlik (UfM) Ulaştırma ve Kentsel Kalınmadan Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı Büyükelçi Erdal Sabri Ergen, UITP Genel Sekreteri Mohamed Mezghani ve İspanya Ulaştırma Bakanlığı Ulaşım ve Hareketlilik Genel Sekreteri María José Rallo yaptı. Açılış konuşmalarından sonra UfM Ulaştırma Sektörü Başkanı Francesc Carbonell, Akdeniz bölgesinde "Bölgesel Ulaştırma Eylem Planları" (RTAP) konulu sunumunu gerçekleştirdi.

Panel ise; UITP Üyeler ve Küresel Operasyonlar Direktörü Kaan Yıldızgöz'ün moderatörlüğünde yapıldı. İspanya Ulaştırma Bakanlığı Ulaşım ve Hareketlilik Genel Sekreteri María José Rallo, Ürdün Ulaştırma Bakanlığı Ulaşım Planlama

Çalışmaları Direktörü Qais Qaqzeh, Sale Belediye Başkanı Omar Sentissi, Kazablanka Ulaştırma Genel Müdür Yardımcısı Nadia Bouhriz, Avrupa Komisyonu Hareketlilik ve Ulaştırma Birim Müdürü Torsten Klimke ve TBB Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Ramazan Özcan Yıldırım panelde yer aldı. Dr. Yıldırım panelde TBB olarak ulaşım konusunda yapılan çalışmalardan bahsetti. Türkiye'nin de nüfus artışı artan enerji ihtiyacı ve göçten etkilenen ülkelerden olduğunu söyledi. TBB olarak bakanlıklarla ortak çalışıldığını, yoğun bir şekilde belediyeleri, akıllı ulaşım, sera gazı envanteri hazırlama, sürdürülebilir ulaşım planları gibi teknik konularda eğitimler verildiğini belirtti. Dr. Yıldırım ayrıca ülkemizde yirmiyi aşkın kentin ulaşım master planı hazırladığını ve şu anda belediyelerin yoğun bir şekilde sürdürülebilir ulaşım master planı hazırladığını vurguladı. Belediyelerin doğru kaynak planlaması yapmaları için yardımcı olduklarını belirterek İnovasyon A.Ş. kurduklarını ve ölçek ekonomisini kullanarak belediyelerin ihtiyaçlarına hızlı ve ekonomik cevap vermek adına çalıştıklarını aktardı. Yerel yönetimler ve merkezi yönetim arasında köprü görevi gördüklerini de sözlerine ekledi.

Ülkemizde yaşanan depreme ilişkin gelen soruya da cevap veren Yıldırım, depremde hemen sonra istişare toplantıları yapıldığını ve TBB organizasyonu ile ilgili daire başkanlarının bir araya getirildiğini söyledi. Özellikle deprem bölgesine ulaşmak için hasar gören yolların belirlenerek onarımların hızlı bir şekilde yapıldığını belirtti. İlk günler elektriklerin hiç olmadığı ve alternatif ulaşım modlarının kullanıldığını söyleyen Dr. Yıldırım, bisiklet ve motosiklet gibi araçların enkazlar arasında rahatça hareket edebildiğini ve acil ilk yardım ve yemek hizmetlerinin bu sayede efektif bir şekilde ulaştığını aktardı. Bu zor durumlarda yardıma giden görevli personelin psikolojisinden, afet odaklı şehir planlamalarına kadar birçok farklı alana kadar durumu değerlendirdiklerini ve tüm bu alanlarda çalışmalar yürüttüklerinden söz etti. Programın ikinci gününde heyet, Türkiye Cumhuriyeti Barselona Başkonsolosu Selen Evcit'i ziyaret etti. Dr. Yıldırım, zirve ve panel hakkında Başkonsolos Evcit'e bilgi verdi. Ardından UfM Genel Merkezi'nde Genel Sekreter Yardımcısı Büyükelçi Erdal Sabri Ergen ile görüşen heyet, potansiyel iş birliği fırsatları hakkında fikir alışverişinde bulundu.

‘KENDİ YEMİNİ KENDİN ÜRET’

Manisa Büyükşehir Belediyesi, ‘Kendi Yemini Kendin Üret’ adlı Projeye üreticilere 50 bin kilogram 5’li karışım yem bitkisi tohumu ve 8 bin kilogram süt otu (ryegrass) tohumu desteğinde bulundu.

Manisa Büyükşehir Belediyesi, üreticiye yönelik destek çalışmaları kapsamında geçtiğimiz yıl başlattığı ‘Kendi Yemini Kendin Üret Projesi’ni bu yıl da sürdürüyor. Kırsal

Hizmetler Dairesi Başkanlığı tarafından hayvan üreticilerinin süt verim ve kalitesini artırmak amacı ile yürüttüğü proje kapsamında en fazla 25 adet büyükbaş veya 250 adet

küçükbaş hayvan varlığına sahip, Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı üreticilere yüzde 75 hibe ile toplamda 50 bin kilogram 5’li karışım yem bitkisi tohumu ve 8 bin kilogram süt otu (ryegrass) tohumu desteğinde bulunduğunu belirtti.

Proje kapsamında yapılacak desteklemeler hakkında bilgi veren Kırsal Hizmetler Dairesi Başkanı Yılmaz Usta, “Kırsal Hizmetler Daire Başkanlığımızca yürütülen ‘Kendi Yemini Kendin Üret Projesi’ kapsamında yüzde 75 hibe ile Ryegrass (Süt Otu) Tohumu ve 5’li Karışım Yem Bitkisi (yüzde 35 Macar Fıği, yüzde 35 Yem Bezelyesi, yüzde 10 Tritikale, yüzde 10 Kılçıksız Buğday, yüzde 10 Kışlık Yulaf) Tohumu desteklemesinde bulunduklarını dile getirdi.

ADLİ BİLİMLER BAĞLAMINDA YEREL YÖNETİMLER VE SUÇ ÖNLEME

Bert CANBOLAT

Adli Bilimci, Doktorant / Üsküdar Üniversitesi Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü /
Adli Bilimler Ana Bilim Dalı Uzman Yardımcısı / TBB

Suçun incelenmesi, suçluların yakalanması insanların her zaman ilgisini çeken konular olmuştur. Bu nedenledir ki Sir Arthur Conan Doyle'un yarattığı ve yardımcısı Dr. Watson ile birlikte gizemli olayları titizlik ile çözen efsanevi kahraman Sherlock Holmes bütün dünyada en çok bilinen roman kahramanları arasında yer alır. Günümüzde suç inceleme konusu adli bilimler çatısı altında toplanmıştır ve kitlelerin ilgisini çekmeye devam etmektedir.

Suçun incelenmesi, suçlunun bulunup cezalandırılması toplumun adalet duygusunun tatmin edilmesi bakımından çok önemli olduğu gibi suç işlenmesinin önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınarak suç ve suçluluğun ortaya çıkmadan engellenmesi de bir o kadar önemli bir alanı teşkil etmektedir.

Suçluların yakalanması ve suçun önlenmesinde polisiye tedbirlerin yanı sıra halkın konuyla ilgili bilinçlendirilmesi, insanları suça iten sosyal sorunların kaldırılması (fakirlik, eğitimsizlik, işsizlik, vb.) da suçun önlenmesine büyük katkı sağlayacaktır ancak bu da merkezi idare yanında yerel yönetimlerin ve diğer kurumların birlikte çalışmasının gerektirmektedir.

Türkiye’de son 5 yılın suç istatistiği verilerine bakıldığında suç sayılarının %50 civarında arttığı görülmektedir. (TÜİK, 2021). Suçun işlendiği alanların çoğu belediye sınırları içerisinde bulunmaktadır. Bu nedenle suç ve suçluluğun önlemesi konu-

sunda belediyelerin atacağı adımların suçun önlenmesinde çok büyük önem taşıdığı düşünülmektedir.

Suç oranlarının fazla olduğu bölgelerde insanların yaşamak istememesinin sonucu olarak bu bölgelerde ticari hayat ve sosyal hayat etkilenmekte ve bölge alt gelir gruplarının gettolaşmasına elverişli suç merkezlerine dönüşebilmektedir.

Yaşama hakkı ile temel hak ve özgürlüklere sahip olmak ve bunları etkin bir şekilde kullanmak, ancak emniyetli ve güvenli kentlerde mümkündür. Güvenli bir kentin en önemli koşulu ise kişinin günlük hayatında kendisini emniyet ve güvende hissedebilmesidir. Her kent sakini, mümkün olduğunca suç, ka-bahat ve saldırılardan arındırılmış emin ve güvenli bir kentte yaşama hakkına sahiptir. (Council of Europe, 1992). Bu çalışmamızda her kent sahibinin hakkı olan güvenli bir kent için suçun önlenmesinde belediyelerin önemi ve belediyelerce yapılabilecek çalışmalar ele alınacaktır.

Adli Bilimler ve Suçluluk

Suç, törelere, ahlak kurallarına veya yasalara aykırı davranış olarak tanımlanır (TDK). Suç ilk çağlardan beri hayatımızda var olmuştur. Suçun oluşumu, suç ile suçlu ilişkisi, bu ilişkide etkili faktörler, suçu kolaylaştıran etkenler ve suçun önlenmesi araştırılacak başlıklar olarak belirlenmiştir (Sokullu-Akinci, 2022). Bu araştırmaları adli bilimler yapmaktadır. Adli bilimler, soruşturmalar sırasında elde edilen maddi delillerin incelenmesi ve değerlendirilmesi suretiyle, suç ve suçlunun saptanması yolu ile adaletin tecellisi amacıyla yararlanılan tüm bilim dallarını kapsar.

Suç soruşturmalarında, elde edilen delillerin değerlendirilmesi suretiyle suçun kanıtlanması, gerçek suçluya

Suçun önlenmesine ilişkin politikalar belirlenirken adli bilimcilerin görüş ve önerilerinden faydalanılmasının bu alandaki çalışmaların etkinliğini ve verimliliğini artıracığı ve suç oranlarının azalmasına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

ulaşılması ve bu işlerin zamanında yapılması, mağdur ve yakınları için olduğu kadar, suçlu açısından da bir insan hakkıdır (uskudar.edu.tr/mdbf/adli-bilimler). Bu adli bilimler incelemelerini ise Adli Bilimci unvanlı profesyoneller tarafından yapılmaktadır. Adli bilimciler suç önlemeden adli balistik alanına adli genetikten adli toksikolojiye ve hatta olay yeri inceleme eğitimine kadar çok çeşitli alanlardan eğitim almaktadırlar.

Suçun önlenmesine ilişkin politikalar belirlenirken adli bilimcilerin görüş ve önerilerinden faydalanılmasının bu alandaki çalışmaların etkinliğini ve verimliliğini artıracığı ve suç oranlarının azalmasına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Suç korkusu, değişik suç türleri için farklı derecelerde kendini göstermektedir. En çok korkulan ve mağdur olunabileceği düşünülen suç çeşitlerine bakıldığında, birçok insan, özellikle yaşlılar, hırsızlık, kapkaç ve gaspa karşı özel bir korku duymaktadırlar. Geceleri duyulan suç

Türkiye’de son 5 yılın suç istatistiği verilerine bakıldığında suç sayılarının %50 civarında arttığı görülmektedir. (TÜİK, 2021). Suçun işlendiği alanların çoğu belediye sınırları içerisinde bulunmaktadır.

Bir suçun işlenmesinin maliyeti çok fazladır. Suça maruz kalan bir kimse veya yakınları işe gitmekten çekinir ve verimlilik kayıpları başlar.

mağduru olma korkusu ise gündüze göre daha fazladır. Bunun yanı sıra, yalnız kanunlara saygılı vatandaşlar değil, suç işlemiş olanlar ve potansiyel suçlular da suç mağduru olma korkusunu taşımaktadır. (Geleri, 2010).

Birleşmiş Milletlere göre, kentlerde beş kişiden biri suç mağduru olmakta ve kentsel suç, kent güvenliği açısından üç büyük tehditten biri olarak görülmektedir. (UN-Habitat, 2015). Bununla birlikte, BM Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 gündeminin 11. Hedefi, kentleri ve insan yerleşim yerlerini kapsayıcı, güvenli, dirençli ve sürdürülebilir hale getirmektir. Her ne kadar suçları önlemek ve suçla mücadele etmek merkezi yönetimlerin ana sorumluluğunda olsa da yerel çözümler noktasında belediyelerin, suçları önlemede önemli roller üstlenebileceği düşünülmektedir.

Yerleşim Alanlarının Güvenliği

Günümüzde belediyelerin kamu hizmetlerindeki rolü, kentleşme düzeyinin artması ve demokratik

değerlerin gelişmesi ile daha da önemli hale gelmiştir. Belediyeler, kent güvenliğinin sağlanmasında ve suçların önlenmesinde hayati bir öneme sahiptir. Kentlerde toplum genelinde suç önleme stratejilerinde belediye başkanları ve yerel makamlar ile yapacakları işler kilit rol oynamaktadır. (UN-Habitat, 2007). Bu bağlamda, her ilçe, il veya bölgenin kendi koşulları gözetilmek ve adli bilimcilerden yardım alınmak sureti ile belediyeler tarafından suç önleme politikaları belirlenmelidir. Suç önleme faaliyetlerinin daha sağlıklı ve etkin bir şekilde yürütülebilmesi için, yerinden yönetim modeline uygun yerel sorunlara yerel ölçekte çözümler geliştirilip uygulamaya konulmalıdır.

Terk edilmiş binalar veya üzerinde yapılaşmanın olmadığı arsalar, yeterli aydınlatmanın sağlanmadığı yollarda suç işleme oranlarının daha fazla olduğu bilinen bir gerçektir. Bu nedenle yapılacak planlamalarla yol, park gibi kamusal alanların yeterince aydınlatılması, metruk binalar için gerekli güvenlik

önlemlerinin alınması, belli yerlere güvenlik kameraları konulması gibi önlemler bu gibi yerlerde suç işlenmesini önleyecek tedbirler olacaktır.

Suçluların özellikle belirli yerlerde yoğunlaşması, belli modus operandi (işleniş biçimi) özellikleri göstermesi o bölge açısından büyük tehlike oluşturmaktadır. (Atasoy,2022). Eğer bir bölgede böyle bir odak oluşmuşsa ilk yapılacak iş bu durumun dağıtılmasıdır.

Suçun Maliyeti

Bir suçun işlenmesinin maliyeti çok fazladır. Suça maruz kalan bir kimse veya yakınları işe gitmekten çekinir ve verimlilik kayıpları başlar. Suça maruz kalma sonrası psikolojik ve tıbbi ihtiyaçlar, mağdurun kendini güvende hissetmemesinden ötürü yapacağı güvenlik harcamaları, yaşam kalitesi kaybı, avukat ücreti vb. çok çeşitli maliyetler de ortaya çıkabilir. Toplum açısından ise güvenlik ve adalet birimlerine güven kaybı, korku ve endişe artışı, kişisel güvenlik harcamalarının artması, güvenli bölgelere taşınma gündeme gelecektir. Devlet açısından ise gü-

ven kaybı, mahkûm sayısında artış, suç işlenmesinin odak haline geldiği bölgenin yaratacağı sorunlar vb. problemleri olacaktır.

Özellikle işsizliğin ve suç oranlarının yüksek olduğu bölgelerde kişiler kendilerini güvende hissetmezler ve suç oranlarının daha düşük olduğu şehirlere fazla maliyetlere katlanarak taşınmak isterler (Gibbons, 2004). Bu yolla gidilen bölgede çeşitli sorunlar başlarken veda edilen bölgede de sorunlar çeşitlenerek artacaktır. Adeta suça maruz kalma bir çoğaltan katsayı işlevi görerek bölgeyi olumsuz yönde etkileyecektir. Dolayısıyla suçun maliyetinin, suç önlenmesinin maliyetinden çok daha fazla olduğu açıktır.

Kent Suçluluğu

Kentsel yaşam kırsal yaşamdan çok farklı özelliklere sahiptir. Wirth, bir yaşam biçimi olarak kentleşmeye, birbiriyle bağlantılı üç perspektiften bakılabileceği görüşündedir, teknolojik ve ekolojik düzene sahip fiziksel bir yapı, kurumlardan oluşan bir toplumsal örgüt ve farklı tavırların, düşüncelerin oluşturduğu bir kümedir. Suçun ekonomik incelemesini

yapan araştırmalarda suç nedeniyle her kesimin zarara uğradığı ifade edilmiştir. Kent gerek neden olduğu yeni davranış biçimleri, gerekse fiziki, toplumsal, kültürel ve ekonomik yapısı gereği, suç işlemek için daha uygun bir alandır. Bu konuda ilk kuramsal çalışmalar Chicago Okulu'nca yapılmıştır. Kent ve suç ilişkisine yönelik sosyolojik kuramları, Chicago Okulu'nun geliştirdiği, ekolojik yaklaşım, anomi kuramı ve kültür çatışması kuramıdır. (Karasu, 2012).

Durumsal Suç Önleme ve Yapılacaklar

Clarke ve Homel'a göre suç işleyecek kişi, suçtan elde edeceği kazanç ile yakalanması durumunda katlanacağı maliyeti karşılaştırarak suç işleyecektir. Suç sonucu katlanacağı yaptırımların, kazanacaklarından fazla olması durumunda suç işlemekten kaçınacaktır. Durumsal suç önleme yaklaşımının temel hedefi, belirli suçlarda suçtan elde edilecek faydanın engellenmesi ya da azaltılmasıdır. (Erbuğa, 2020). Durumsal suç önleme yaklaşımı, suçun meydana gelmesinde çevresel faktörle-

rin etkisi üzerinde durarak, suçun ortaya çıkmasına yol açan durumların ortadan kaldırılabileceğini ve dolayısıyla da suçun oluşumunun önüne geçilebileceğini savunmaktadır.

Yerel yönetimlerin durumsal suç önleme yaklaşımları ile hem ulusal hem de yerel güvenliğe katkı sağlayarak suç oranlarını azaltılabileceği düşünülmektedir. Belediye mevzuatı da bu çalışmalara izin vermektedir.

New York, Giuliani ve Kırık Camlar Teorisi

New York, ABD'de suç oranlarının yüksek olduğu bir kent durumundaydı. Rudolph Giuliani'nin belediye başkanı olmasının ardından suç oranlarında ciddi bir düşüş yaşanmıştır. Giuliani göreve başlamasının ardından Kırık Camlar Teorisi kentte uygulanmaya başlanmıştır. Kırık Camlar Teorisi, Wilson ve Kelling tarafından 1982'de yılında oluşturulmuştur. Teoride kırık bir pencere, ihmal ve sahipsizlik durumunu tanımlar. Bu teori de bir yerde bakımsızlığın ve düzensizliğin olması durumunda orada suçun

Clarke ve Homel'a göre suç işleyecek kişi, suçtan elde edeceği kazanç ile yakalanması durumunda katlanacağı maliyeti karşılaştırarak suç işleyecektir.

Suç işleme eğiliminin ergenlikten erişkinliğe geçişte olan gençler de daha yüksek olduğu görülmüştür. Sosyal kontrol mekanizmasının zayıflığı ve suçun düşük maliyetleri (cezasızlık) nedeni ile genç bireylerin suça daha yatkın oldukları belirtilmiştir.

oluşma olasılığının artabileceği belirtilmiştir. Teori kendi içinde, biri var olan sorunların artarak toplum içindeki düzeni bozacağı, diğeri işlenmiş olan her suçun, daha büyük suçlara teşvik ettiği şeklinde iki temel prensibe ayrılır. (Clarke ve Eck, 2007). Eğer bir mahallede önemsiz görülen dilencilik, yerlere çöp atma, çevreye zarar verme, duvarlara yazılar yazma gibi suçlar işleniyor ve bunların önlenmesi için herhangi bir çaba gösterilmiyorsa, buralarda kamu düzenini bozan davranışlar artacak ve buralara fuhuş yapanlar, uyuşturucu satıcıları gibi daha organize suçlular gelmeye başlayacak ve küçük suçların yerini daha ciddi suçlar alacaktır. Burada yaşayan ve kanunlara saygılı olan insanlar, suç korkusuyla zamanla buralardan ayrılacaklar ve bunların yerlerini suç işleme potansiyeli yüksek olan kişiler alacaktır. Örneğin New York Metro'sunda olağan hale

gelen, para ödemedi metroda seyahat etmek, dilencilik, evsizlerin sokakları mesken edinmesi gibi düzensizliklerin ortadan kaldırılması üzerine olumlu yönde önemli bir değişim yaşanmıştır. Bu yaklaşım, 1994 yılından sonra New York Polis Teşkilatı (NYPD)'nda yapılacak uygulamaların dayandırıldığı felsefe olmuştur. (Demir, Çelik, Çetin, Özkan, 2011)

Dirençli Kentler ve Değiştirilebilecekler

Dirençli şehir, şehrinde hiçbir kriz veya riske maruz kalmayan değil, her ne sebeple olursa olsun beklenmedik biçimde ortaya çıkan durumlar karşısında hazırlıklı olan ve rasyonel çözümler üretebilen şehirler olarak tanımlanmaktadır. (Öztürk, 2021).

Kentlerimizin suça dirençli hale getirilerek suç işlenmesinin azaltılması, güvenli kent ortamlarının oluşturulması o kenti insanların, yatırımcıların, turistlerin ve diğer farklı kesimlerin tercih edeceği bir çekim merkezi haline gelecektir. Suça dirençli bir kent yaratmak için kanunların verdiği yetkiler çerçevesinde bütünlükçü ve suç önleme yaklaşımli planlar hazırlanmalıdır. Öncelikle erişilebilir bilgilerin olduğu durumlarda suç haritaları oluşturulmalı ve üzerlerine suç tipleri işlenerek uygun önleme yöntemleri seçilmelidir. Bilgilere erişmenin güç olduğu durumlarda ise genel bilgiler üzerinde aydınlatma, kamera, devriye uygulamaları kullanılabilir. Bu ilk adımların ardından kalıcı adımların atılması ve öncelikli olarak ekonomik gelişmenin topluma aktarılması gerekmektedir.

Suç işleme eğiliminin ergenlikten erişkinliğe geçişte olan gençler de

daha yüksek olduğu görülmüştür. Sosyal kontrol mekanizmasının zayıflığı ve suçun düşük maliyetleri (cezasızlık) nedeni ile genç bireylerin suça daha yatkın oldukları belirtilmiştir. Gençlerin enerjisini spor ve sanata yönlendirdiğimizde bu olumsuz eğilimin düşüş göstereceği görülmüştür.

Meslek edindirme kursları, gençlerin boş zamanlarını değerlendireceği spor alanlarının oluşturulması, çocukların ve gençlerin eğitimde kalmalarını sağlayacak teşvik ve destekler, istihdam düzeyindeki iyileşmeler gibi önlemler suç işleme maliyeti bağlamında pozitif ayrışma sağlayarak suç oranlarının azalmasına etki edecektir.

Ruhsal sağlığı bozuk olan bireyler daha fazla suç işleme eğilimindedir. Dolayısıyla ruh sağlığı bozuk olan bireylere erken tedavi ve gözetim gibi süreçler ile müdahale edilmelidir.

Konuyla ilgili bazı çalışmalardan bahsedecek olursak; örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Edinburg Üniversitesi, Kuzey Karolina Eyalet Üniversitesi ve Clemson Üniversitesi'ndeki araştırmacılar, bakımlı yeşil alanların suç işleme sayılarında bir azalmaya katkıda bulunabileceği ve yeşil alanların, saldırganlık ve stres gibi suç öncüllerinin azaltılmasına yardımcı olacağı belirtilmiştir.¹

Yine ABD'den St. Louis Belediyesi 2021'de şehirdeki cinayetleri %25'ten fazla azaltırken Cure Violence olarak bilinen bir müdahale programını kullanmıştır. Chicago merkezli program, suç oranlarının yüksek olduğu bölgelerde yaşayan insanları anlaşmazlıkları sulh yolu ile çözmeleri konusunda eğitmek-

¹<https://www.ed.ac.uk/news/2022/green-spaces-in-cities-linked-to-crime-risk-a-stud>

tedir. Amaç, anlaşmazlıkların şiddet içeren suçlara dönüşmesini önlemek ve ayrıca mahalle sakinlerine iş eğitimi gibi sosyal hizmetler sağlamaktır. Cure Violence çalışanları, 263 kişinin öldürüldüğü 2020'nin ikinci yarısında faaliyet göstermeye başlamış ve bu çalışmalar kapsamında 58 anlaşmazlık önlenmiştir.²

2010 yılında Zeytinburnu Belediyesi bağımlı gençlerinde dahil olduğu bir buz hokeyi takımı kurmuştur. Sosyal sorumluluk projesi olarak kurulan bu takım ilerleyen yıllarda ülkemizi uluslararası turnuvalarda bile temsil edecek başarı seviyesine ulaşmıştır.³

1990'lı yıllarda Ankara'da bulunan Gençlik Parkı güvenli ve rahat kullanılabilir bir mekân olmaktan çıkmıştır. Köprü altında uyuyan ve havuzda oynayan sokak çocukları, tinerciler, işsiz ve kimsesiz insanlar parkı mesken edinmiş, vatandaşları rahatsız etmeye başlamıştır. Belediyenin 1990 yılında parkın girişini serbest bırakması bu olayların başlamasına neden olmuş, parkın sosyal ve kültürel yapısı bozulmuş ve Gençlik Parkı güvenlik nedeniyle kullanılamaz hale gelmiştir. Daha sonra Ankara için tarihi öneme sahip olan Gençlik Parkı, yenilenmiş ve güvenlik önlemleri alınmış olarak 2009 yılında tekrar kent halkının kullanımına kazandırılmıştır. (Çelik, 2018)

Şehirlerde etkin suç önleme politikalarının geliştirilmesi suçun ortaya çıkmadan önlenmesinde çok ciddi katkı sağlayacaktır. Sokak ve caddelerin iyi bir şekilde aydınlatılması, işletmelere yönelik güvenlik tedbirlerinin standartlaştırılması ve uygulanması, psikotrop madde ve alkol kullanımına elverişli yerler ve potansiyel tehlikeli durumlar için özel önem gösterilmesi, ilgili bölge-

lere kamera ve aydınlatma sistemlerinin kurulması bölgenin suç işleme kapasitesini azaltacaktır. Ayrıca gençler için boş zamanlarını değerlendirebilecekleri etkinlikler düzenlenmesi, işsizliğe karşı mesleki kursların çeşitlendirilmesi, özensiz ve bakımsız yerleşim bölgelerinin ıslah edilmesi gibi alanlara belediyeler hızla müdahale etmelidir.

Suçun önlenmesinde zabıtalарın önleyici devriye hizmeti görerek alanda görev yapması da önemlidir. Zabıtalарın denetledikleri yerlerin, kanunlar içerisinde kayıtlarının adli bilimler kriterlerine uygun şekilde tutulması çoğu olayda hızlı hareket edilmesini sağlayacaktır.

Güvenlik kameralarının sayısının ve kalitesinin artırılması, özel sektöre ait kameralar da dâhil olmak üzere kayıt sisteminin birleştirilmesi suç işleyecek insanların yakalanma korkusunu artıracak ve vazgeçmelerine zemin sağlayacaktır.

Belediyelerin, adli bilimcilerden yardım almak sureti ile yerleşik halka eğitim programları düzenleyerek mahalle temelli suç önleyici tedbirler sağlamanın yerel yönetimler açısından başarılı bir adım olacaktır. Suç oranlarının bölgesel bazda tutulması sonucunda, potansiyel mağdurların güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılması duyarlılığı artıracaktır.

Nihayetinde belediyelerin hizmet ve faaliyetlerini planlarken uzman adli bilimcilerden görüş alması yörede suçluluğun önlenmesine dikkate değer oranda katkı sağlayacaktır. Bunun sonucun hem vatandaşlarımızın güvenlik kaygıları hem de suça karışma ihtimali azalacaktır. Aynı zamanda emniyet ve jandarma teşkilatlarımıza da belirli bir destek sağlanacaktır.

Şehirlerde etkin suç önleme politikalarının geliştirilmesi suçun ortaya çıkmadan önlenmesinde çok ciddi katkı sağlayacaktır. Sokak ve caddelerin iyi bir şekilde aydınlatılması, işletmelere yönelik güvenlik tedbirlerinin standartlaştırılması ve uygulanması, psikotrop madde ve alkol kullanımına elverişli yerler ve potansiyel tehlikeli durumlar için özel önem gösterilmesi, ilgili bölgelere kamera ve aydınlatma sistemlerinin kurulması bölgenin suç işleme kapasitesini azaltacaktır.

²<https://www.southwestvoices.news/posts/crime-increased-in-cities-across-the-country-here-are-some-ideas-from-where-it-did-not>

³<https://www.gazeteduvar.com.tr/spor/2016/10/03/zeytinburnu-sokaklarından-avrupa-grup-sampiyonlугuna>

Soru & Cevap

Sorularınızı
www.tbb.gov.tr
adresinde yayınlanan
Birliğimiz web
sitesindeki
“Soru-Cevap”
formunu doldurarak
iletebilirsiniz.

1) Belediyeler kreş ve gündüz bakımevi açabilir mi?

Anayasanın 127’nci maddesinde; mahalli idarelerin; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan kamu tüzelkişileri olduğu düzenlenmiş, 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 3’üncü maddesinde de belediye; belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi olarak tanımlanmıştır.

Belediyelerin görev, yetki ve sorumluluklarının düzenlendiği 5393 sayılı Kanun’un 14’üncü maddesinde sosyal hizmet ve yardım belediyelerin asli görevleri arasında sayılmış, 15’inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde de belediyeler, beldede yaşayanların yerel ortak gereksinimlerini karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmayla yetkilendirilmiştir.

22/02/2007 tarihli ve 26442 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin ekinde yer alan Diğer Müdürler Kadro Unvanlarının yer aldığı (III) sayılı Listede “Kreş Müdürü” unvanına, yine bu Yönetmeliğin eki diğer listelerde çocuk gelişimcisi, çocuk bakıcısı, çocuk rehberi ve gözetimcisi, çocuk eğitimcisi, pedagoğ, çocuk gelişimcisi, çocuk bakıcısı kadro unvanlarına yer verildiği görülmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 191’inci maddesinde Devlet Memurları için lüzum ve ihtiyaç görülen yerlerde çocuk bakımevi ve sosyal tesisler kurulabileceği düzenlenmiştir. Bu maddeye istinaden çıkarılan ve 8/12/1987 tarihli ve 19658 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılacak Çocuk Bakımevleri Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre belediyeler kendi personeli için kreş ve gündüz bakımevi açabilmektedir.

6331 sayılı İş sağlığı ve Güvenliği Kanununun 30’uncu maddesi düzenlemesi gereğince çıkarılan Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmeliğin 13’üncü maddesinde yaşları ve medeni halleri ne olursa olsun, 150’den çok kadın çalışanı olan işyerlerinde, 0-6 yaşındaki çocukların bırakılması, bakımı ve emziren çalışanların çocuklarını emzirmeleri için işveren tarafından, çalışma yerlerinden ayrı ve işyerine yakın bir yurdun kurulmasının zorunlu olduğu düzenlenmiştir.

Belediyelerin kreş ve gündüz bakımevi açmasına yönelik mevzuat düzenlemesi yapmak 2023 yılına kadar gerçekleştirilmesi planlanan Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planının stratejik hedeflerinden biri olarak belirlenmiştir. Onbirinci Kalkınma Planında da erken dönem çocuk bakım, eğitim ve gelişimine yönelik hizmetlerin sunumu ile erişilebilirliğinin artırılması ve niteliğinin yükseltilmesi Çocuk başlığı altındaki politika ve tedbirler arasında sayılmıştır.

Bilindiği üzere belediyelere okul öncesi eğitim kurumu açma görevi veren 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14’üncü maddesindeki düzenleme okul öncesi eğitim hizmetinin yerel değil ulusal nitelikte bir hizmet olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi’nin

Hazırlayan: Serap EKER / Avukat / TBB

24/1/2007 tarihli ve E. 2005/95, K. 2007/5 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir. Anayasa mahkemesinin bu kararı belediyelerin kreş ve gündüz bakımevi açması konusunda tereddütlere neden olmuştur. Ancak Anayasa Mahkemesi kararında okul öncesi eğitim kurumu, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda düzenlenen "anasınıfı" ve "anaokulu" olarak değerlendirilmiş, kreş ve benzeri çocuk bakım ve koruma mekânlarına yer verilmemiştir.

Kreş ve gündüz bakımevi tanımı Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ve Özel Çocuk Kulüpleri Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmelik'te yapılmış olup söz konusu Yönetmelikte kreş 0-24 aylık çocuklara hizmet veren, gündüz bakımevi ise 25-66 aylık çocuklara hizmet veren kuruluş olarak nitelendirilmektedir. 1739 sayılı Kanun'unda okul öncesi eğitim kurumu; okul öncesi eğitim çağı çocuklarına eğitim veren anaokulu, ana sınıfı ile uygulama sınıfı olarak ifade edilmektedir.

Yukarıda yer verilen hüküm ve açıklamalar birlikte düşünüldüğünde; her ne kadar belediyelerin kreş ve gündüz bakımevi açabileceğine ilişkin açık hüküm olmasa da yukarıda değinilen yasal altyapı ve strateji belgelerindeki hedeflerin, belediyelerin çocuk bakımını yerel ortak ihtiyaç ve sosyal hizmet ve yardım olarak tanımlayabilmelerine ve bu kapsamda kreş ve gündüz bakımevi açmalarına imkân tanıdığı değerlendirilmektedir.

2) Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Metal

Teknolojileri Öğretmenliği bölümünden mezun olan ve belediyede tekniker kadrosunda görev yapan personelin ek gösterge ve özel hizmet tazminat oranı nedir?

657 sayılı Kanun'un 43'üncü maddesinin (B) bendinde; Ek Gösterge: Bu Kanuna tabi kurumların kadrolarında bulunan personelin aylıkları; hizmet sınıfları, görev türleri ve aylık alınan dereceler dikkate alınarak bu kanuna ekli I ve II sayılı cetvellerde gösterilen ek gösterge rakamlarının eklenmesi suretiyle hesaplanır... Bu ek göstergeler, ilgililerin belirtilen sınıf ve görevlerde bulundukları sürece ödemelere esas alınıp, terfi bakımından kazanılmış hak sayılmaz..." hükümlerine yer verilmiştir.

657 sayılı Kanun'a ekli (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "II-Teknik Hizmetler Sınıfı" bölümünün (b) bendinde; "Kadroları bu sınıfa dahil olup, en az 4 yıl süreli yükseköğretim veren fakülte ve yüksekokullardan mezun olarak yürürlükteki hükümlere göre Jeolog, Hidrojeolog,..., Fizikçi, Matematikçi, İstatistikçi,..., Matematiksel İktisatçı, Ekonomici ve Kimyager unvanını almış olanlarla Teknik Yüksek Öğretmen Okulu mezunları," nın (3600) ek gösterge rakamından, (c) bendinde; "Kadroları bu sınıfa dahil olup da yukarıda sayılanlar dışındaki yüksek öğrenim mezunları ile Yüksek Tekniker ve Tekniker unvanını almış olanlar" ın (2800) ek gösterge rakamından yararlanacakları öngörülmüştür.

Her ne kadar 657 sayılı Kanun'un 43'üncü maddesinde ek göstergelerin, ilgililerin belirtilen sınıf ve görevlerde bulundukları sürece ödemelere esas alınacağı belirtilmişse de bahse konu cetvelde Teknik Yüksek Öğretmen Okulu (Teknik Eğitim Fakültesi) mezunlarının ek göstergesi ilgili kadroda çalışıp çalışmadıklarına bakılmaksızın "3600" olarak belirlenmiştir.

Teknik Yüksek Öğretmen Okulları 20/07/1982 tarihli ve 17760 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 41 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameyle Teknik Eğitim Fakültesi adıyla yeniden yapılandırılmış ve düzenleme ile Fırat Üniversitesi'ne bağlı olarak Elazığ'da yeni bir Teknik Eğitim Fakültesi kurulmuştur. Yazınıza konu personelin de Teknik Eğitim Fakültesi Metal Teknolojileri Öğretmenliği mezunu olduğu dikkate alındığında personeliniz ek göstergesinin 657 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "II-Teknik Hizmetler Sınıfı" bölümünün (b) bendinde belirlendiği şekilde "3600" olarak hesaplanması gerektiği ancak personelinizin kadro derecesinin 1 dereceden düşük olması halinde (b) bendinde kadro derecesine karşılık gelen ek gösterge oranının uygulanması gerektiği değerlendirilmektedir.

657 sayılı Kanun'un 152'nci maddesinde memurlara, görevin önem, sorumluluk ve niteliği, görev yerinin özelliği, hizmet süresi, kadro unvan ve derecesi ve eğitim seviyesi gibi hususlar göz önüne alınarak tazminat ödeneceği hükme bağlanmış ve memurların hizmet sınıfları ve alacakları tazminat oranları belirlenmiştir.

Aynı maddenin Ortak Hükümler başlıklı üçüncü bölümünde, bu zam ve tazminatların hangi işi yapanlara ve hangi görevlerde bulunanlara ödeneceği, miktarları, ödeme usul ve esaslarının bütün kurumları kapsayacak şekilde ve yılda bir defa olmak üzere hazırlanacağı ve Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulacağı hüküm altına alınmıştır. Yine bu maddede Mahalli İdareler dâhil kamu kurum ve kuruluşlarının, bu maddede belirtilen zam ve tazminatları; hizmetin gerekleri ve mali imkânlarını dikkate alarak personele Cumhurbaşkanınca belirlenen oran ve miktarlardan daha düşük bir oran ve miktar üzerinden ödeyebilecekleri düzenlenmiştir.

Bu maddeye istinaden çıkarılan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin 17/4/2006 tarihli ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında memurların özel hizmet zam ve tazminat oranları düzenlenmiştir. Bu, Karara ekli II Sayılı Cetvelin Özel Hizmet Tazminatı (E) Teknik Hizmetler bölümünün 1'inci sırasının (c) bendinde 3795 sayılı Kanuna göre teknik öğretmen unvanı alanlardan 1-4 dereceden aylık alanlar için özel hizmet tazminat oranı % 130, diğer dereceden aylık alanlar için %122 olarak tespit edilmiş ve bu oranlara ilave olarak görev yapılan bölgeye göre ek özel hizmet tazminatı belirlenmiştir.

3795 sayılı Bazı Lise, Okul ve Fakülte Mezunlarına Unvan Verilmesi Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesinin (d) bendinde mesleki eğitim fakültesinin teknik eğitim veren bölümlerinden mezun olanlara "teknik öğretmen" unvanının verileceği düzenlenmiş olup bu düzenleme ve 2006/10344 sayılı Karar birlikte ele alındığında; bahse konu personelin özel hizmet tazminat oranının II Sayılı Cetvelin Özel Hizmet Tazminatı (E) Teknik Hizmetler bölümünün 1'inci sırasının (c) bendinde personelin kadro derecesine karşılık gelen (%130 veya %122) oranlarına göre hesaplanması ve bu oranlar üzerine görev yapılan bölgeye göre ek özel hizmet tazminatı ödemesi yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

3) Belediyede 5620 sayılı Kanun'a göre çalıştırılan geçici işçilerin 7447 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunana Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'a göre çalışma süreleri uzatılabilir mi, söz konusu işçiler sürekli işçi kadrosuna alınabilir mi?

7447 sayılı Kanun'un 13'üncü maddesi ile 5620 sayılı Kamuda Geçici İş Pozisyonlarında Çalışanların Sürekli İşçi Kadrolarına veya Sözleşmeli Personel Statüsüne Geçirilmeleri, Geçici İşçi Çalıştırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesinin (3). fıkrası "İkinci fıkranın (a) ve (b) bentleri kapsamında vize edilen geçici iş pozisyonlarında çalışanların çalışma süreleri, aynı vize dönemi içinde 11 ay 29 güne kadar uzatılabilir. Bu sürenin belirlenmesinde idare, kurum ve kuruluşun bağlı veya ilgili olduğu bakanlık yetkilidir." şeklinde değiştirilmiştir.

Yine 7447 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesi ile 5620 sayılı Kanuna ek madde 3 olarak "(1) 1'inci maddenin (a) ve (b) bentlerinde belirtilen idare, kurum ve kuruluşlar tarafından çalıştırılan geçici işçiler; çalıştırıldıkları işyerlerinde geçirdiği hizmet süresi esas alınarak, bu iş yerlerinde boş olan sürekli işçi kadrolarına geçirilir. Bu madde kapsamında geçici işçilerin geçişinin yapılabileceği sürekli işçi kadroları için aranan nitelikler ve boş kadro sayısı, en az bir ay önceden işyerinde ilan edilmek suretiyle duyurulur. Bu maddenin uygulanmasında ortaya çıkacak tereddütleri gidermeye idare, kurum ve kuruluşların bağlı veya ilgili olduğu bakanlık yetkilidir." hükmü eklenmiştir.

Bu iki düzenlemeye göre; 5620 sayılı Kanun'a istinaden çalıştırılan işçilerin 5 ay 29 gün olan çalışma sürelerinin 11 ay 29 güne kadar uzatılabilmesine, geçirdikleri hizmet süresi esas alınarak işyerlerinde boş olan sürekli işçi kadrolarına geçirilmesine imkân sağlanmış ancak belediyeler bu iki düzenlemede belirtilen idare, kurum ve kuruluşlar kapsamında yer almamıştır. Bu sebeple belediyede 5620 sayılı Kanuna göre çalıştırılan geçici işçilerin 7447 sayılı Kanun'a göre çalışma sürelerinin uzatılamayacağı, sürekli işçi kadrosuna alınamayacakları değerlendirilmektedir.

Desteklerinizle Günden Güne
Büyümeye Devam Ediyoruz...

TBB BELEDİYE AKADEMİSİ

youtube kanalı

2023 Yılı Haziran Ayı İstatistikleri

2.300.750

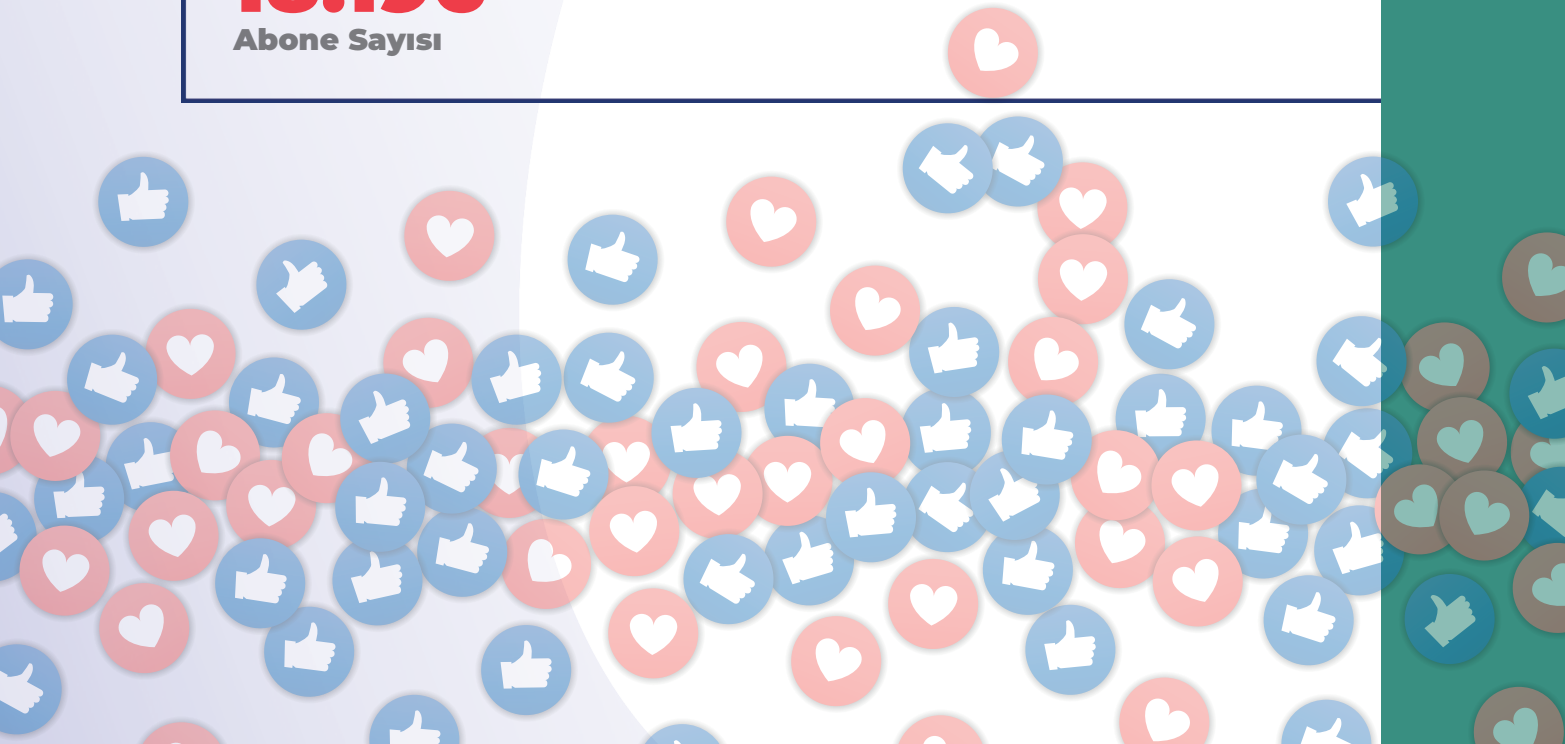
Görüntülenme

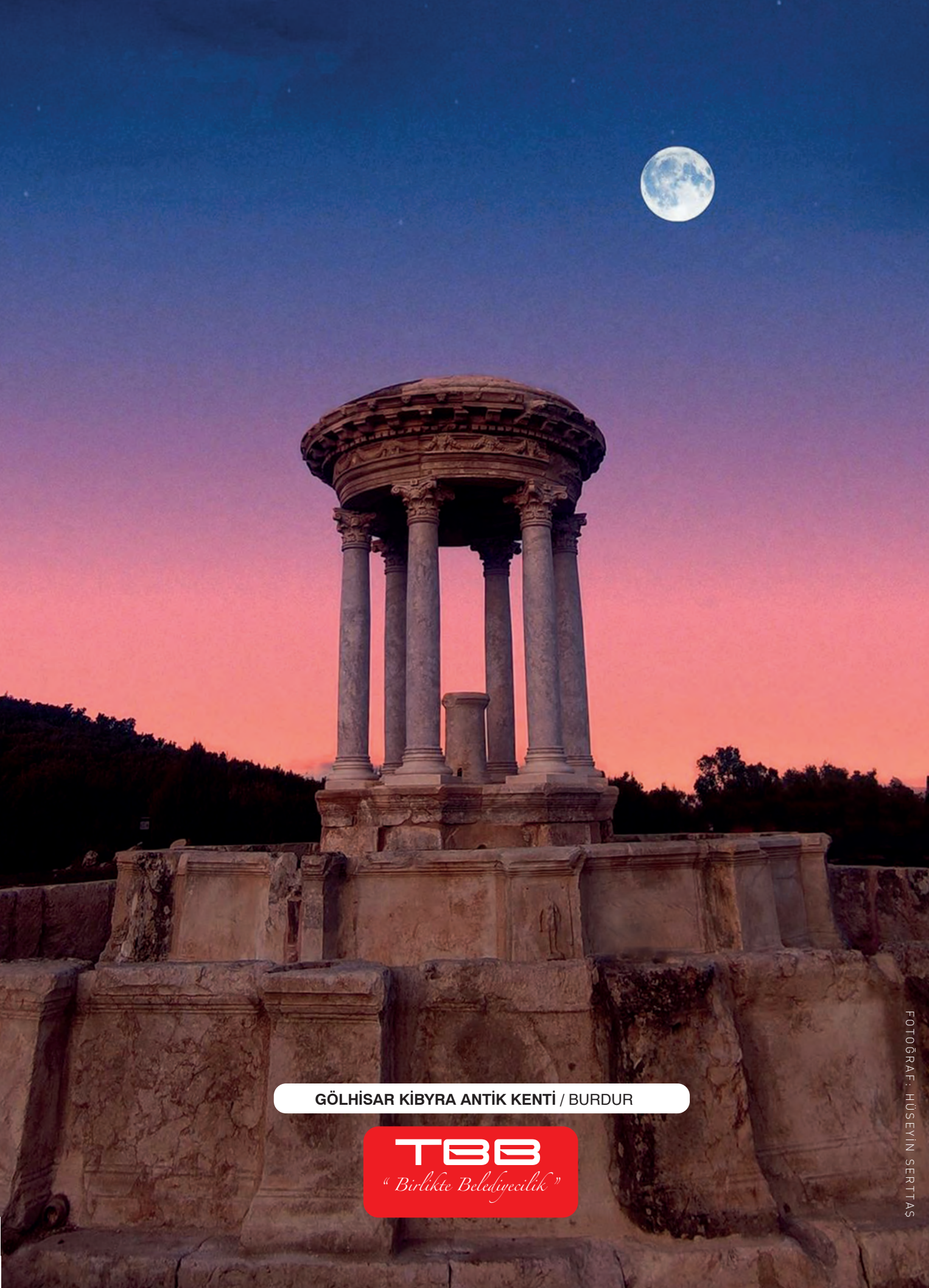
231.802

İzlenme Süresi (Saat)

18.196

Abone Sayısı

GÖLHISAR KİBYRA ANTİK KENTİ / BURDUR

TBB

“ Birlikte Belediyecilik ”